

KALEIDOSZKÓP

BARANGOLÁS A NAGYVILÁGBAN
I.

A VERSEKET VÁLOGATTA ÉS FORDÍTOTTA
DABI ISTVÁN

TARTALOM

Előszó

ABHÁZIA

MUSNI LASZURIA

A pisztráng és a csalogány

ABU DHABI

MAISZÚN SZAQR

Egy engem nem szerető örült férfi verseiből

ADIGEJA

ISZCHAK MASBAS

A damaszkuszi keleti bazárban

AFGANISZTÁN

dari

PATAW NADERI (1953)

Tükör

pastu

PIR MUHAMMAD KARVÁN

Virág és ember

ALBÁNIA

FERDINAND LAHOLLI (1960)

Árnyak vagyunk (*Jemi heji*)

BETIM MUÇO

Amikor szerettelek (*Kur të dashuroja ty*)

Fájdalom (*Dhimbe*)

A tenger (*Deti*)

A sötétben (*Në muzg*)

XHEVAHIR SPAHIU

Eső után (*Pas shiut*)

(fa fa mögött...) (*druri pas drurit*)

(mindent holnapra hagytunk...) (*të gjitha i kemi lënë për nesër*)

(ahol nyáron nyaraltál...) (*ku verove verën-o*)

Friss álom (*Endërr e re*)

A költők (*Poetët*)

ALGÉRIA

francia

RACHID BOUDJEDRA (1941)

A kávéház (*Le café*)

TAHAR DJAOUT (1954-1993)

Ellentétes napok (*Jours adverses*)

ALTÁJ KÖZTÁRSASÁG

altáji

ARZSAN ADAROV (1932-2005)

(Mint a tűz, lángol szemed...)

A tiéd mi lehet?

BORISZ UKACSIN (1936-2003)

Megijedtem

A holdra néz a folyóm

A cápa

A szavak

Idegen vér

A vadász

(A régi szavamnál...)

OROSZ

VALERIJ KUNYICIN (1944)

Pillantás (*Взгляд*)
A kör (*Круг*)
(Bár évek teltek, még friss a lélek...) (*А душа за годы не остыла...*)
(Azt hitte, minden földig égett...) (*Думала, все сгорело дотла...*)
(A napfényes nyárba...) (*Весна уходит в солнечное лето*)
(A szempillák sötét lángja...) (*Темное пламя ресниц*)
Látom a zenét (*Вижу музыку*)
Hajnal (*Рассвет*)
(A magányos nő élete...) (*Одинокая женщина*)

AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK

JIM BARNES (1933)

Látogatás a szülőhelyemen (*Visit to the Place I Was Born*)

PETER BLUE CLOUD

Egyensúlyozgatva ülünk (*We sit balanced*)

JOSEPH BRUCHAC (1942)

Reggeli dal (*Morning song*)
Találkozások (*Meetings*)
Ima (*Prayer*)
A hegyek közelében (*Near the Mountains*)
Gyökerek (*Roots*)
Karvalyok a Hudson fölött márciusban (*Hawks above the Hudson in March*)
Egy kidőlt kőrisfa (*Fallen Ash Tree*)
Szellem-nevek (*Spirit names*)

PHILIP DAUGHTRY (1942 -)

Sebzett térdrel (*At wounded knee*)
Néger kölyök (*Kid Nigredo*)
Megtalálva a Napot (*Finding the Sun*)
Hideg (*Cold*)
A férfi aki látta az Istent (*The man who saw God*)

ANITA ENDREZZE

Tizenkét szerelmes vers (*Twelve Love Poems*)
A varázsló lánya (*The Magician's Daughter*)
Vihar (*Storm*)
A lány aki szerette az eget (*The Girl Who Loved the Sky*)

JOY HARJO

Négy dal (*Four Songs*)
Visszatérés az ellenségtől (*Returning from the Enemy*)

LINDA HOGAN

Bőr (*Skin*)

ALICE LEE

Gyónás (*Confession*)

LINDA NOEL

Értsük meg egymást (*Understanding each other*)

JENNIFER PIERCE EYEN

Egy új álom (*A New Dream*)

RALPH SALISBURY

Indián lét (*Being Indian*)
Hosszú és hosszabb (*Long and longer*)

JOHN SMELCER (1963)

Indián idő (*Indian time*)
Bádögember (*Tin man*)
Egy yupik fókavadász dala (*Song of a Yupik seal hunter*)
Cowboyok és indiánok (*Cowboys & Indians*)
Így kezdődik a fennmaradó csend (*So Begins the Lasting Silence*)

THOMAS RAIN CROWE

Halhatatlanság (*Immortality*)
Idegen tizenévesek (*Alien Teens*)
A szótolvaj (*The Thief of Words*)

RAMONA WILSON

Kiszáradt folyók - Arizona (*Dry Rivers - Arizona*)

ANDORRA

JOSEP ENRIC DALLERÈ (1949)
(Költő ne képzeld magad...)

ANGLIA

KITTY FITZGERALD (1946)
A tenger (*The Sea*)
Tökéletes küldetés (*Mission Completed*)
Szerelmes dal (*Love Song*)

VALERIE LAWS
A csigák nemi élete (*The Sex Life of Slugs*)
A férfiaknak kell hordani a nadrágot (*Men Must Wear the Trousers*)

TERRY MILES (1947)
(Körülnéz, vár...) (*Curb Drill*)
Ötven (*Fifty*)

JOHN O'DONOGHUE
Kagyló (*Shell*)
Drót (*Wire*)
Hullám (*Wave*)

TOM PICKARD
május elseje (*first of may*)
tájkép (*landscape*)

CARL RAKOSI (1903 - 2003)
A halott apa (*The dead father*)
Nocturne

WILLIAM SOUTER
A gyerekek

ANGOLA

ARLINDOS BARBEITOS (1940)
(A fogaid között...) (*Em teus dentes*)
(a közöny ködétől...) (*pela névoa de pesadelo*)

ARGENTÍNA

ALFREDO ANDRES (1934 -)
A boldogság foga (*El diente de la felicidad*)

DANIEL BARROS (1933-)
A tüzes lány (*La muchacha ardiente*)

JUAN GELMAN (1930-)
Kitüntetések (*Condecoraciones*)

LEONIDAS LAMBORGHINI (1928 -)
A bűnbánó szabotáló (*El saboteador arrepentido*)

MIGUEL ÁNGEL LENS
Az alvó szépség (*El bello durmiendo*)

MARTA NOEMÍ MELERO (1960)
(A szépség - fájdalom...)

AUGUSTIN PÉREZ PARDELLA
Visszatérés (*Retorno*)

RAFAEL ALBERTO VASQUEZ (1930-)
A szavak (*Las Palabras*)

SAUL YURKIEVICH (1931 -)
Napi egyenleg (*Balance del dia*)

ASZTÚRIA

XABIERO ARBOLEYA
Az orkánról (*Dende'l furacán*)
Színmű (*Obra de teatro*)
Költőileg tökéletes szerelem (*Amor poéticamente perfectu*)

CARMEN MARTÍNEZ (1955)
Eső (*Lloviu*)

XUAN PORTA (1971)
Mi és ők (*Nós ya ellos*)

XOSÉ LL. CAMPAL (1965)

Infravox

LLUIS MIGUEL FERNÁNDEZ

Halász (*Pescador*)

Gyökerek (*Raigaños*)

HUMBERTO GONZÁLEZ

Láp (*Empielgu*)

Völgyszoros (*Escobiu*)

Gyenge köd (*Nublina*)

Éjszaka (*Nueche*)

Kaszálás (*Siegu*)

PRÓZAVERSEK

Augusztus (*Agostu*)

Sziklaszirt (*Cantil*)

TARESA LORENCES (1955)

Villám (*Rellumu*)

A gyűlölet moratóriuma (*Moratoria de la sede*)

XAVIEL VILAREYO (1967)

Arte facta

AUSZTRÁLIA

ROBERT ADAMSON (1944)

A házam (*My house*)

ADAM FORD

Visszatérések (*Returns*)

(Egy férfi a szoba sarkában ül...) (*A man sits in the corner of the room...*)

Szakáll (*Beard*)

ROBERT GRAY (1945)

A rózsafüzért morzsolva (*Telling the beads*)

CORAL HULL (1965)

A parti kazuárfa a második nyárban (*Coastal casuarina in the second summer*)

A beszélgető trópusi kert (*Tropical garden in conversation*)

NIGEL ROBERTS (1941)

A sirályok röpte (*The gulls' flight*)

AUSZTRIA

ILSE VIKTORIA BÖSZE

(A fehér galambok...)

(A mérleg serpenyője...)

(Mindig kerestelek...)

(Nem hív a hang?)

Ravel

CHRISTINE BUSTA (1915-1987)

Olvasójegyzék

(A valóság és az álom...)

Ahol lakom

Csók

Figyelmeztetések

Csillagképek

Hőima

A várt

MILENA MERLAK (1935-2006)

Rémálom (*Ein Angsttraum*)

Az erőszak-csendélet (*Das Stilleben der Gewalt*)

Egy bizonyos önelismerés (*Eine gewisse Selbsterkenntnis*)

A halak felkelése (*Aufstand der Fische*)

A feledékeny tükör (*Der vergeßliche Spiegel*)

Álomjegyzőkönyv (*Traumprotokoll*)

DORIS MÜHRINGER (1920)

Van egy házam

(Ne mondd: szeretlek!)

Utazunk

(Mellettem...)

(A barátnőm...)

Szobrok
Rajzok
Párbeszéd az orgonistával
(Beszélek hozzátok...)
(Nézd nem tudsz megölni...)
(Mindig mondtam...)
(A kezet figyelni...)
(Nem tudok élni...)

PETER ROSEI (1946)

(A barátok az asztalnál ülnek...)
(A családjunk...)
(Az asztalon két dosszié...)
(Megírtam a dalomat...)
(Az üveg üres...)
(Sok fát festhettek...)
(Telefonon mesélte a férfi...)
Looking
Nevető férfiak
Szerelmespár
Szerelmespár
(A buszmegállóban...)

AZERBAJDZSÁN

ABBASZ ABDULLA

(A szívemben hol süt a nap...) (*γρəjɪmɔdə bɪr az kɪnəʃ*)
Ember (*Инан*)
A haza (*Вəтəн*)
A kedvesem (*Ярым*)

HÜSZEJN ARIF

Félnék
Mit mondjak?
Ősszel
Világ kacér szépe

VAKIF DZSABRAJILZADE

A költők

AHMAD GASAMOGLU

A szemeidből szerelmet olvastam
Öt nap múlva

NARIMAN HASZANZADE

Ha
(Ha nevetek...)
(Köszöntöm majd...)
A szegény elefánt

HIDAJET

Szeretni nem könnyű (*Севмəк ... асан деjулдир*)

MUSZA JAGUB

(Itt minden erdőben...) (*Бурда һəр мешəнин мин бир ағачы*)
Az anya élete (*Ана өмрү*)
Egy híron...

BAHAMA

JEROME CARTWRIGHT (1948)

Hirtelen lehülés (*Cold snap*)
Minden Babilon (*Everything Babylon*)

BEATRICE I. GARDINER (1959)

A jövőbeni Nassau
A szigeti fiú
Hol van a nap

CHARLES ELIOT HUGGINGS (1950)

Görbe bokák (*Twisted ankles*)

CHRISTIAN JUSTILIEN (1960)

(jöjj barátom...) (*come my friend...*)
(Ma egy madár szállt el...) (*Today a bird flew...*)
(Mintha vitorláznánk...) (*As if we were sailing...*)

CARLSON LAURENCE LIMERICK (1953)

John

LELAWATTEE MANOO-RAHMING (1960)

Lábnyomok ezen a tájon (*Footsteps in this land*)

Látomás (*Vision*)

Pusztítás (*Destruction*)

PATRICK RAHMING (1944)

A fivérem és a nővérem (*My brothers and sisters*)

Itt állok (*Here I stand*)

OBEDIAH MICHAEL SMITH (1954)

Esti napfény (*Evening sun*)

Hangszer (*Instrument*)

Plágium (*Plagiarism*)

Távoli tenger (*Distant sea*)

BANGLADES

OMAR ALI

A magányos férfi

BARBADOS

JAMES BERRY (1924)

A falusi függetlensége (*Villager's Independence*)

KAMAU BRATHWAITE (1930)

Nem csatangolt (*Didn't he ramble*)

BASKÍRIA

FENIL KÜZBEKOV

Őszi erdő

BASZKFÖLD

GABRIEL ARESTI (1933-1975)

Költészet (*Poesia*)

BELGIUM

flamand

HANS ANDREUS

Érzékeink

MARIS BAYAR

Fejedelmi zöld (*Het vorstelijk groen*)

GERDA BERCKMOES (1942)

Orfeusz (*Orfeus*)

A nyelv (*Taal*)

Írni (*Schrijven*)

JOS BRABANTS

Távozás (*Weggaan*)

Megegyezés (*Afspraak*)

MARK BRAET (1925-2003)

Elbámult (*Verbaasd*)

Az eszperantó (*Het esperanto*)

Csend (*Stilte*)

Egy kis kék szelence (*Een klein blauw doosje*)

A költő (*de dichter*)

A kimerült szárnyak (*De vermoeide vleugels*)

Előkelő (*deftig*)

A happy end (*het happy end*)

Az indigó (*het indigo*)

A napok (*de dagen*)

A boldogságom - növekvő hold (*Mijn geluk is een wassende maan*)

Jön egy reggel (*Komt er een morgen*)

PIET BRAK (1943)

Kis mese (*Klein sprookje*)

Óda a naphoz (*Ode aan de zon*)

Öröm (*Vreugde*)

Vándor 3 (*Wandelaar 3*)

Peron 4 (*Perron 4*)
Csend 3 (*Stilte 3*)
A stílus 3 (*De stijl 3*)

JOS DAELMAN (1937)

Az eső után (*Na de regen*)
Voyage intime
Gyümölcsök (*Vruchten*)
Mint tükörben (*als in een spiegel*)
Nő és férfi (*vrouw en man*)
Ismeretlen (*Onbekende*)
Költők, mint ez (*Dichters als deze*)
A kö-gyerek (*Het stenen kind*)
Egy téli történet (*een verhaal voor de winter*)

DEEN ENGELS (1926)

Előkészület (*Voorbereiding*)
Ugrás (*sprong*)
Cocon

RENÉE VAN HEKKEN (1954)

Téli ablak (*Winterraam*)
A halastó (*De vijver*)
Madárnapló (*Vogeldagboek*)

RAOUL-MARIA DE PUYDT (1944)

Üdvözlét, oh élők (*Groeten, oh levenden*)
Fehér jázmin (*Witte jasmijn*)
A csók (*De kus*)
Balett-táncos (*Balettdanser*)

MARLEEN DE CRÉE (1941)

(amikor az idő...) (*als de tijd tussen de dagen*)
Passage

EDITH OEYEN (1945)

Szó (*Woord*)
Séta a parkban (*Wandelen in het park*)
Az igazság mindig túl későn jön (*De waarheid komt altijd te laat*)
Élnie kell! (*Zij moet leven!*)
Minden perc (*Elke minuut*)

EDDY VAN VLIET (1942-2002)

Halál (*Dod*)
A város (*De stad*)
Apa (*Vader*)
Szerelmes (*Verliefd*)

RENÉ VERBEECK (1904-1979)

Föld
Még nincs késő
Szerelmes versek Sarah-hoz
Disszonancia (*Dissonant*)
Az arcodba merülve (*in uw gezicht verzinkend*)
Mondják az érzéki szerelem (*ze zeggen de zinnelijke liefde*)
Két reszkető szárny (*Twee trillende vleugels*)
Az évekkel (*Met de jaren*)
A pisztráng (*De forel*)

REINOUT VERBEKE

Odüsszeusz (*Odysseus*)

francia

PAUL ANDRÉ

A fehér kancák

GUY BEYNS

ÉRIC BROGNIET

MARIE-CLAIRE D'ORBAIX

Az őszi fa
Felhők
Motor

PATRICK DEVAUX

Egy sajnálkozás ellentéte (*Le contraire d'un regret*)
Egy kicsit véletlenül (*un peu par hasard*)

JEAN DUMORTIER

Szépség-fény (*Feu de Bel*)

YVON GIVERT

A lelkem
Tahualpában

FRANÇOISE JOHNEN (1969 -)

(Milyen fehér) (*Comme elle est blanche*)
(Csak egyik ponttól a másikig mehetek) (*Je ne peux qu'aller d'un point à l'autre...*)

FRANÇOISE JOHNEN (1969-)

(Úgy történik minden) (*Ainsi tout se passe*)

YVES NAMUR

Egy levél

MARIE-JOSÉ VISEUR

(Egy napon elfeleded...)
(Megpihenni...)
(Mint a hold, a nyári esteken...)

ROGER FOULON (1923)

Tea (*Thé*)
A batalhai sírok (*Tombeaux à Batalha*)

MICHEL CLIQUET (1947)

(Hasonlítani a más...) (*Etre pareil au roc sans âge*)

BELIZE**EVEN X. HYDE**

A versekről (*About poems*)

BENIN**ZAKARI DRAMANI-ISSIFOU (1940)**

Utcai jelenet (*Scène de rue*)

BHUTÁN**DORDZSI PENDZSORE (1972)**

Száz négysoros (*One Hundred Quatrains*)

BISSAU-GUINEA**JULIÃO SOARES SOUSA**

Az országom dalai (*Cantos do meu país*)

CARLOS-EDMILSON M. VIEIRA

Szenvedések (*Sofrimentos*)

BOLÍVIA**CLAUDIO FERRUFINO-COQUEUGNIOT (1960)**

Más versek (*Otros poemas*)

JORGE AYALA ZELADA (1953)

A költő (*El poeta*)

BOSZNIA-HERCEGOVINA**BISERA ALIKADIĆ (1939)**

Éjféli büntett (*Ponoćni zločin*)
Angyalok menete (*Marš Anđela*)
Káromkodás (*Psov*)
Szemiramisz sztaniol koronával (*Semiramida sa staniolskom krunom*)

ADISA BAŠIĆ (1977)

Egy szokásos háborús nap (*Običan ratni dan*)

FIKRET DŽINKO

Legdrágábbam
(Az összes időn túl...)
(Hadd ne kóboroljon...)
A csend erjedése fáj
A fényesség lázadása
A föld lehelete

A sors lényege
A túloldaltól
Az élet túlélése
Boldogság
Eleven nyomok
Halhatatlanság
Töprengés

ZILHAD KLJUČANIN

A teremtmény (*Stvaratelj*)

MUBERA MUJAGIĆ

Egy nő (*Žena*)
Találkozások és üdvözlések (*Susreti i pozdravi*)
Virágok (*Cvjetovi*)
A szemek elbeszélése (*Priča očiju*)
Fények (*Svjetlosti*)
Titkold (*Sakrij*)
Mentőövet ragadok magamnak (*Grabim sebi spasa*)

ZVONIMIR PENOVIĆ (1948)

Négyszög (*Četverokut*)

ŽELJKO ŠKULJEVIĆ (1953)

Le Temps retrouvé
Szamarkand
Allegro maestoso
Ballada a kalapról (*Balada o šeširu*)
A zene háza (*Kuća muzike*)
A kép (*Slika*)
Nyakék (*Ogrlica*)

AMIR TALIĆ

Írógép a börtönben (*Pisača mašina u zatvoru*)
Egy test (*Jedno tijelo*)

BOTSWANA

BAROLONG SEBONI

Üres (*empty*)

BRAZÍLIA

MOACIR AMÂNCIO

A holtak (*Os mortos*)

NEIDE ARCHANJO

(A reggelek gyümölcsök...) (*As manhãs são frutas*)

PAULO HECKER FILHO

Újságot olvastam (*Lendo o jornal*)

MÁRCIO LEITÃO

(Amikor a holdszemcsék...)

ZULMIRA RIBEIRO TAVARES (1930)

Anyai nagykorúság (*Maioridade da mãe*)

ULISSES TAVARES

Istenem! (*Céus!*)
Körforgás (*Rotação*)

ARMINDO TREVISAN

A testedben

BRUNEI

H. MAR

Bazár
Az ember
(Csak ezt a levelet adom...)
?

Előszó

A jelen kötet annak ellenére, hogy sokszor antológiának nevezem, egyáltalán nem tekinthető antológiának, hiszen a verseket saját ízlésem szerint válogattam, legtöbbször azok közül a művek közül, amiket maguk a szerzők küldtek el nekem. A célom mindenekelőtt az volt, hogy bemutassam a világirodalom sokféleségét, és bebizonyítsam, hogy minden népnek, legyen számbelileg akármilyen kicsi, és tartsák sokan „primitívnek”, megvan a maga kultúrája. Sokszor egy gazdaságilag, iparilag elmaradt nép irodalmi gyöngyszemeket hoz létre. Nem akartam semmiféle határozott téma, forma szerint válogatni.

A XX-XXI. század élő szerzőitől fordítottam, és legtöbbjükkel személyes kapcsolatom volt vagy van (úgy érteve, hogy leveleztem, levelezek velük). Sajnos, az antológiám készítése idején több költő meghalt, nem érhatték meg, hogy a kész művet a verseik fordításával átadjam nekik.

Nagyon kevés, korábban élt szerző művét is bevettem a kötetembe.

A fordításokat 99%-ban eredetiből készítettem, igaz olykor-olykor a szerző segítségét is igénybe vettem és a nem eredetiből készült fordításoknál is megtekintettem az eredeti művet. Igyekeztem mindig az eredeti formához - a tartalmi hűség mellett - hű maradni.

A válogatásom, mondhatni, végtelen, hiszen állandóan születnek újabb és újabb irodalmi művek, amiket érdemes megismerni, ezért előfordulhat, hogy a már ebben a kötetben szereplő országokból is lesznek még más költők.

Dabi István

ABHÁZIA

MUSNI LASZURIA

A pizstráng és a csalogány

Egy pizstráng beleszeretett
Egy csalogányba régen.
A kedvesének egy kis fán
Dalolt a madár szépen.

Az ágak közül szállt a dal
Le a hullámok felé,
Boldogan hallgatta a hal
Tudva, hogy ez az övé.

A pizstráng lent lázban égett,
Fentről meg a kis madár
Énekelte - várlak téged,
Várlak, gyorsan gyere már!

E trillának nincsen vége,
Szerelme, látszik, örök.
Hallgatja, és néz az égre
Mondaná: jövök, jövök.

A pizstráng ugrik magasba,
A fák között a madár.
Mindkettő, ütközve falba,
Párjára hiába vár.

A pizstráng ugrik magasba,
Hisz a kedvese várja,
De őt a víz fogva tartja
S a lég útját elállja.

Mindennél nagyobb, lehet,
A szerelem ereje.
A hal hallva ez éneket,
Ha kell, szembeszáll vele.

ABU DHABI

MAISZÚN SZAQR

Egy engem nem szerető őrült férfi verseiből

(يحبني ال نون جم لجر دئ اصق نم)

Semmibe veszek
Mondom: elmegyek
Fogsz törődni azzal a fűvel mi ott ébredezik mellette?
Szeretettel mész majd feléje?
A henna virága, a citrom virága kedves neked?
A lélek, ami a tiéd
vagy én ki két ajkad rezdülésében születtem, amikor mondták:
„szeretlek”
Mondtad ezt,
vagy csak az álmomban hallottam?
A Föld tenyerén táncolok.
Elég énnem ez a talpalatnyi földdarab
hogy birtokba vegyem ezt a szót
ami az ajkáról a szívbe hull
és mint csöpp madár alszik el
szülői fészkében.

ADIGEJA

ISZCHAK MASBAS

A damaszkuszi keleti bazárban

Mint a tűz, lobog pattog és zúg - mi az?
Mozdul erre, majd meg arra - a piac.

Óváros, mindenfelé sárga narancs,
Mily ízletes, az ajkamon érzem azt.

Mint cirkusz kupolája fent az égbolt,
Egykoron talán az is narancshéj volt.

Színorgia, zajos tömeg és a pénz,
Eladó itt minden, bármerre is nézz.

Hol találsz még almát, mi ily szép kerek?
Vedd meg mindet, nyújtsd értük a kezéd!

És látod itt a pulton a citromot?
Szinte édes, akár megkóstolhatod.

Mindent nézz meg alaposan, ne siess,
Szerencsét is vehetsz, ha jól megfizetsz.

Másnak jószolj örömet, boldogságot?
De nem leled a saját boldogságod.

A piac hullámszik, zúg, nagy a lárma,
Ha van pénzed, megvehetsz mindent már ma.

Van minden itt, mit kívánsz, amit akarsz,
Rögtön megkapod, mi tetszik, pénzt ha adsz.

Árulnak földet, feketét vagy sárgát,
Kevernek bele homokot vagy trágyát.

Ennek bánata, annak verejtéke,
A sok kofa, kupec meg pénzt kér érte.

Beleveszek e színes körforgásba,
Aminek biztos nincsen sehol mása.

Damaszkusz városa, vagyok vendéged,
Ajándékom - egy marék föld tenéked.

Ez nem áru volt, pénzembe nem került,
Atyáink sírjáról származik e föld.

Oh, Damaszkusz, ajándék ez tenéked,
Adigéknek, ki e városban élnek.

...A cserkeszek gyűlése, zúg a terem:
De egy szót sem kellett szólni ott nekem,

Szagától a maréknyi honi földnek
Az arcokon végig könnycseppek görögtek.

A piac hullámszik, zúg, nagy a lárma,
Ha van pénzed, megvehetsz mindent már ma.

Ennek bánata, annak verejtéke,
A sok kofa, kupec csak pénzt kér érte.

AFGANISZTÁN

dari

PATAW NADERI
(1953)

Tükör

Egy egész életen át a száműzetés tükrében
Néztem önmagam
Jaj
A bölcsesség messzi konfliktusai közül jöttem
És megértette a semmi jelentését.

Kabul 1989

pastu

PIR MUHAMMAD KARVÁN

Virág és ember

A virág földdel, hamuval és trágyával táplálkozik
Egy kevés tiszta és sok piszkos vizet iszik
Mégis szent és szép, illatozó,
Színével szemnek és szívnek okoz örömet
De az ember, aki előtt az angyalok is földre borultak
Bár a virágot nézi, könnyecseppeknél tisztább vizet iszik,
Fogaival sötétvörös almát ropogtat,
Oly csúnya. Miért? - ezen csodálkozom.

ALBÂNIA

FERDINAND LAHOLLI

(1960)

Árnyak vagyunk

(Jemi heji)

Árnyak vagyunk
akiket rángatnak
de nem tudják
merre hová

Egyszer talán
emberek voltunk
akiket árnyak
váltottak fel

BETIM MUÇO

Amikor szerettelek (*Kur të dashuroja ty*)

Amikor szerettelek...
Ahányszor tűz gyulladt a városban
És tűzoltó autó
Visongó szirénahanggal
Hasította a levegőt
Úgy tűnt hogy felém száguldott
Az én bolygó-nagy tüzem oltására.
Amikor szerettelek téged...

Fájdalom (*Dhimbe*)

Mama,
Miért vagyok olyan, amilyen vagyok?
Jó is, rossz is,
Okos is, buta is,
Ha tengerbe dobsz, hullámokat csapok,
Ha égig emelsz, rajta tüzet gyújtok,
Ha virágot adsz levágom a karom,
A szépségért
Ezerszer is meghalok és feltámadok.

Jó is, rossz is,
Okos is, buta is,
Ijedten sírva nevetek,
És később
Ha nem látnak
Sírok
Egyre
Sírok.

Mama,
Miért vagyok olyan, amilyen vagyok?

A tenger
(*Deti*)

A tenger alszik
S a sirályok is némák
Hogy fel ne keltsék
A mozdulatlan vizet
A sötétség vékony takaróját feljebb húzzák
A csőrükkel
Hogy beborítsák a kék hátat.

Egyedül én szólítom
Őt hangosan,
Kavicsot kapok fel
Hogy felébresszem
Mert e pillanatban csak nekem
Jutott az eszembe elbeszélgetni
A tengerrel.

A sötétben
(*Ně muzg*)

A halászok a sötétben felszedték
A hálót,
Amint a tenger évszázados éneket
Énekelt.

Tudom,
Valaki rejtőzik a mélyben,
Ki mázsánál több halat
Vet nekem.

Várja a Föld Szépének
Váratlan jöttét,
A Sellőt vagy a bűvös halat,
Amiről halkán meséltek és izgatottan
Vártam őt
És tudtam, hogy a tenger mélyén él.

XHEVAHIR SPAHIU

Eső után (*Pas shiut*)

Üvegesen átlátszó égbolt.

Úgy tűnik, hogy beleverem a homlokom
és széttöröm.

(fa fa mögött...) (*druri pas drurit*)

fa fa mögött

egy sovány madár
az utolsó csillagon túl

időről időre
ollóval szabja
az anyagot tűvel varrja
halálra készíti

(mindent holnapra hagytunk...) (*të gjitha i kemi lënë për nesër*)

mindent holnapra hagytunk:
a kenyeret,
a dalt,
a szeretetet,
a gyűlöletet.

egyébként mivel várjuk a halált?

(ahol nyáron nyaraltál...)
(*ku verove verën-o*)

ahol nyáron nyaraltál
ahol ősszel őszöltél

én nem nyaraltam
s ősszel nem voltam

telelek mint teleltem

Friss álom
(*Endërr e re*)

Tegnap álmomban régi álmot láttam:

Az életben helyet kapott az örület,
az örületben nem volt helye az életnek.

Tegnap az álmomban régi álmot láttam.

A költők
(*Poetët*)

Meghaltak a mecénások, de a művészet nem halt meg.

A költők
védik a tulajdonukat, a szent fájdalmat
és egymásnak nyújtják
a kezük.

A dal válláról
lesöprik a port s a betegségeket.

De végül elég nekik a síron egy rózsza.

Meghaltak a mecénások.

A zsoldos idő.

Xhevahir Spahiu: Ferrparajsa, „Mësonjëtorja e Parë”, Tiranë, 1999

ALGÉRIA

francia

RACHID BOUDJEDRA

(1941)

A kávéház

(*Le café*)

Vettem
Egy doboz cigarettát
Egy újságot
És egy napsugarat
És leültem
Egy hatalmas kávéház
Terraszán
Tejet
Rendeltem
És rendben
Elhelyeztem
A cigarettás dobozomat
Az újságomat
A napsugaramat
És a tejes poharamat
Kényelmesen elhelyezkedtem
A székemen
És nyugodtan
Olvasni kezdtem
Egy pillanat múlva
Ránéztem
A sorban elhelyezett
Cigarettás dobozomra
Újságomra
Napsugaramra
És tejespoharamra
És feltettem magamnak a kérdést:
Forradalmár vagyok?

„Anthologie de la nouvelle poésie algérienne”, Libr. Saint-Germain-des-Prés, 1971

TAHAR DJAOUT
(1954-1993)

Ellentétes napok
(*Jours adverses*)

A nap éppen születik
ebből a családi mozsártörőből,
malomkőből, emlékszem,
ami dalolva házasodik a maggal

a víz meg a nő ébredezik
kék nevetéssel ami utoléri
a sohasem szunnyadó madarat.

a kristály-ragozást.

A gyermeklábak lendületet
kapnak, amitől nőnek.

Az állatok kiapadhatatlan fémmel
zavarják meg a hajnalt.

„Des chèvres noires dans un champ de neige”, Marsa editions.

ALTÁJ KÖZTÁRSASÁG

altáji

ARZSAN ADAROV
(1932-2005)

(Mint a tűz, lángol szemed...)

Mint a tűz, lángol szemed,
Ki vagy te, elárulod?
Ha szól szád, folyton nevet.
Oszlasd el már a titkot!

Más vagy, mint kik itt élnek,
A szülőd görög volt tán?
Déltenger küldött téged
El e tájra mihozzánk?

A hegyen megbotlottál,
S zuhantál közénk, lehet.
Vagy Zeusz, mert rossz voltál,
Kergetett el tégedet?

A Parnasszusnak ormán
Láttad a költőket te?
S Altáj istent a trónján,
Terveit szövögetve?

Nem istennő, sem angyal,
Egyszerű földi ember,
Mégis ragadsz magaddal
Versolvasó szemeddel.

Nem vagy követe mennynek,
Élsz csupán könyvek között,
Téged itt jól ismernek,
És mind barátként köszönt.

Miről szól a sok monda,
Az Altájnak zord hegye.
Nézzetek El-Ojmonra,
Ott él költők serege.

A mi lányunk ő, mondom,
Ez a föld teremtette.
Alakja, mint El-Ojmon,
Szeme az ég felette.

A tiéd mi lehet?

A hegynek van neve,
A víznek van neve,
A tiéd mi lehet,
Mondd meg, kedvesem!

Állatnak neve van,
Madárnak szárnya van,
S a tiéd mi lehet,
Mondd meg kedvesem!

A csillagé az ég,
A virágé a rét,
S a te hazád micsoda,
Mondd meg, kedvesem!

Ha járok, dolgozom,
Mindig téged látlak,
A te képed kerget,
Gondolatom megzavartad.

Hogy én nyugtot leljek,
Áruld el a neved,
Hogy ha összefutunk,
Meg hogyan szólaljak?

A szélnek van neve,
Felhőnek van neve,
A holdnak van neve,
S a tiéd, kedvesem?

A fának van neve,
A napnak van neve,
A tiéd mi lehet?
Mondd meg, kedvesem!

BORISZ UKACSIN
(1936-2003)

Megijedtem

Feketén hullámozott az óceán,
Féltem, ereimben megfagyott vérem.
Amint feleszméltem, fogadkoztam,
Akárhogy, kitartok a sötétben.

Élni akartam, hisz várt a hazám,
Onnan e tájra el miért jöttem én?
S a kajútban magam nyugtatgattam,
Ott nem vizen járok, csak hegy tetején.

A holdra néz a folyóm

A holdra néz a folyóm,
A holdra néz hegyorom,
A fák a holdra szállnak,
Hold - hazája madárnak.

A holdat én is nézem,
A holdat szinte érzem,
A holdról lepillantok
S a holddal könnyet ontok.

A cápa

A Csendes-óceánban egyszer
Elém úszott egy cápa.
„A tengerbe én be nem megyek,
Ne álldogálj hiába!

Ne haragudj, kedvesem,
Nem úsztam még sohasem!”

A szavak

Csak alvó szén, hideg, nem parázs
Minden egyes szó, külön ha nézed,
Más szavak közé helyezve azt
Lobban a láng és a szó feléled.

Ha előkerül egy jeges szó
A legmélyéről az értelmeknek,
Lángoló forró szavak közé
Felmelegedni azt sebtében tedd!
A szén is ég így egyre jobban,
És fénylik a szó kicsiszoltan.

A szavaktól függenek a szavak,
Egyik szó fényét másiknak adja,
És átveszik egymás melegét,
Megvilágosul így mindünk arca,
Ha meleg árasztja el szívünket,
Némák szava is életre kel
S lesz az élet örök tavaszünnep.

—

A szavaktól függenek a szavak,
„Ember” és „Haza”
„Hazug” és „Igaz”
„Ember arca”
„Ember fészke”
„Nagylelkűség” és „Gyengédség”
Mily nagy szavak!

Legyen csupán egymaga,
Magába zárja a másikat,
Mindegyik a tűz maga,
Mindegyik a fegyver maga!

Idegen vér

A véremmel együtt a halállal harcol
Az ereiben vére egy idegennek.
Rajta keresztül, lehet, távoli partról
Rég kiejtett szóval nekem üzennek.

A szemem takaró mélyfekete lepel
Emelkedik lassan s hull ismét vissza.
Már-már látom, az égen a nap ünnepe,
Mert az idegen vér a szemem nyitja.

Idegen vér ömlik belém. Kinek vére?
Megváltozik jellemem, természetem.
Lábaim kell tanítani új lépésre,
És mit mondtam eddig, meg nem érthetem.

De változatlanul vonz tovább az élet,
Mily öröm, engem a vágy el nem hagyott,
Hogy lobogó lángként, mint korábban, égjek,
Várom nagyon, érzem, már erős vagyok.

Idegen vér ömlik belém. Kinek vére?
Hazai vér az, bárkié is legyen.
Ébresztett madár hajnali énekével,
S egy új élet örömét adta nekem.

A vadász

Egy nagy szirtnek
A legtetején,
Mintha csak aludna ott,
Madárforma kötömb ül.

Ha neszt hall, elhihetjük,
A szárnyát tárja, messze száll.
Festő vagyok, és a követ
Szélsebesen rajzolom le.

Vadász jár körbe-körbe,
A sziklát lesi vágyón.
A vállán lóg a puskája,
Zsákmánya lesz, meglehet.

Kőre a vadász nem lő,
Neki élő madár kell csak.
De én azt a kőmadarat
Ami szinte repül már,
Ecsetemmel lelőttem.

(A régi szavamnál...)

A régi szavamnál
A mostani érettebb.
A régi önmagamnál
A mostani magvasabb.

A mostani magvasabb?
De a mag? Milyen is az?
A mostani érettebb?
Magam vagyok éretlen!

orosZ

VALERIJ KUNYICIN
(1944)

Pillantás
(Взгляд)

Tavaszi és nyári,
ősz és tél --
a szeretett nő
négy pillantása.

A kör
(Круг)

Ezernyi kör az élet,
a gondok láncolata.
Barát? Ellenség? - kérde.
Válasz - az élet maga.

Csak a bajok, meg munka,
a körből ki nem léphetsz.
Ahogy az évek múlnak,
mind nehezebb az élted.

(Bár évek teltek, még friss a lélek...)
(А душа за годы не остыла...)

Bár évek teltek, még friss a lélek,
sőt mintha fiatalabb lenne.
Térségeket nyitott meg az élet,
figyelek a szépre s a szebbre.

Szélesebb körben messzebbre látok,
a remény fénye vezet engem,
és szemlélem ezt a világot
a porból, vagy ülve nyeregben.

(Azt hitte, minden földig égett...)

(Думала, все сгорело дотла...)

Azt hitte, minden földig égett,
Hamut látott csak, merre nézett.
De én leltem ott egy parazsat,
S már tűz lobog, melegítsd magad.

(A napfényes nyárba...)

(Весна уходит в солнечное лето)

A napfényes nyárba
lép át a tavasz,
az új nap
a cél felé
egy lépés...
Gyermekeidben éled tovább magad,
a számodra
ez nem lehet
kérdés.

A napfényes nyárba
lép át a tavasz,
a nyár után ősz,
és utána tél lesz.
Érted már? Az élettől el nem szaladsz,
unokáidként örökké élhetsz.

(A szempillák sötét lángja...)

(Темное пламя ресниц)

A szempillák sötét lángja,
hiszed, mint madarak szárnya.
Fekete félelem lobog,
szárnycsapkodás - gondolod,
remegnek körben szenvedések,
ajkadon a csókom érzed.

Látom a zenét

(Виджу музику)

A szelíd zenét én egyszer csak megláttam
Az átlátszó vízben,
A gyengéd nyírfában.
A tábortűz zenét szül, és a nagy folyók.
A fenyvesekben hallod a szép dallamot?
A hegyek körtáncában, a sasok röptében
Én a zenét hallom, e nagy csodát érzem.

Hajnal

(Рассвет)

Hajnalra
A csend
Belefáradt a magányba.
Az erdőt felverte a madarak trillája.
A természet élvezte e zenét,
S a fűre harmat hullott cseppenként.
Egyszerre a mélykék ég meghasadt
Amint a hegyek ormáról
A nap leküldte
Az első fényes sugarat.

(A magányos nő élete...)

(Одинокая женщина)

A magányos nő élete
szomorú, hiszem...
Szép alakod, ruháid
nézik irigyen.
Sokak számára vagy megfejthetetlen rejtély...
Te is tudod, titokban téged les nem egy férj.
A magányban sokszor a helyedet sem leled,
de büszkén viseled a függetlenségedet.

Валерий Кунницын: „Ангаков камень”

AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK

JIM BARNES
(1933)

Látogatás a szülőhelyemen
(*Visit to the Place I Was Born*)

Kopár a föld, csak fű nő rajta:
sem ház, sem út, sem kő sehol.

A dombon túl egyetlen tehén szólítja
borját a vörös alkonyatban.

És arrébb: árnyas kőrakás, mit
én emeltem az indiánoknak.

Egy héja köröz a távoli fák felé,
tudja, az éj gyorsan lehull, mint a hang.

A hátam mögött: a csillagok hideg ígérete
s a bizonytalanul ébredező hold.

*Jim Barnes: „The Fish on Poteau Mountain”,
Cedar Creek Press, De Kalb, 1980*

PETER BLUE CLOUD

Egyensúlyozgatva ülünk

(We sit balanced)

a vég
és a kezdet között
egy teknőc
hátán
és a fény-
tó
amit a vízben látunk
ég mélység gyökerek
a föld nedves méhe
fiatal növény héja
születés
sikoltó öröm

élet drága
dicsőítés föld
ég
víz
nap tüze
élet szikrázás dicsőítés
örökre,
és egyszer
és csak egyszer
míg
mindent elnyel
a visszatükröződő víz
vissza
a holnapba
oldalazva
néha
a mi táncunk
igen,
(ah,
táncolni
fényesen, mint
az ujjak fonódnak
fényesen

mint a mell lefelé
lebeg)
és ez gabonaszem
a földbe helyezve
röviddel ez-
előtt
és most
a hajtások
életet adnak a szemeknek
amik látják
ismét
az embereket.

*Peter Blue Cloud: „Clans of many nations”
White Pine Press: Fredonia, N.Y. 1995*

JOSEPH BRUCHAC
(1942)

Reggeli dal
(*Morning song*)

Nagyapám mindig a nappal kelt.
Az volt a legrégibb barátja.

Hová sietett, a közraktár elülső ajtaja
keletre nézett, ő ott üldögélt
egy kékre festett fenyőfa székből, mit erdejében vágott,
és várta, hogy az első sugarak cirógassák az arcát.

Minél magasabbra kúszott a fény, annál erősebb lett,
mint éjjel a fűszálak között fagytól dermedt
új életre kelt tücsök, mozdult a keze.

Majd mielőtt hosszú napi munkájába kezdett,
felemelte két tenyerét, magasra tartotta,
míg csak meg nem csapolta a Napot.

Találkozások
(*Meetings*)

Különös hogy egy nő
arca
amiben
talán pár éve
egy csepp szépséget sem láttál,
mennyre megváltozott,
mert a szem vagy
a nyaka íve
valakire emlékeztet.

Talán ez
az öregedés módja
jobb szeretetben a világgal
mindenkinek kit ismertünk.

Ima
(*Prayer*)

Legyenek a szavaim
fényesek az állatokhoz,
egy sirályszárny villanásnyi képek.
Ha úgy teszünk
hogy mi vagyunk a középpontban,
hogy a vakondok és a jégmadarak,
az angolnák és a kojotok
az isteni kegy szélén vannak,
akkor mi halott holdakként keringünk
egy hideg nap körül.
Ma reggel csak áldást
kérek a folyami rákra,
a madaraknak boldogságot,
hordjam a medve bőrét
a dalaimban,
és férfiként dolgozzam két kezemmel.

A hegyek közelében
(*Near the Mountains*)

A hegyek közelében
a földön a léptek
tompán dübörögnek

mintha emlékeztetnének
ez a föld dob

Nagyon ügyeljünk a lépteinkre
hogy eltaláljuk a dallamot

Gyökerek
(*Roots*)

Egy elhagyott ház
mélyen az erdőben
új facsemete nő
a boltíves pincéből

A sarokban
pár toll és egy megrágott
kenu-evező mutatja
hol tanyáztak tarajos sülek
és jelek maradtak
hogy kimerült szarvas
vészelt itt át téli viharokat

Páfrányok tekergőznek
az alapzatból
hatalmas pillangó
vékony antennái

Gyermek véste bele nevét
az egyik támfal
szürke fájába

Tedd le a terhed
jó hely ez itt
az induláshoz.

Karvalyok a Hudson fölött márciusban
(*Hawks above the Hudson in March*)

Lefelé a folyón úszik
a jég a súlyos hóval
mintha még állna
míg fel nem hasítja egy kő
a folyó közepén.

Az egyetlen hang
az égen a karvalyszárnyak
csapta szél ami
a gránit szirtek
a tar téli fák fölött
a hajnal szempilláit emelgeti.

*Joseph Bruchac: „Near the Mountains”,
White Pine Press, Fredonia 1987.*

Egy kidőlt kőrisfa
(*Fallen Ash Tree*)

Az öregember
addig feküdt itt
míg a taplógombáktól
- apró rostok
csillogásától -
teljesen fehérre
nem vált a kabátja.

Itt oly nyugodt,
nincs szüksége
hogy ismét
lábra állítsuk.

Régi kabátja nyitva,
látni a magokat,
várják a tavaszt,
hogy kikeljenek.

Szellem-nevek
(*Spirit names*)

Amint felébredek
és kinézek
Telluride-ben az ablakon
szellem-neveket
látok az épületek oldalfalain.

Manitou Hotel
nagy fehér betűkkel.
Barna zsaluzat,
csinos zöld ponyvatető.

Minden kisebb az arany és zöld
lejtőjű hegyek miatt
és még magasabb -
egy másik hegy csúcsa
mit láb be nem járt, sítalp fel nem sértett -
félhold függ fenn
a felhőtlen kék égen.

Hegy és hold
leheli a szellem
leírhatatlan neveit -
bele mindenbe
és mindenből ki.

Egy hegyi út szélén
álló kunyhóban ébredve
hallja az elhaladó
utazók nesztét.
Az út itt ér véget.
Az út itt kezdődik.

*Joseph Bruchac: „No borders”,
Holy Cow! Press, 1999, Duluth, Minnesota*

PHILIP DAUGHTRY

(1942 -)

Sebzett térdde

(*At wounded knee*)

Úgy szeretnék elesni
mint iramló szarvas.
Amikor megfogják a bokám
és elvonszolnak,
a nyelvemre tapadó
falevelekre emlékeznék.

Néger kölyök

(*Kid Nigredo*)

Én a sötétség kölyke vagyok
a fény szoptatott

mint este kúszik
a fény a nyugati partszegélyről
a színfalakon innen és azokon túl

mit számít!

Mint érdes kézhez a kendő
tapad hozzám a magány
tért nyitva mi utolsónak hal meg

Megtalálva a Napot

(*Finding the Sun*)

Minden, mit a Nap ad, a fény.
A legsűrűbb felhőn is
átsüt a Nap.

Apa halálos ágyán ülve
hallottam, amint így szólt:
„Fiam, a fogad oly fehér.”

Ha felnevetek ezekben a tükrökben,
a barátaim mind megtudják,
és ellenségeim bosszúja
utat téveszt.

Ha fény költözik a szívembe,
én tudom, mi él örökké;
mindez az életforma,
mi csillagról csillagra szökdel,
és a testem, kis vályogviskó,
mit titkos szerelmesek nevetése látogat.

Hideg
(Cold)

Hideg
éjjel
én
egyedül
fekszem
arccal lefelé
várom
hogymint
valaki
a testem
alá
kússzon
és
megtöltse
csontjaim
üregeit
nedves
földdel

A férfi aki látta az Istent
(The man who saw God)

Én nem láttam az Istent
Egy férfit láttam, egy férfit, aki látta az Istent

Jött át a dűnén, egy fával a hátán,
a tengertől lopott árnyékkal,

két szeme - mint szögek.

Csak a csillagok mutatják
folyton hogy mennyire törött a térde,
és vált üveggé.

*Philip Daughtry: Celtic Blood - Selected Poems 1968-1994
New Native Press, Cullowhee, N.C. 1995*

ANITA ENDREZZE

Tizenkét szerelmes vers (*Twelve Love Poems*)

1

Nevet. Amikor ezt teszi, én titokzatosan
alabástrom lámpákra gondolok, az apró gyertyákra,
amik opálos fénnel világítják meg a sötétet.

Amikor nevet, én maroknyi égboltról álmodom
és az árapályokat forgató holdkerekekről,
kőlovak galoppját hallom,

a torka köré hurokként kis fétiseket
szorító földet.

2

Ki bölcsebb?
a szerető vagy a szeretett?
a gyufaszál vagy a láng?

Talán nincs mit tenni
a bölcsességgel.
Hátat fordítottam a tudásnak
kezekkel előre.
Megérint majd engem ez a férfi
egy másik módon?

A kezei erősek és szelídek,
mint az oroszlán-szemű rózsza két fele.

3

A hóban táncoltam,
nyitott szájjal,
égve
a hideg légben.

Te rámmosolyogtál
és az arcomon
egyszerre
elolvadt a hó.

4

Tegnap
 egyik régi szeretőmet láttam,
 amint egy barna papírzacskóból ivott.
 „Szégyen, hogy az élet elrontja
 az ilyen finom bort!”
 nevetett.

Egy pillanatig, lágyan
 átöleltem, visszaemlékezve
 hogy egyszer, szégyenkezés nélkül
 szürcsöltük
 saját
 meztelenségünket.

5

Egész éjjel a csípőm részeg
 tánca
 nem hagyott téged aludni.

Most a puffadt Nap
 kel fel az őszibarackfák között.

Ne hagyj itt! Még éjszaka van.
 Csukd be a szemed és lásd,
 milyen érett a csípőm
 a két kezed között.

6

A szél - férfi.
 Tapintásról tudom.

Zöld ruhában vagyok,
 amit fel-felemel.

7

Egész éjjel
 terólad álmodtam.
 Arcomat a combjaidra
 fektettem
 és álmodozva csókolgattam.
 Túl vakmerő vagyok?
 Most nem tiltakozhatsz
 amikor így levetkőztetnek
 engem a szemeid.

A szomszéd szobában
alszol a feleségeddel.
A lélegzeted hallgatom.
Kint a lágy szél
elfúj
a falon minden gyertyát:
a levelek mint elégett kanócok
hullanak a vízre.

Melyükről álmodsz te most?

Kedvesem, észrevetted,
mennyire lefogytam?
Nézd csak hogyan csúsznak le a gyűrűk,
az arany meg az ezüst,
és hogyan világítja át
a hold a csípőmet...

El nem hanyagolsz, de
ha nem lenne víz,
a saját véretem innám.
Amikor te nem vagy,
a saját éhségem
mardos.

Nézd: sötét vállamon
egy fehér ragadozó madár ül.

Egyszer néztem az éjszakába köröket
égető csillagokat, egész idő
alatt, egy barátot,
szeretőt kívántam, aki lehetne a gyengédség
tűzköve.

Most...

Az otthonom tele van gyertyákkal.
Állandóan égek.

A tenyeremben tartom,
Fű-csészékben viszem őket.

A testem tele van csillagokkal
és a lángok összevisszaságával.

Miután lefeküdtem veled,
minden más - sötétség.

Miután szerettelek téged,
kibújtam sötét állati alakomból.

Miután elváltunk,
nem vagyok a láng és
a sérelem része.

Kedvesem,
ne engedd meg, hogy a csillagok közelsége
a törött gyertyákra emlékeztessen.

12.

Megváltam a nehéz könyvekben
szárított ibolyáktól;
helyettük a csillagok tűzkerekeit
szedem össze és préselem
a mellemre.
Én egy független nő vagyok.

Szerelem?
felnyitom az ereimet.

*Anita Endrezze: „At the helm of twilight”,
Broken Moon Press, Seattle, 1992.*

A varázsló lánya
(*The Magician's Daughter*)

A levegő nyulaktól sűrűsödött meg.
Engem kissé untat
ez a trükk. És mindig
olyan fehér! A *vékony* levegőtől?
A nyúl jobban tudja,
mert maga mögött hagyott önmagából
több ezret egy prém és üvegszem
lomtárban. A láthatatlanok
mi vagyunk.
Megdöbbent
amint a kezeink
átnyúltak rajta.

És az összecsomózott sálak darabjai,
amikben annyira hisz a varázsló!
Mindegyiket kibogozni vágyom.
Látni akarom hogyan hullanak ki csontjai
az ökléből. Az önfeláldozás
illúzióját szomjazom.

Miközben beszél valamiről, belép a lány.
Bemászik a dobozba, integet.
Nézem, hogyan mozgatja a lábujjait.
Amikor a férfi félbe-
vágja, még mosolyog.
Mint mi többiek,
azt gondolja, hogy ő egész.

Vihar
(*Storm*)

1

A fák - táncosok, madarakkal a vállukon.
A Föld - gyorsan pergő dob s a szél az én elemi bőröm.
Az eső betör
a zöld levelek közé.

2

Vagy: az éjszaka még olyan volt, mint a piros virágpor
és a madarak csak a sötétség apró göbei voltak,
a szelet a fű genealógiája mérte le,
a fák - a felhőkbe faragott totemek
és az eső ott volt még
a tengeri katakombákban.

És: ébredvezve, hajam hosszú fekete felhői után nyúlsz,
összehúzza ezt a nyárias testet, ezt a vihart
szorosabban
a szád a központ után sóvárog
a tűz után ebben az esőben.

A lány aki szerette az eget
(*The Girl Who Loved the Sky*)

A második osztály tantermén kívül
a jacaranda fa bíborvörös
mécsesekkel virágzott, a papírszerű szirmok
himbálózva elsötétítették az ablakokat.
Bent, a teremnek enyvszaga volt.
A padok sárgára festett fából készültek,
az asztallapokon radírgumik,
vonalzók és nagy, vastag ceruzák heverték.
A színes kréta rendkívüli napokat jelentett.
A falakat pontos rajzolatú fényes tulipánok
fedték és bizonyos neveket viselő csillagokat
ábrázoló térképek. Ott tanultam, hogy
hogyan lehet vaját készíteni egy kancsóban,
míg a sápadt krémszerű folyadék össze nem áll
édes masszává. Ott tanultam meg,
hogy a számok csökönyös állatok, homályos
nullákhoz hasonló odúkban. És ott találkoztam
egy vak lánnyal, aki azt hitte, hogy az égnek
hideg fém-íze van, amikor esik az eső, s
akinek a szemét mindig a szemhéja
kékre horzsoltsziromlevele fedte.

Ő szerette a csak hangokkal, vagy a felhők
hideg esernyőivel meghatározott, formátlan
égboltot. Forró, csendes napokon
hallgattuk a krémaporként hulló eget.
Hallottuk délben a disznótáp-gyár sípjelét,
beszívtuk a hazafelé tartó férfiak
kesernyész illatát.

Énnekem apám nem volt; őneki szeme;
a legjobb barátok voltunk. A többi lány
dülöngélő ugróiskolát rajzolt
a poros aszfaltra, pizsama-partyról
beszélgettek, a szabadban készített vacsorákról
és a szüleikről, akik csillogó autókat vásároltak.
Egyedül mi ültünk a vászonnal bevont hintán
a cipőnkkel a homokot érintve és lökve magunkat,
míg csak fel nem szálltunk a fejük fölé,
a tenyerünkön rozsdá vöröslött
a biztonságot jelentő láncokról.

Vaknak születtem, mondta, a természet akarta.
Biztosan, gondoltam, mint a szárny nélkül
született madarak, a gyökér nélküli fák.
Nem értettem. Azon a napon, amikor ő elköltözött,
világosan láttam a világot: az égbolt
visszakozott tőle, mint egy távozó apa.
A jacarandafa alatt ültem, a szirmokat
el-elkapva a kezemmel és bezárva azokat,
Míg az öklöm egy másik mécsessé nem vált,
ami egy kicsi, keserű lángot rejteget.

JOY HARJO

Négy dal (Four Songs)

1.

Az égbolt egy lyukán át a világ egyik végéből
a másikba zuhantam. Üstökösként
égetve át rétegeket
végül a földbe csapódtam
A Csendes-óceán partján ébredtem egy mangófa mellett
álló házban,
édesen illatozó fejjel
a karomon.

2.

A passzátszelektől hajladozó virág
sebezhetőnek tűnhet,
a napon az esőt
issza,
de gyökereit a pokolba nyújtja le.
Állandóan erre gondol: *szép*.

3.

Mi mozgat minket - rejtély,
ahogyan a magába zárkózó kő semmi mást nem kíván:
nyissatok ki, szerelemtől reszketve és nedvesen.

4.

Nem tudtam, hogy milyen nagy szükségem van terád.

*Joy Harjo: „A map to the next world”,
W.W.Norton & Company, New York/London,*

Visszatérés az ellenségtől
(*Returning from the Enemy*)

Az apámnak

1.

Itt az idő elkezdni. Tudom és rettegetem az emlékezet-gombolyagtól, amint letekeredett a bensőmben.

Mögöttem ott a folyó, hullámai mindig a gátnak ütődnek. Szelek dorombolnak a fűben.

A történelem nyomdokvize, mint vonókötel mögöttem. Az apámhoz, a fiamhoz, a lányomhoz kötött. A mély víz rokonai vagyunk.

A fehér sóderbe tűnő szellem-rák is képtelen megmenekülni a súlytól. Ollóinak csattogása, mintegy staccato a veszedelemmel szemben.

Még az utazás e veszélyes szakaszában mellettem álló barátom is meg-megbotlik a tudás csuszamlós felszínén.

És az ellenség, aki puskát fogott a halántékomhoz, hogy Oklahomába menni kényszerítsen minket, még mindig ott jár az emberek emlékezetében.

De én hallom a rokonok hangjait a szélben, amint a leszámolásra gyülekezünk. A kezemben tüzet viszek a vízpartra.

És továbbra is hiszem, hogy a vérfolyamon át is eljutunk az ellenségtől való visszatérés tiszteletére tartandó ünnepségre.

Könnyű tiszteletben tartani az őseinket. Ők nincsenek itt teljesen jelen minden szépség-hibájukkal, habár néhányan tökéletes tudással rendelkeztek és át tudtak járni oda-vissza a tűz és a történelem falain. Nem fognak megóvni önmaguktól, habár tudnak bánni a mintákkal, képesek kitörni a sötétből. Amikor az eszébe jutott az apámnak, hogy a vezérektől származott, szégyellte, hogy megverte a feleségét, a gyerekét. Amikor gyermek voltak, nem tudtam, hogy az apám harcos volt. Én úgy ismertem őt, mint egy közeli rokont, akinek az arcvonásaiban felismertem önmagam.

2.

Az idő lebegő tükrében minden esemény rétegesen rezeg.

Minden fal, minden fű-ravasz,

minden kicsi és nagy víz-hullám feltárja a nyers történetet.

Mászunk felfelé és mászni fogunk, a gyermekeinket

himlőhelyes takarókba tekertük, hogy melegen

tartsuk őket. Pók mutatja nekünk, hogyan szőjjünk

nyúlós anyag-mintát az ellenség zavaros dolgaiból,

hogy épen eljussunk a Tejútra.

Magunk mögött kellett hagynunk az otthonunkat

pont úgy, ahogyan minket hagyott maga mögött a haladás.

Mi nem óhajtjuk a ti haladás-változatokat.

Vannak más változatok, mondja a Pók, aki nem azért szövi szövetét, hogy azt a legtöbbet ígérő vevőnek adja el, de egyre csak sző és gondolkodik és beszél minket a történetbe.

És így a szellemem útra kelt a sötétben, mielőtt megtanultam volna járni a földön azokat, a Nap körül oly pontosan kirajzolódó köröket. Ez az emberré válás szertartásnak egy része volt, habár egyesek elfelejtették az okát annak, hogy miért vannak itt, és hogyan befolyásoljuk gondolkodásunkkal, beszédünkkel és dalainkkal az ösvény alakját. Sok világon vittek át, ezért emlékszem, hogy ez a világ nem a leglenyűgözőbb, és hogy gyakran ez volt a legnehezebb, mert ők itt hajlamosak az erőszakra és a feledésre. Az apám repülni akart, de abbahagyta a próbálkozásait, miután elküldték a Ponca City-i katonai iskolába. Így én saját magamra voltam utalva, amíg ő fel és le járt Tulsa zöld partvidékén és miután letelt az idő, levette a szárnyait és a parkolóban hagyta azokat.

3

Az örvény egy szörnyű utazási mód.
Állandóan visszavisz a rémület tölcserébe.
Meg akarom állítani és dühös vagyok hogy a félelem itt rámlt,
a Napban, ahol az emberek nevetnek, hétköznapi dolgokat tesznek.
Én hétköznapi akarok lenni, úgy vélem, nem aggaszt, hogy a házamat felgyújtják
mögöttem, hogy az unokáim lesznek az ellenségeim.
Itt van a lábam alatt daloló sóder, itt vannak az eget
a láthatárral átszövő sirályok, alligátorok néznek a vízből.
Megyek a barátommal megebédelni a hullámtörő gáton. Pánikba esem.
Tudni óhajtom, hogy méltó vagyok-e erre az egész égboltra,
a földre, a helyre, hogy lélegzetet vegyek.
Kilesek a házból, amit a szívembe kapott lyukból építettem.
Visszatértem az egy papírszelet paraszára
nyugatra vándorolt
népem szerette hazámba.
Öröm a meleget a kegyetlenségen át vitt tűzzel.

A mitikus történetben gyerek születhet a Nap és egy nő kapcsolatából. És olyankor meg is születik a gyerek, de másnap már nem gyerek, hanem felnőtt. Mindez gyorsan történik. És azt gondold, hogy meg semmit sem ismételsz, erre vagy kárhoztatva, de akkor átveszed a saját gyermekeid a babysittertől, miután az italmérést bezárták, ugyanaz a bőrkabát, mint az apádé, a te saját parfümöd az anyádé helyett, és meg-megbotlasz, amint viszed ki őket a kocsihoz, és ott ugyanazok a csillagok, és te óriásnak érzed magad, aki mindenre képes. Kész vagy megváltoztatni a világot, megköveteled szuverén jogaidat és felkelsz reggel az elnyomó ellen.

4.

Mielőtt megszólaltam, a nyelvet a testem lágy részeibe rejtettem. Ez akkor volt, mielőtt teljesen megemészthettem volna a jelentését. Csonttá változott, más kemény részekké:

Magam előtt tartottam a félelem istenét. A szívem - a házam. Egy szélörvény szétfújja.

Főt hajtottam azok előtt, akik tiszteletlenül bántak velem. A szégyentől mintha eltört volna a nyakam. Elvesztettem az országomat.

Az erőmet átadtam az ellenségeimnek. A vállamra nehezedik minden egyes hanyag tettem súlya.

A gyerekeimet ráhagytam a diktátorok törvényeire, akik papoknak, igehirdetőknak és törvényhozóknak nevezték magukat. A lábam kisebesedett a szabadság felé vezető úton.

Elfelejtettem, hogy mi is a józan ész, bocsássatok meg nekem! Elfelejtettem a nevem azon a nyelven, amibe beleszülettem. Bocsássatok meg nekem!

Az apánk nem azért vert minket, mert gyűlölt minket. Az apánk azért vert minket, mert gyűlölte saját magát. Különösképpen én rémítettem őt, mert úgy néztem ki mint ő. És ő nem akarta, hogy a saját gyerekei ijesztgessék, nem akart félni tőlük, ahogyan a saját apjától félt ő. Mint egy indián férfit, aki még azon a földön élt, amit az ő törzsének hagytak, majd átírtak azok nevére, akik azt ellopták, lenéztek, mert megrémítették. Amikor gyerek voltam, azt gondoltam, hogy az egyik neve az volt, hogy *Főnök*, mert az idegenek és néhány barátja így hívta. Emlékszem, hogy az ölébe ültem, miután anyám kihozta a börtönből. Mindig egy kicsit ittas volt és harag-labda pattogott anyám és ő közte. A kocsin kívül a város meggazdagodott az indián olajon és pénzen, ami most a fehér emberek kezében volt. Ez világos dolog volt.

5.

Az ellenség bevándorolt egy országba, amit az Istene számára követelt.

Néhány formában az istenség választóbírájának nevezte ki magát.

Verte a saját indián gyermekeit.

Az istenek törvényéhez én ezt teszem hozzá:

Ha belépsz egy másik országba ne követeld, hogy az a te tulajdonod legyen.

A szellemekhez fordulj ott kedvesen és tisztelettel.

És kérj engedélyt.

Kérlek, hagyd el a testem, az értelmem országát, ha nem tisztességes szándékkal jöttél.

Az apám szerette a vizet és a víz szerette őt. A nap minden egyes vizes sejtben ott csillogott, és ő fényesen sütött, és vonzotta a nőket az ő „szemrevaló Creek” kinézetével. Találkozott az anyámmal és reggelig táncoltak az olaj és az ipar vadiúj városában, és hamarosan jött a házasság, majd négy gyerek, éppen így, a világ gyorsan egybeszövődik. A nő volt a föld az ő vize számára, de semmi sem volt elég ahhoz, hogy kielégítse a mélység-éhségét. Eljárt horgászni a kocsimákba, az utcákba, míg csak meg nem bántotta a felügyelőt azzal, hogy a lányával aludt. Ez lett a vége a földi boldogságnak. Elvesztettük őt, mert megátkozta a víziszörny. És amikor elhagyta a házunkat, az átok csápjai minket is elértek. Az anyánk elmenekült, túl hamar feleségül ment egy idegenhez, aki vert minket, mert gyűlölt minket. Azzal fenyegetőzött, hogy megöl minket és felgyújtja a házat, ha az anyám elmegy és magával visz minket, és ha én veszem fel megint a telefont, amikor az apám telefonál.

6.

Amikor az ellenség az apám után ment, nem sajnálta a fegyvereket, mert amint mondta, az apám lelkét akarta.

De az az ország volt, ami utána volt - a kikötő és az édes fű, a pálma és a tölgyfa, a fekete föld, a piros szép országa -

És mi tudjuk, hogy ez nem lehet a föld a diktátoré vagy az egyházé, a társaságé vagy a törvényalkotóé vagy azé, aki aláírta az írást.

Ő elvette az országot és ideköltöztette összes rokonát. És amikor más bevándorlók megérkeztek más országokból, ő elvette azoktól, amit ő magának akart.

Ő azt akarta, hogy azok az ő fogyasztói legyenek.

Az ellenség körbevezelt minket, így jelezve, hogy igényt tart miránk.

Mindent kívágott, hogy felépítse a városait és a gyárait, és felégette

az erdőket, hogy szántóföldeket telepítsen. A seb oly mély,

hogy messziről lehet látni a zöld bolygó felett, messze mi fölöttünk.

Ti nem tudtok tönkretenni egy lelket, habár tönkre tudtok tenni egy bolygót.

Nem tudtok szétrombolni egy dalt, habár feledékennyé tudtok tenni egy népet.

Egy lélek kinézhet úgy, mintha tönkretették volna, és egy dal eltűnhet pár nemzedéknyi időre, csak hogy ismét előbukkanjon egy gyermek szívéből, aki megfordul és nővé válik.

Beköltöztünk egy házba a Függetlenség sugárúton azzal a férfivel, akihez feleségül ment az anyám, egy olyan emberrel, aki gyűlöli az indiánokat. Az anyám azt mondta, hogy azért ment hozzá, mert nem tudta, hogy hogyan élhet azokban az időkben egy négygyermekes nő férj nélkül. Én ezt a szemére vettem, amikor a munka miatt elment hazulról, de az anyám mindössze azt tudta, hogy van egy ismerős nő, aki az éhező gyermekeit árvaházba adta, de ő nem akarta, hogy mivelünk ugyanez történjen. Ezért dolgozott, és mindent kifizetett. A férfi keresete a saját megtakarított vagyonkája lett. A ház még mindig ott áll, ahogy mondják, de én nem találtam meg, habár annyiszor végighajtottam az utcán oda-vissza, kezemben egy papírlapon a házszámmal. Abban a házban volt egy szoba tele a férfi puskáival, perselyeivel és egy zongorával. Egyszer, amikor az indigókék égboltot hullócsillagok világították meg, felkeltettem öcséimet és a húgomat az éjszaka közepén, hogy nézzék. Meghúzódtunk, mint menekültek, az udvarban, az ígéret lángjai között, és néhány óráig úgy tudtuk, hogy van valami nálunk nagyobb, ami esetleg igényt tart miránk, de mint az apámat, ezt is elfelejtettem.

7.

A szellemeket, akik felügyelnek ránk összehívták egy csúcstalálkozóra, felszólították az egyik legnagyobb méretű összeütközésre, amire őket jelölték ki.

Átkeltek ők velünk a folyókon, az ingoványokon, bár nem láttuk őket a szívet tépő fájdalomaink partjain.

Hol vagytok? kérdezte apám a sötét vizektől, amikor minélkülünk haladt át az élete hátralévő részein. Ezt őneki mondta, a víziszörny lányának, nem minékünk.

Tizenéves voltam, amikor elszöktem hazulról. Éjjel nem tudtam aludni, mert védekezni kellett az ellenséggel szemben. Végül hajnalban elszundítottam kimerülten a virrasztástól. Amikor elmentem, mindent egy kofferbe raktam, az anyám újat vett nekem a hadsereg egy többlet-áru raktárában. Nem szívesen hagytam ott a testvéreimet a bajban, de ott semmit sem tudtam tenni az ellenség ellen. A legtöbb zűrzavar csak később tapasztalható, idegen városokban, vagy éppen akkor, amikor megtisztulást kívánnak, vagy azt, hogy szeretetre méltó légy valaki számára, aki tökéletes. Ez sohasem fog működni. Nem tudod megváltoztatni a történelmet. Állandóan hátranéztem, habár biztonságban voltam egy másik államban, egy indián iskolában. Állandóan hátranéztem, hogy lássam, nem felejtettem-e el valamit, hogy lássam, el tudom-e csípni apám tekintetét a parázsló városban.

8.

Előbb ivóvízre van szükségünk, közöljük a pincérrel, aki barna papírt szegez az asztalra a tengeri ételeket árusító étteremben, amik ezeken a vidékeken a csontvelőm törékeny szerkezetéért felelősek.

Repülővel jövök vissza Oklahomából, Arkansasból, Mississippiből és Alabamából, egy, az égen csillogó dal-fonálon.

Tiszta vér-szerencse úton.

És egyszerre csak meglátom ott fenn őt, a világ, a vizinövény-ingovány szélén és a szellem-rák mellett, amit a történelem-folyó táplált. Ő az, az apám, a tengeren jár, figyel.

Ha vihar dörög mérföldekre kint a tengeren, a véremben vadul háborog a víz.

Oh, fénnel reszkető víz, ha terád gondolkodok, az ellenség eltűnik a mélyben.

Egyszer a partról figyeltem és láttam azoknak a lelkét, akik nem jöttek vissza a mélyből. Sokan véletlenül ugrottak le, kábítószerek hívták őket rossz utakra, mások maguk döntöttek úgy, hogy az eszüket vesztik, mert túlzottan fáj a sebük, néhányan kalandra vágytak és hagyták, hogy a félelem szorítsa őket a falhoz. Visszafordultam és átmentem a nappalin, hogy minél messzebbre kerüljek a tajtékzó forrástól. Egész éjjel, amikor a szellemek világában voltam, valamilyen vegyi anyagból fonott szál szagát éreztem. Megrázkódtam és az égen függő telihold szeme skarlátvörösen figyelmeztetett. A szellem sebezhető - szelídséggel és dalokkal kell táplálni őt. A test és az értelem kimondhatatlan megerőszakolásával ki lehet kényszeríteni, vagy a szellem segítségével, ami azokban a növényekben él, amikből a narkotikumokat készítik.

9.

Kortyintunk pompás italunkból a világban, ami vagy lapos vagy gömbölyű, a nézőponttól függően.

Tekintsd úgy, hogy a világ se nem lapos, se nem gömbölyű!

Gondold azt megint! Gondold, mondta a víz, amint az házat ad az apámnak.

Gondold azt, mondta a tűz, amint az rekonstruálja a legközelebbi csillagot.

Közöttük ott van a vélemények tere, ahol nincsen szó a székenre.

Hihetetlen mélység létezik minden homokszemre, a teremtnyek minden árnyalatára, minden taglejtésre az ismeretlen és ismert univerzumban.

Az anyagnak reciprok súlya van az antianyagban.

Egy kis ház kagylóhéjában rombolás és alkotás volt az apa meg a lánya.

Megpróbálok a megértő utazónak látszani, elegánsnak, nem feltűnőnek ebben az új tudásban.

Nem számít, mondtam világosan, inkább nekem, mint bárki másnak. Mi átmegyünk ezen, túl a seb szélén.

Amikor a gyermekeim csecsemők voltak és fürdettem őket és olajjal kengettem a szép testüket, szorongattam őket, csókolgattam, és azt hittem, hogy semmi sem mond ellent a szavaknak és a daloknak, amikbe beletekertem őket, amikor törölgettem magamhoz szorítottam őket. Csöpp rugdosásukat és visongásukat még mindig élvezem, habár már felnőttek és saját gyermekeik vannak. Így szeretett engem az anyám, és az apám anyja is így szereti őt, és a világon minden anya így szereti a gyerekeit, mint én? Abban a korban azt hittem, már nem szerethetnek engem, mert kudarcot vallottam, mert az apám elhagyott minket, mert senki sem védett meg az ellenségtől, akkor hogyan hihettek a gyermekeim a szavamnak, amikor ellentmondás van a hullámok és a mélység között? Az össze-nem-illés felszín alatti hullám-kereszteződést okozott.

10.

Izzadok. Hőség van ebben a részeg föld- és víz-palotában.

Úgy beszélünk, mintha valamerre tartó utazók lennénk ebben a tragédiára és komédiára ébren figyelő gyarmatosított világban.

Tudni akarjuk, hogy lehetséges-e elválni és visszajönni együtt, amint a folyó, nyaldosva a dokkot, pár blokkal arrébb egybeolvad a tengerrel.

Hosszúlábú madarak tárgyalnak a parttal élelemért.

Én nem vagyok olyan kecses, mint ezek a lelkek.

Engem megsebezhet a szépségetek, a vízínövények páfrányszerű levelei legyezgetik a sebet.

Láthatatlan vagyok, az iszapból tör fel valamilyen veszély.

A csecsemő apja sohasem nőtt fel férfivá; még mindig a sötétben botladozó gyerek. Becsípődött az időbe és tudja ezt. Az apja drámája találta szíven, aki meglőtte az egyik kedvesét, és azt gondolta, hogy azért ölte meg a nőt, mert rajtakapta egy másik férfival. Majd saját maga felé fordította a fegyvert. Meghalt. A nő életben maradt. S habár évek teltek el, a szíve még mindig harmadfokú sérült, és nem tudja túltenni magát az erőszak utórezgésein. Ez lehetséges, emlékszem, mondtam neki, ösztönöztem, így nem ölte volna meg magát és magával vitte volna a lányomat meg a lányunokámat. Íme egy térkép, de be kell tenned a sört, a rumot, és a kést a zsebedbe. Hogyan tudjuk hordani a hátunkon ezt az összes történetet? Talán Kokopelli ismerte a fortélyát. A zenével kellett összefüggnie, egy kis énekkel, amint mész a véres szirteken az égbolt és a föld között.

11.

Téged elöntött a tengervíz és beszélsz. A stílusod ragyogó, és fennkölt dolog a két válladra boruló hajad; barna ujjaid kétségtelenül képesek megszerezni azt, amit akarnak, és amire szükségük van.

A szüleid istenek voltak, akik mindent megadtak neked, bármibe is került.

Amikor beszélsz, egy ígérettel fényesen csillogó történelmet szövögetsz: egy barátod a Mississippiben úszik borral teli üveggel a fogai között, hogy utolérje a Provincetownban meztelenül napozó, nevető társaságot, egy barát, akihez később feleségül mentél és örökön tartott a frigy, a barátod apja, aki irányított téged és ugyanazzal a lánggal égett, amelyik téged emésztett.

Ők mindannyian, minden bizonnyal szerettek téged anélkül, hogy kérdést tettek volna fel az érdemlegességedről.

A világod gömbölyű és tökéletességgel látszik ragyogni.

Az elegáns fehér gém a Kualoa Beachen élvezte a könnyed szellőket és a halszagot, amint hódolattal figyeltük mindannyian a leereszkedő Napot. Én semmilyen büntényt sem láttam ebben a testtartásban, és olyasmit sem vettem észre, hogy önmagát korholná a távolabbi vagy közelebbi jövőben átélt kudarc miatt, inkább tökéletesen élvezte gémségét, a szelet, a Napot, és felfigyelt arra, hogy közeledik az év leghosszabb éjszakája. Semmi kétsége nem volt afelől, hogy joga van gémnak lenni, vagy joga van élvezni a halászatot és a halak ízét. De mit tudok én a gémekről? Nem ismerem a nyelvüket vagy a kultúrájukat. Mi emberi megfigyelést végzünk, ámbár e világmindenség bármely kis teremtménye vagy istene vonatkozásában ez a viselkedésre korlátozódik. Átmehetsz fenntartott fővel a poklon, harcba szállva a tűzzel, de bármilyen apróság is legyőzhető.

12.

A fogaimmal kapaszkodom a történeteitekbe, habár kecsesnek látszom, a víz felől fújó szél a hajón kissé örömtelivé kócolja a hajam.

Ha a történeteidet az életemmé teszem, csillagost fogok látni az új világban.

A festett papírtányérba kapaszkodom, amin sült hal van, ezért nem fogom teledobálni a folyót.

A poharamba kapaszkodom, ezért nem süllyedek el.

A szemem még hunyorog az ellenség sarkának az erejétől, amivel lenyomta az apám, amikor énfelém tartott.

Próbálok megérteni, hogy miért csak az egyetlen történetre tudok visszaemlékezni, amiben egy gyerek sört iszik egy oklahomai mesterséges tó partján.

Azt elfeledem, amint a szikla a vízbe zuhan.

Senki sem tudja, mennyire mély vagy mennyire sekély.

Nem érzek semmit, nem hallok semmit.

Nem törődöm vele.

Semmi sem számít.

Látlak patkányokkal a hajadban és éjszínű rúzzsal. Ez a te álrühád a hazugságok és édes kínok világában, így adsz jelt, hogy készen állsz a szerelemre. Meg fogod ismerni azt, amikor ereszkedik alá a te tizenéves imáid létráján, amit az összezavarodottsággal és az álmokkal teli hálószobádból bocsátottál le. Azt hiszed, hogy egy fiú képében jött közelebb, akivel a Circle K mögött találkoztál titokban, egy idegen képében, aki egy kicsit felfigyelt rád, csak ennyit mondott: hello. Van benned egy hang, ami másképpen serkent. Itt a fény, ami a nappali fénynél is jobban megvilágította a szobádat. Itt van a szívedben, áthaladt az összetört család roncsain, és összeszaggatott fehérneműdön. De nem hallottad, nem hallod, amíg át nem mész a hamis szerelem poklán.

13.

Semmit sem mondok, mert úgy látszik, hogy a történet veszteségről és kudarcról szól.

Semmit sem mondok, mert elhittem a történetet az ellenség felsőbbrendűségéről, mindenféle szerkezetéről, pénzéről.

Semmit sem mondok, amint a dokknál az egyik hajóról fáradt amerikai turisták szállnak le fáradt, nyafogó gyerekekkel.

Semmit sem mondok, mert úgy tűnik, hogy ők örökölték a földet.

Nem kedvelem a semmiség e térségét.

Ez nem a bölcsesség semmisége.

Ez a semmiség semmisége, ami addig keveri fel a vizet, míg egyszerre csak senki semmit sem lát.

Az imák kialakulhatnak szavakból, gondolat-felhőkből, vagy a labirintusban körültekintően végzett tevékenységek szertartásaiból. Mi az apámért imádkoztunk, aki elmenekült a testétől, amint alátámasztották a levegőt, amikor a nap kezdett felmászni a létrán azután, hogy egész éjjel táncoltunk a döngölt földpadlón. Hálásan imádkoztunk, mert azt azzá a helyé tettük, és sok húst, burgonyát és kenyeret kellett enni. A televízió továbbra is harsogta a híreket, miközben forgott, egyre csak forgott a Föld. Meg nem állt, meg semmi sem állt, sem az emberi gyarlóság drámája, sem az apám szelleme, amint az öböl vizei felé szállt, amik ott csapkodnak a világ szélén. Én imákat mormoltam a zavaros test fölött, amit hátrahagyott. A nyirkos, sós levegő, ami lassan marta lakókocsiját, nehéz, de nem lehetetlen dalszerű mozgást végzett.

14

Az ösvényeink csillogó szálakat szőnek a murva és a víz szövetébe.

A villódzás az érzelmi színezettől függően változik egészen addig,

míg csak a pusztulás romhalmazából dalok nem születnek,

amint a vizenyős belsőkből mászunk fel a csillagokig.

Kérjétek meg a szellem-rákot, aki mereven visszanez, amint oldalazva

áthalad a szenvedés-királyságon.

Vállat von és belevész a szép világba.

Vérfürdő volt El Salvadorban. A katonák összetereltek minden férfit és fiút a város központjában álló templomba és megölték őket. Majd a nőket és a lányokat kivitték a földekre, megerőszakolták és megölték őket. Egy rendkívül szépet, mielőtt hagyták volna meghalni, rengeteg katona megerőszakolt. Ő énekelni kezdett, amikor lelőtték a mocsokba, és nem hagyta abba az éneket, bármit is tettek vele. A ködbe vesző hegyekről dalolt, amik aznap a felhők közül nézték őket. Egy fiú és egy lány szerelméről dalolt. A virágokról és a hold illatáról dalolt, amint az egybekapcsolja a hajnallal az éjszakát. Nem hagyta abba az éneket. Még mindig énekel. Halljátok?

LINDA HOGAN

Bőr

(Skin)

A férfiak emberi bőrt viseltek
de éjjelre levetették
és mint szárnyatlan varjak
hullottak a sötétség fenekére.

A háború tökéletes álruha volt.
Az anyjuk sem ismerte volna meg őket
a légyrajok is képtelenek voltak megtalálni őket.
Amikor szellemmel találkoztak az erdőben
azt hitte hogy csak szerencsétlen csonttömegek
és elhaladt mellettük
életben hagyva őket.

Ily módon
becsapták a szarvast.
Éjjel amikor az erdőt járta
a faágacsaikról
más szarvasoknak képzelte őket.

Ha azt mondaná hogy a szarvas fény-irha volt
el nem hinnétek, vagy egy vadász ének varázsló volt
ki egy emberi bőrből varrt tarisznyából
bújt elő.
Tudta hogy átmehet
a férfitesteken és visszatérhet.
Tudta hogy a nyílvesző az íjhoz tartozik
és a férfiak csak képzelik hogy ők
az állatok vagy más férfiak
halálát követik
amikor bemennek a tűzbe.

Ezért nyugtalan a tűz
és füstté váltak
a varjak levetett szárnyai
A háború miért csak egy másik bőr
és vadászat
és a férfiak miért az íjak visszahúzott ívei?

ALICE LEE

Gyónás
(*Confession*)

emlékszem
az első gyónásomra
öt éves voltam akkor

kígyó van benned
mondta a pap
ki kell vennem
hogy ezentúl ne tégy rossz dolgokat

emlékszem
a kezei
az ingem alatt
a bugyimban
keresték a kígyót

amint megérintett
belülről sértett
de nagyon féltem
bármit is szólni

azt mondta hogy most énrajtam a sor
hogy megkeressem az ő kígyóját
magához vonta lent a kezem
forró keménységet éreztem
igyekeztem elrántani a kezem
de szorosan fogta

amikor alszom mindig ég a lámpám
a sötétben mintha valami forrót
éreznék a kezemben

LINDA NOEL

Értsük meg egymást
(*Understanding each other*)

„Túl vad vagy,
asszony.”
„Nem iszol
nyers whiskyt,
de amikor kihalásszák
a holdat,
iszol a felborult
arany serlegből,
és
amikor ismét itt a lazacok
évszaka,
ott állsz
a folyó, a fűzfa, az árnyék között
és zümmögsz,
egész idő alatt azt hiszed,
hogy a halak megértik,
miért is vagy ott.”

Így hagyott el engem
hogy azt vegye nőül
akivel az álmait
parfüm csipkézte
és a habzó mosogatólé!

„Reinventing the Enemy's Language”
(*Edited by Joy Harjo and Gloria Bird*),
W.W. Norton & Co., New York - London, 1997.

JENNIFER PIERCE EYEN

Egy új álom
(*A New Dream*)

Láttam az esőt beszélni
és a szelet táncolni

Láttam a világító kést
amint átvágta az eget

Láttam a dombokat
a nappal első fényében
titkokat suttogni
a Déli Szél Népének a fülébe

Most boldog vagyok
Már nem szomjazom

Harci táncot járok
Nem vagyok beteg, szabad vagyok.

Ezen az éjjelen új álmot láttam
Most jövök kiinni a csillagokat.

„Reinventing the Enemy’s Language”
(*Edited by Joy Harjo and Gloria Bird*),
W.W. Norton & Co., New York - London, 1997.

RALPH SALISBURY

Indián lét *(Being Indian)*

Ki vagyunk mi, ez egyszerűnek tűnt míg ágyúk
lőtték a tányérokra a húst, de
pisztoly a kézben,
ami a fejemre csapott,
a faládánk tele volt azzal,
mit meg tudtam szerezni, elzuhant
egy részeg halott, amint penge hullott ki fehér ökölből

a következő történet börtön, ahol
egyenes borotva táncolt „Kígyókként
belek tekergőztek”
amint Apa hatalma tette,
ha egy bíró rá nem vette a kormányzót,
hogy bocsásson meg egy Indiánnak.

Az ösvény Nagyanya almafáihoz és a mesékhez
Turkey Creek szederben gazdag partjához;
havas, sáros és poros az út szüleim farmjától
a vörösbőrűeket fosztogató Carnegie szabad,
most adó-sújtotta könyvtár-háború
a gyarmati zsarnokságon át a nemzeti túléléshez
az Orvosi Út vezetett a XX. századba
hogy én ne legyek újból csak egyszerű.

Hosszú és hosszabb *(Long and longer)*

El nem mozdul innen,
A Nagy Hal, de -

Év év után a hóolvadástól
És az óceán felé lebegve

Mélyen úszik
És mélyebben, amint behajítom, és be
A mélybe, az árnyékok közé, egy árnyékot
Látok mindig és
Mindig lefelé az árral az én
Hosszú és hosszabb - amint a nappal
Rövidül - árnyékomtól el.

JOHN SMELCER
(1963)

Indián idő
(*Indian time*)

Léteznek egy időtlen világ,
ahol az óramutatók lassú járásának
kicsi a jelentősége. Az egy kortalan hely,
ahol a nap nagy aranyórája
méri az élet jöttét és távozását
a fák fölél emelkedő, növekvő fényben,
ami a hideg völgyekbe ereszkedik,
hol az ideges élet vár.

Miközben a tegnapok és a holnapok eltérő formái
ölnének alakot ebben az ősi, ritmikus mozgásban,

kicsi madarak, az árnyékban reszketve
a naphoz énekelnek okozati himnuszt.

(*kézirat*)

Bádogember
(*Tin man*)

Olykor, ha köröttem
harag és fásultság,
az egocentrikus tömeg -
némán állok és láthatatlanná válok,
mindkét kezemmel a szívemen,
hogy óvjam.

(*kézirat*)

Egy yupik fókavadász dala
(*Song of a Yupik seal hunter*)

Mint magányos őrszem a végtelen jégvilágban
egy eszkimó vadász fókára les. A tavasz

faragott elefántcsont szánján hamarosan
visszatér a vánszorgó északi nappalokba. Az

öreg emlékezik, hogy mily boldogság érezni, amint
jön vissza a meleg a nagy földre, látni, ahogyan

a láthatárra felszökkent nap átrajzolja
a lábnyomokat a nyári éjben, amikor hirtelen

szabadnak tűnik a lélek. Ott áll,
mint a lassú olvadás tanúja, és a fagyos

tengeren át a vadászok egyik énekét dalolja.
Hai ha! Hai ha!

(*kézirat*)

Cowboyok és indiánok
(*Cowboys & Indians*)

Minden szomszéd fiú
cowboyosdit és indiánosdit játszott.

Természetesen az indiánok mindig vesztek,
elvitték a nőiket és a lovaikat,
a sátraikat meg a takaróikat felgyújtották.

Jó, hogy az én indián apám
sohasem látott engem így játszani, mindig
cowboyként fekete kalapban,
két krómozott revolverrel és jelvénnel.

Megkönnyebbültem, amikor a háborúra került sor,
amiben én mindig az amerikai voltam,
aki az erdőbe úzi a németeket
göröngy-gránátokat dobálva,
és játék géppuskából lövöldözve
az apám Fordja mögül.

(*kézirat*)

Így kezdődik a fennmaradó csend
(*So Begins the Lasting Silence*)

Nem kétséges,
hogy én leszek az utolsó, aki beszél
a mi kihaló nyelvünket.

Tudni fogom,
hogy eljött a nap,
amikor átkiáltok
a befagyott folyón
a távoli fehér hegyhez
az én bennszülött nyelvemen,
de nem jön visszhang -

A távoli fehér hegy
elfelejtette saját indián nevét.

(*kézirat*)

THOMAS RAIN CROWE

Halhatatlanság (*Immortality*)

Amikor fehér bőrödre írok
sötét tintával és a kimondatlan magánhangzók rajzolata
mint lapokat fedi be két karod és lábad,
a hátad, a hasad és a combjaidat,
s a szavak szülte gondolattól
pislog az éjfél és megvakul a reggel,
találok eszközöket, hogy
kitörölhetetlenné tegyem a hibáimat
és
igazzá színezzem úgy,
hogy még azután is fennmaradjanak,
hogy a hullaházba került a tested,
és csak a hamu marad fenn
a kifeszített vásznon
mint műalkotás

Idegen tizenévesek (*Alien Teens*)

Tíz millió
méröldnyi távolságról
jöttünk ide,
hogy furcsa köröket
rajzoljunk a mezőkre,
hogy megrémisszük a farmereket
a vén mocskos utakon
éjjel, és
bolond fényeket gyűjtsünk
az égen.
Elvégre
nincs mi mást
tennünk:
legyünk csak fiatalok,
és elnézőek.
Száguldozzunk a világűr
útjain,
és különös italokat fogyasszunk
a szívünk meglegedésére.
Tudjuk, ti kíváncsiak
vagytok, hogy mi is történik
és mi kik vagyunk.

De sohasem
tudhatjátok meg.
Ez elrontaná
a tréfát,
és mi éppen ezért
tettük meg ezt az egész utat.
Ez jobb, mint
trágárságokat ordibálni,
vagy sörösdobozokkal dobálni meg
az elhaladó autókat.
Hé, ember,
jól figyelj!
Csillagokkal fogunk
bombázni titeket.

(kézirat)

A szótolvaj
(*The Thief of Words*)

„Én mindig szavakra vadászom,
Nyomon követve őket,
Akárhol is bukkanok rájuk, elkapom őket,
Igen, Szótolvaj vagyok.”

Eduardo Galeano

Van
valahol egy öreg férfi vagy nő
a szabadban ül
vagy egy asztalnál
és eredeti gondolatokat sző.
Az ő kigondolt gondolatait
meghallja valaki,
aki szintén a szabadban ül
vagy a hosszú asztal másik végén,
amit már látni sem lehet.
Az eredeti gondolatok az egyik hallgató
fülébe kúsznak hazaviszi azokat.
A fül-bűvészmutatvánnyal elcsórtakat.
Másnap a tolvaj elmeséli a hallottakat
a barátjának, az utcaseprőnek.
Az utcaseprő úgy tesz, mintha észre sem venné
vagy nem hallaná
a szavakat, amik a barátja ajkáról
hullanak, de magával viszi haza,
hol mélyebben alszik el tőlük.
Álmában tovább adja a jóslatot
egy sellőnek, akivel szeretkezik,

aki másnap a szél és a hullámok
hátán továbbítja Hemingway
öreg halászának, ki egyedül ül a csónakban.
Hemingway öreg halásza azt hiszi, hogy az angyalok
hangját hallja, és
feljegyzí a liturgiát,
mihelyt hazaér, egy vén papír zacskóra
és elmeséli a feleségének, aki a plébánosnál
a parókia padlóját súrolja.
A plébános hallja, amint énekel,
ami szent himnusznak hangzik,
hozzá a nő hangja a zene,
és a pap leveszi az ajkáról, majd
beleszövi a prédikációba, mit megírni
próbál minden nap.
Vasárnap meghallja az eredeti szavakat
a város összes lutheránusa
és hazaviszik s elismétlik azokat
ebédkor ezernyi gyereknek.
Egy kislány meghallja
(mert a többiek nem hallgatják),
és kiragad egy neki tetsző szót,
és verset kezd írni.
Ez vers egy valamiről,
a beszédről, ami majdnem olyan jó,
mint a csend, amint beszélík.
Ez vers a holdról
és a sötét oldaláról, amit senki sem lát.
Ez vers a szerelemről.
Azt gondolja, hogy ő az első,
aki mindezt kigondolja.
És lelkesíti a tollhegy
sercegése a fehér papíron.
Másnap az ifjú költő
a barátjának adja a verset,
aki elolvassván, kidobja azt.
Az apja, a sheriff, megtalálja
a szemétben a lapot és elolvassa.
Felforgató gondolatnak véli,
mit az Államok ellensége írt.
A költő neve ott van a papíron,
és másnap katonák mennek érte,
letartóztatják és börtönbe vetik.

Ellene az a vád, hogy
eredeti gondolatokat lopott
az öreg férfitől vagy nőtől a szabadban
vagy a városban a hosszú asztal mellett.
A lány elmondja a bírónak az igazat,
és oly ékesszólóan írja le az esetet,
ahogyan csak egy költő képes.

De ennek sem lett jó vége.
A bíró nem tudja elhinni, hogy
egy fiatal lány egymaga
ily értékes gondolatokra lenne képes,
és vétkesnek találja őt
„szólopás”-ban.
Visszavezetik, és életfogytiglani
börtönbüntetésre ítélik és arra
az örömtelen munkára, hogy halássza ki
az igazságot a Törvénykönyvből.

És íme a történet vége:
Meghal a leány egy öregasszony
aki szerelmes verseket írt az üres lapokra
a könyvek végén, amiket a bíró
számára dolgozott át.
Száz év múlva
valaki valahol
megtalálja, amit a könyvek végére írtak.
Egybegyűjti az azokra a barna lapokra
felfirkált összes költeményt
és eladja egy kiadónak,
mint egy eredeti verseskötetet.
Az igazságtól megfosztott
minden törvénykönyvet
elégetnek, és
a költőnő, akit publikálnak,
az országot járva felolvasásokat tart
az őt éljenző tömegeknek.
A kritikusok „Zseni” mondják róla.
Gazdag ifjak virágot küldözgetnek neki.
És ez a történet ismétlődik
újra meg újra
ezer éven át.
Egy maréknyi költő
halhatatlanná vált nyomtatásban, vagy
énekesként az énekével:
ugyanazokkal a szavakkal.
Mind eredeti.
Elítélt gonosztevők.
Költők.
Szótolvajok.

RAMONA WILSON

Kiszáradt folyók - Arizona

(Dry Rivers - Arizona)

Casa Grande-nál az ellopott folyóknak
csupán a nevük
él, visszhang a sziklák fölött.
Mindenütt
ott a víz emlékezete,
ami megnedvesítette a reggeleket:
a madarak, a korsóikat mosó
fénylő, sima bőrű fürdő asszonyok emléke.
A bab levelei
a vízből meredeztek.
A rugalmas és egyforma
tökvirágok.
Ki gondolhatta volna
a történelemnél öregebb
folyók partján állva,
hogymeg egy napon eltűnnek,
és magukkal viszik azokat,
akik később jönnek.
A víz emlékei,
az ősök emlékei.
Ők ott vannak mindenütt,
a lábak és a vízfolyás nyomai
világosan kirajzolódnak a szemünk előtt.

Megyünk az árkok mentén,
és éneket hallunk,
ami néha úgy hangzik,
mint a lekerekített kavicsokon
tovasurranó víz.

„Reinventing”

ANDORRA

JOSEP ENRIC DALLERÈ
(1949)

(Költő ne képzeld magad...)

Költő
ne képzeld magad több embernek
könnyű leírni egy mondatot
fordítva.

Kőműves
ne képzeld magad több embernek
könnyű több vizet önteni
a malterbe.

Paraszt
ne képzeld magad több embernek
könnyű dolog ásni.

Semmi sem kerül semmibe
és meglehet holnap
a paraszt lesz költő
a költő kőműves
és a kőműves paraszt.

„33 poemas”, 1974

ANGLIA

KITTY FITZGERALD

(1946)

A tenger

(*The Sea*)

Jön jön egyre
mint kedvenc szerető
kitöltve minden
ráncot repedést
míg megfordul a dagály
és a homok lassan
fellélegzik
mielőtt visszahívná.

Tökéletes küldetés

(*Mission Completed*)

El ne fordulj
ha közeledik orgazmusod
e színpadon érdekesebb
az arcod
mint a tomporod

A futók sem állítják meg
a percet mikor átszakítják a szalagot
biztos vagyok ha megpróbálsz
kicsit több időt
tudsz adni nekem

A te magömlésed
nem szükségszerűen
az én kielégülésem
ezért használd a képzeleted
hogy kártalaníts engem.

Szerelmes dal
(*Love Song*)

Birtokolni akart engem
keményen megdolgozott, hogy megszerezzen
de én otthagytam.

Azt akarta, hogy
stoppoljam meg a zokniját,
amikor elment a kocsmába
kicseréltem a zárat.

Talapzatra emelt
ahhoz ragaszkodva,
hogy tiszta legyek.
Ki nem állhattam ezt.

Azt kívánta,
hogy legyek hű,
miközben ő
ide-oda csatangolt,
ezért elhagytam a várost.
De te feltöltöttél engem
el nem mozdítva
egy részemem sem.
Bezárva éreztem maga
még teljesen szabadon.

*Kitty Fitzgerald - Valerie Laws: „For Crying Out Loud”,
Iron Press 1994*

VALERIE LAWS

A csigák nemi élete *(The Sex Life of Slugs)*

A csigák civilizáltan párzanak.
Mindegyik egyszerre hím és nőstény is,
egymás mellett haladnak.
Vastag fehér szál, köldökszínór köti össze őket,
amin keresztül
kicserélik a génjeiket.
Mindketten raknak le petéket, gyöngy-kaviárt.

A csigák nem birtokolnak, el nem vesznek, magukévá nem tesznek,
két egyforma lény közt emelnek hidakat,
s megosztják egymással iker-nemű önmaguk.

Bárcsak mi tudnánk ily könnyen
szeretőinkkel megosztani női és férfi voltunkat;
a behatolás és a gyermek kihordása
tart minket egymástól távol.

Közben besötétedés után is
nyugodtan járják az útjukat a csigák,
nem félve a megerőszakolástól.

A férfiaknak kell hordani a nadrágot *(Men Must Wear the Trousers)*

Az öreg nők lábai télen
vékony pipaszárok a vastag kabátban
s a prémmel bélelt csizmában,
csípős szél zenél a csontok között.

A műfogaikra rátapadt az arcbőr,
csípőjüket féltve, reszketve eleséstől és az ágytáltól,
mintha gólyalábakon járnának,
hol egykor izom dagadt, a krepp zokniba bujtatva,
lóbálják átfagyott sípcsontjaikat
hogyan mondhasák
„Még nők vagyunk.”

*Kitty Fitzgerald - Valerie Laws: „For Crying Out Loud”,
Iron Press 1994*

TERRY MILES
(1947)

(Körülnéz, vár...)
(*Curb Drill*)

Körülnéz, vár,
megfordul, kigombolkozik,
előveszi a farkát,
fogja mint locsológumit, céloz
és a falra pisál;
majdnem befejezi a nevét,
mielőtt a visszaáramló sörfolyam
megszáradna; lerázza,
visszadugja és megy tovább

1998. 07

Ötven
(*Fifty*)

Megyek a Shepherd's Bush úton,
késő van. Hazafelé tartok,
Egy francia fiú - huszonvalahány éves - megállít,
megkérdezi a pontos időt.
„Meleg? Meleg vagy?” suttogja.
„Igen,” felelem.
„Szop, szop?” kérdezi félig franciául.
„Nem, nem, túl veszélyes,” felelem.
„Maladie?”* kérdi szelíden.
„Nem, nem, túl veszélyes, bon jour...
„Ötvenes vagyok ... túl az ötvenen” - pompás hogy
megkérdeznek.

* betegség

JOHN O'DONOGHUE

Kagyló (*Shell*)

a kagyló tenger-
titkokat suttog
a fülemben

ami fül volt
hogy meséket hallgasson
átváltozott

ajkakká
hogy suttogjon

Drót (*Wire*)

mint a drót
a spirálos
jegyzetfüzetemben

összecsavarodva
jönnek a hullámok
a lapom

partjára

Hullám (*Wave*)

mi
a hullám

ha rázuhan
a partra

a tenger
lemondott

arról a hullámról
vagy újra

vissza akar nyerni
minden kiloccsant

cseppet vissza
vezetve

azokba a fehér
kék csúcsokba

a horizont
egy részét

amit elveszített
az ég?

egy hullám
hello vagy goodbye?

TOM PICKARD

május elseje *(first of may)*

Ed Dornnak

az ég tele van repülő seggekkel
az arcomon ülsz
én almát eszem a pinádból
nevetsz
a szám tele van
a szőröddel
mi sötét
mint hajnal előtt a nappal
májusi nap ma
májusi nap

tájkép *(landscape)*

tájkép
a te arcod

kitárulkozó
tériség

páva
kakas

*Tom Pickard: „Fuckwind”,
Etruscan Books, 1999*

A halott apa
(*The dead father*)

Nocturne

Oh, halál, ez talán
a te nocturne-öd?

95

WILLIAM SOUTER

A gyerekek

Az úton fekszenek
Egy összetört kövön,
Gyermekvér csillog a törött kövön.

Elhagyta az eget
A halál délután,
Sötétségbe borult a délután.

Újból ragyog az ég,
De a földön mocsok,
A földet fedi alvadó mocsok.

Egy mély seb, mitől ég
Az emberek szíve,
Gyermekvértől ég az ember szíve.

Némaság van, nagy csend,
A csillagok járnak,
A csillagok most halkabban járnak.

De itt a földön lent
Ijedt gyermekszemek,
A mi fájdalmunk ezek a szemek.

ANGOLA

ARLINDOS BARBEITOS

(1940)

(A fogaid között...)

(*Em teus dentes*)

A fogaid között
a nap
a képzelet gyémántja
a hold
egy üvegdarab
és
a hazugság
kóbor igazság
ami teknőcként vándorol
az éj-szemeid tava körül
bőröd
bársonyos sötétjében
a kíváncsi ujjak
elefántcsont-csillagok
amint
egy szeszélyes napot keresnek
csodaként szaladva végig
az álomba merült elefántok hátán

*Arlindo Barbeitos: „Angola, Angolê, Angolema”,
1975, Lisboa, Sá de Costa*

(a közöny ködétől...)

(*pela névoa de pesadelo*)

a közöny ködétől
titkos fájdalom
halad át
a pillanatok határán
és
könyörtelenül ügyel
a napok hajóraktárára
a gesztusok környékére
a dolgok zajára
és a közöny ködétől
elfakult szavak
értelmére

*Arlindo Barbeitos: „Na leveza do luar crescente”,
1998, Lisboa, Editorial Caminho*

ARGENTINA

ALFREDO ANDRES

(1934 -)

A boldogság foga

(El diente de la felicidad)

A boldogság foga
közeledik felém
de amikor nem veszem észre
megjegyzni hogy meg kell
hegyezni
ha a nap ritmusa ezt kívánja
és el kell látni pót-
elemekkel
amik meneküléskor
közelebb visznek a remegéshez
a boldogság foga
közeledik felém
de amikor nem nézem
a harapásokat is érzem
tegezve a szenvedéseket
és jobban kívánom a napot

DANIEL BARROS
(1933-)

A tüzes lány
(*La muchacha ardiente*)

Nem tudja jól a papír
hogy az ember homlokát érinti
aki egyedül
reszket.

Lecsukja
a szemét a lány
és megfordul

hogy mosolyogva
levetkőzzön.

JUAN GELMAN
(1930-)

Kitüntetések
(*Condecoraciones*)

Kitüntették a tábornok urat,
kitüntették az admirális urat,
a brigadérost, a szomszédomat,
a rendőrőrmestert,

és egyszer majd kitüntetik a költőt,
mert olyan szavakat használ, mint a tűz,
mint a nap, mint a remény,
annyi emberi nyomorúság,
annyi fájdalom között,
anélkül, hogy messzebb menne.

LEONIDAS LAMBORGHINI

(1928 -)

A bűnbánó szabotáló
(*El saboteador arrepentido*)

Az arcomra van írva a beismert
lemondás
az oly aljas száműzetés
mert később megtudtam
a munkaegészség tényező
méltósággal felruház
és a másik bűntény
az átkozott költészet

Én voltam a jobb kéz most senki vagyok

Ez a gitár már leesik
feldőlve a lelkemről
az utolsó hangjegye
várakozik.

MIGUEL ÁNGEL LENS

Az alvó szépség
(El bello durmiendo)

Az édes meztelen testében
az álmom mozdulata
(a bolyongó hold)

MARTA NOEMÍ MELERO
(1960)

(A szépség - fájdalom...)

A szépség - fájdalom
mi elhallgat egy tekintetben
mindent, ami létezik.

*Marta Noemí Melero: „Rebelión de Silencio”,
Grupo Cultural B.L.A.N.C.O. Montevideo 2004*

AUGUSTIN PÉREZ PARDELLA

Visszatérés (*Retorno*)

Születésemkor megkezdődött visszatérésem az örökkévalóságba.
Már mielőtt részt vettem volna a beszédgyakorlatokban,
egyedül is tudatában voltam, hogy voltam.

Szeretném azt mondani, hogy előre ismertem önmagam
(mintha önmagamban lettem volna, mielőtt magamra vállaltam a létet.)

Tehát, mi különös van abban, hogy a halál más valami
és mégis ugyanaz,
társul gazdagságom elkerülhetetlen fájdalmához,
saját búcsúzásunkat így magyarázva,
figyelve az eltűnésre (már minden megnevezhető valódi végén túl)
amikor jövünk és érezzük, hogy önmagunkból születünk...
Habár már halottak vagyunk...?

„*Suma de quebrados*”
Editorial Plus Ultra, Buenos Aires, 1972

RAFAEL ALBERTO VASQUEZ
(1930-)

A szavak
(*Las Palabras*)

A szavaknak
saját élük van
Ezért tudnak oly tisztán sebet ejteni

SAUL YURKIEVICH
(1931 -)

Napi egyenleg
(*Balance del dia*)

Az ígék szót fogadnak
az eléggé dolgozó főneveknek
a melléknevek ellenben
óh a melléknevek
mily hidegvérűek.

Horacio Salas: Generación poetica del 1960
(*Ediciones Culturales Argentinas, Ministerio de*
Cultura y Educación, Buenos Aires, 1975)

ASZTÚRIA

XABIERO ARBOLEYA

Az orkánról *(Dende'l furacán)*

És én oldozom el a szalagokat,
És én döntöm le a falakat
És én sötétítem el a napokat
... Igen, mindig így teszek.

Színmű *(Obra de teatru)*

A színpad - a kételkedés deszkái.
A díszletek - a melankólia vásznai.
És én, mint a főszereplő,
Képviselem a tragédiát.

A sötét nézőtéren az egyetlen
Néző sötét alakja.
A szerző.
Nevet.

Költőileg tökéletes szerelem *(Amor poéticamente perfechu)*

Csak azt tudom hogy csak én lehetek
ha ez az isten
a prózám
e rózsaversbe öltözteti

„Lletres Asturianas 71”, Uviéu

CARMEN MARTÍNEZ
(1955)

Eső
(*Lloviu*)

I

A hadsereg vonul előre
a hullámokon,
mint függöny a levegőben
a házak fölött.

Egy rémült
sirálycsapat
menedéket keres,
irányt tévesztve repked
a szürke felhők
és a víz között.

II

A víz áztatja a nyaklánc
gyöngyszemeihez hasonlóan csillogó
cseppektől csíkos kristályokat.

A sötétszürke ég felé
felvillan a magas épületek
fehérje,
itt lent pedig
az udvarok négyszögei.

A füst, amint felszáll
a kéményekből,
örülten örvénylik
nem tudva, merre is induljon.
A levegő magával ragadja,
időt sem adva neki,
hogyan eldöntse
mely irányba forduljon.

III

A felhők között egyszerre
kék foltok tűnnek fel,
az eső távolodik,
távolodik keletre,
az útján
bezüstözve a cserepeket.
Az eresz alatt
egy verébsapat
- kis szürke pomponok -
várja a hajnalt.

„Lletres Asturianas” 71.

XUAN PORTA
(1971)

Mi és ők
(*Nós ya ellos*)

Szerintük
egy nem létező nép
költője vagyok
és olyan nyelven beszélek,
ami nincs,
és senki vagyok;
senkik senkije.
Semmi.

„Lliteratura” 15, invernu 99,
Academia de la llingua asturiana, Uviéu

XOSÉ LL. CAMPAL
(1965)

Infravox

I

Az úttalan Élet,
a halántékon az élesztő,
mi az utolsó előtti csomóba
gyűjti egybe a férgeket,
kihajt a Bűn, a tisztaság
szilaj menedéke.

II

Nagyon fulladozva
beszélve az Akaratról,
félrelök a szél, megnyugodva
a kapukkal szemben dühösen,
füttyülve a titkot meséli, amint megfejtette.

III

Tavaly, lyukat ástál,
amiben összeér a feledés
és a termékek forrása.

Ma, fogd ki a tokhalat,
szárazon, a vért, az emléket.

IV

mint a torok
zokogja el tompán
egy erőszak visszhangját,
húzódznak meg
az emlékezetben, tompán
a növényzet nélküli tavak.

Amikor a férfi kiáltásai
figyelnek, aki gyenge nőket
becstelenít meg.

V

A kihúlt agy
üszke között
leste
a Semmi
fészkébe süllyedő
bensőséges intuíciót.

VI

Beletörik a Nap
egy csillogó repedésbe,
a lélek, ami hóval táplálkozik.

VII

Ha egy banya rágalmakat szór,
az Emlékezet eloltja a ragályos tüzet,
ami a szemfedővel betakart időben
kísér engem.

VIII

Amikor az alávalók
összekeverik a nyomaimat
a gúnyolódás és a gyöngédség zsákjában,
létrehozzák az epilógust,
másképpen a kiábrándulás követ.

IX

A víz
porlasztja a szirtet
ahol a kéz
amputálja az egészséget
és
bezárul előttünk
a mészkö a megtestesült
magány.

XXI

Messziről látja a rakást
ez árva vénák
csomóját,
a szenvedés óriási síneit.

LLUIS MIGUEL FERNÁNDEZ

Halász (*Pescador*)

Eduardo Morán emlékére

Egy reggel ott hagytál minket
a malomkeréknél
elindultál annak a folyónak a sellőihez
ami az életed volt
tudtad hogy nem halsz meg
hogy örökké élni fogsz a folyód
titkos zugaiban és az emlékezetünkben
tudom ott nevetgélész most egy sellő karjaiban

Gyökerek (*Raigaños*)

Amikor rám köszönt az éj,
emeljetek fel a völgyek honába
s eresszetek le az otthoni almafa alá
nem leszek egyedül a melegüket adják nekem
az őszi falevelek

*„Lletres Asturianas” 67,
Academia de la Llingua Asturiana*

HUMBERTO GONZÁLEZ

Láp (*Empielgu*)

A folyó, lebegő testét elsodorja
a csendes lápvidékre,
ahol az éjszaka kékesen és
fehéren tükrözi vissza a csillagokat.

Völgyszoros (*Escobiu*)

Az idő erőteljes kardjai
Kegyetlenül hasítanak a sziklák
Ruhájába, az előretörő folyóval,
Amit az eső képez az elhagyott repedésekben.

Gyenge köd (*Nublina*)

A függőleges mészkövek közé zárva
Némán barangol a köd,
Mit széthord a szél
Amint közeledik a tél.

Éjszaka (*Nueche*)

Átfut az éjszaka örökkévalóságán,
még a hiány fátylával letakarva
hull bele az álmokról a hajnalba
egy kő-nehéz időtől megüresedve.

Kaszálás (*Siegu*)

Mint akkor, a kaszálás első
napjaiban, ideérnek a gyermekhangok
a szél szárnyán, mint hangzatos zsoltár,
a szántókon át, ami az idejére vár.

„*Lletres Asturianos*”, 71

PRÓZAVERSEK

Augusztus (*Agostu*)

A dél a táj nyirkos ölébe engedte nedveit. Melegen, mint a csók, megremegtek az utak.

Sziklaszirt (*Cantil*)

Éppen ott, ahol véget ér a szárazföld, lelem meg a lélek végét, és egy kegyes pillanatban fellelegzem az istenhez, akivel egyedül maradok, nyugodtan a szélcsapástól, ami a szirt függőleges oldalát veri.

Lliteratura, 14

TARESA LORENCES
(1955)

Villám
(*Rellumu*)

Elfordította a fejét és egy felhő felnyögött
ott, ahol a haja megérintette
a fémet amit az emberek leeresztettek.

A gyűlölet moratóriuma
(*Moratoria de la sede*)

Gyűlölöm ezeket az őszi délutánokat,
ezt az erejét vesztett, hamuszürke fényt,
mivel nőiesen odaadó,
előre szolgalelkűen
behódoló.

Mint egy pohárnyi elpazarolt
bor, amit szükségtelenül
kínáltunk annak, akinek a gyűlölet
sohasem zavarja meg a tekintetét,
sem az életét.

Lliteratura, 14

XAVIEL VILAREYO
(1967)

Arte facta

Költői művészet.
Mágikus művészet.
Szent, majdnem gyógyító művészet.
Mint egy gyermek álmai.
Amíg vannak,
ne engedik, hogy
belezuhanj a nyomor szakadékába.

„Lletres Asturianos 67, Academia de la Llingua Asturiana

AUSZTRÁLIA

ROBERT ADAMSON

(1944)

A házam

(*My house*)

Az anyám egy olyan házban él
ahol még nem halt meg soha senki

ő önmagát és a családját
fénnel veszi körül

mindig amikor csak hazamegyek
úgy érzem mintha a halál ruháját
mosná és vasalná

a munkaruhákat
a ruhát amiben
szombaton a klubba járnak
és azt amiben Jenny elviheti
a kicsit az orvoshoz

a televízióban jön a halál
és mama csak nevet

és mondja ismét itt a halál
le kell vennem a farmert amiben vagyok

„*The Younger Australian Poets*”
(*Selected by Robert Gray & Geoffrey Lehmann*)
Hale & Iremonger, 1983

ADAM FORD

Visszatérések (Returns)

Semmi sem változik.
Ugyanazok történnek
az üvegen túl,
nap nap után,
éjszaka éjszaka után.
Végtelenül ismétlődő.
Oly unalmas és egyhangú,
hogy elfelejtettem
mit is nézek,
a TV-t,
vagy az akváriumot.

(Egy férfi a szoba sarkában ül...) (A man sits in the corner of the room...)

Egy férfi a szoba sarkában ül, egyik kezében egy hal, a másikban felbontatlan csomag spagetti. A halat óvatosan az álla alá fogja s kezdi húzogatni a halon a spagettit. Húzza hátra majd előre a spagettit, a legszebb zenét, amit eddig hallottak, varázsolva elő. Egy másik ember megy arra elégedetlen arckifejezéssel. Így szól az elsőhöz:

„Ez lehetetlen! Ezt nem teheti.”

„Nem?”

„Nem.”

„Oh, sajnálom.”

Ledobja a halat meg a spagettit és elmegy. A másik továbbra is ott áll, nem teljesen biztosan abban, hogy mi is történt.

Szakáll
(*Beard*)

Valójában nem is borotválkoztam.
A szakállam hagyott el.
Tegnap reggel szakáll nélkül
ébredtem.
Az ágyam melletti asztalon
egy cetlin szomorú történet:
„Néha nagyon is terhére
lehetsz valakinek.
Kis magányra van szükségem.
Majd felhívlak.
Szeretettel,
B.”

*Adam Ford: „Not quite the Man for the Job”,
Allen & Unwin, Melbourne, 1998*

ROBERT GRAY
(1945)

A rózsafüzért morzsolva
(*Telling the beads*)

Egy csepp feküdt minden sarkantyúka levélen,
gömbölyű, mint a higany,

és van néhány
minden hosszú, lapos, összezsavarodott páfránylevélen;

ezek
tisztá, összeragasztott, teli műanyag zacskók.

Duzzadtak, víz nincs bennük,
elkapkodták,

a levegő tartja csak egybe őket.
A legtörekenyebb részletek,

a fűszálon, mi mindenfelé el-elhajlik
a bolhacirkusz minden röppályáján.

Ballonoknak gondolnád,
és hiszed

elkezdem mindegyikötök feltöltését
megfelelő szóval

aminek hasonlóképpen átlátszónak kell lenni.
Ti a levegő tiszta falán fogant

gombák vagytok;
anti-vagányok;

Botticelli-eleganciájú falfirkák.
O claritas,

van, ki egymásra úszó lencsékre gondol,
amiről St. Benedict Spinoza álmodott

egy égbolttal teli ablak előtt,
minden keresztény a házuk előtt állt, és templomba vonultak.

A természet-pazarlás ujjai vagytok.
Csúszkáltok

e kocsányokon
mintha valaki tudomást szerzett volna a filmről

kimeresztett szemekkel.
Lázcsillapító zöldre kivetítve;

valakit, ki nem fogja fel a felfrissülés szükségszerűségét,
tájékoztattak egy ki nem szellőztetett ízről.

Miután rápillantottál,
sokkal többet ajánlottál fel annál.

Igazi manna ez, nem tartalmaz
sem üzenetet, sem ígéretet,

csupán pillanatnyi táplálék.
Átereszted ajkaidon a kocsányon végigfutó cseppeket

azok elvesznek
önmagad jól ismert nedvében, egy felfoghatatlan pillanat után.

Széles körökben ismert, de nehezen ható
elixír.

Amint kísérletezel, magam előtt látom
a hit és a gondolat legkifinomultabb vigaszát.

*„The Younger Australian Poets”
(Selected by Robert Gray & Geoffrey Lehmann)
Hale & Iremonger, 1983*

CORAL HULL
(1965)

A parti kazuárfa a második nyárban
(*Coastal casuarina in the second summer*)

A kazuárfa-eső elérte a második nyarat
a Nightcliff-i északi part mentén.

A part ki van téve a szélnek,

az egyenlítői napnak és a fehér kakadunak, ami a csőrével töri fel a kazuárfa-
tobozokat, ősi akrobata,
a vigyázó karmok ott himbálóznak az eső-tobozok szélén,

eső jön,

eső-tobozok,

a tűlevél-zápor a partra elhozza

a zöld ködöt

a *box jelly fish* csapta hullámok felől,

a vízsodorta fában rohadnak a mangrove magok,
képtelenek megkapaszkodni a Rapid Creek-en,
a *krokodil-vidéken*,

ezen felül

a tűlevél-eső misztifikálja a zöldet ez szellő,

hullanak a szélben,

kihallják a szelíd záporokat a nedves évszakban,

esőként hullanak a tűlevelek ha száraz az idő
és most a tengeri sas egy totem,

jön siklik és az égig száll át a kazuár fa

esőként hulló tűlevelein, jön, távoli óceán-szemekkel
és a hullám a bóbíta a fej és a fenyőtoboz mell, a partok madara,

a monszunerdők fáinak a csúcsaié
és a súlyos, csípős energiáké,

a sötétedés előtt a növényevő denevérek

világának a szélén van,

tudja, mi az hogy *gould's goanna*,

a gecko a sárkánygyík és a hal.

Ő egy hal/madár.

Amikor ott álltam a könnyű zöld esőben, egy parti kazuárfa alatt,
jött a szárnyaló tengeri sas,

erőtéljes vitorlázó röpte a szárazon függő tobozok és a hulló tűlevelek
fölött

A tűlevelek a talajon egy hús barna szőnyeg

A rothadás és a meleg a kazuárfa tobozok számára, meleget és
növekedést biztosít nekik.

Minden meleg és növekvés a számukra!

Minden kazuárfaerdő az északi part mentén.

Nőhetnek és záporosóként hullajthatják a tűleveleket.

Bennük a szél, a száraz eső.

(kézirat)

A beszélgető trópusi kert *(Tropical garden in conversation)*

A trópusi kert beszélget.

Mentem lefelé a kocsifeljárón és egy alkar nagyságú
karamell-sáska mint zuhanó bombázó támadott rám.

Kinyújtottam a kezem az öntöttvas kapu felé.

Egy szakállas sárkánygyík feküdt ott.

A szakállas sárkánygyík nézett rám.

Én a szakállas sárkánygyíkra néztem. Bocsáss meg nekem,

szeretném most becsukni a kaput.

A trópusokon hosszabb ideig tart elvégezni valamit. [Nyilvánvalóan több a szomszéd, mint lent délen, akikkel szembe kell nézni.]

Éppen húztam fel a cipőm,

amikor egy pettyes gecko kergetett ki belőle egy legyet.

Akkor egy hatlábú vadászpók, mint valami őrült, ugrott be a redőnyön át a nappaliba. Majdnem beleesett a levesembe.

Te, kibaszott Pokolfajzat, vigyázz!

Elejtettem a telefont.

A vadászpók láthatóan sietett,

mert nap közben, a múlt héten, a verandán, a geckók közt elvesztette egy pár lábát.

Bizonyára nehéz élni egy nyolclábú póknak csak hattal vagy eggyel sem.

A geckók könyörtelen vadászok.

Az eső ostorozta a leveleket és cafatokká tépte azokat.

Azok a hatalmas levelű növények azt képzelik, hogy *benőhetik az egész terepet*

a párás levegőben a napon meg az árnyékban, *elburjánzanak esztelenül,*

a felszíni gyökerek tartják össze őket,

az orchideákat epifphytákat vadszőlőt gombákat

és itt maradnak.

A nedves évszak gondol erre.

Ezért azt hiszed, hogy Darwinban maradhatsz, és megbirkózol vele?

Az egyenlítő a labilitásáról szól és a félelmetes energiáról,
ami a bolygó derékvonalából sugárzik.

Akkor, amikor az a nagy monszun vihar jön,
a fák felágasodnak törékeny levél-talárjukban.

Megrázzák a vállukat,

vékony kezükkel integetnek és eszeveszett táncot járnak az egész *istenverte* kertben,
több a szél mint a növény.

Ezt mondom: dönts már el te örült erdő: méz vagy maradsz?

Félek, ha elmennek, énnekem is velük kell mennem.

Az asztal elgurult de ott maradt egy reszkető egér

a macska szeme előtt.

Ez a legmegbízhatatlanabb égbolt, amit az egész évszakban láttam,

bíborvörös felhők
ködszallagok között
mint robban rakétacukorka.

Amikor az első csepp a karomra hullott letöröltem, mint egy rovar.

Az ég átrohan a föld fölött és amikor megáll

nagy cseppekben ömlik egyszerre az eső.

Csurog, mint a vadul fészült nedves hajból és mint egy kopott vén seprő fejéből,
amit előbb mocskos vízbe dugtak, majd a földhöz csaptak.

A hőmérséklet a felére zuhant.

A talaj dalol, baszd meg ez mind az enyém.

A növények a gyökereikbe, nagylevelű hajfonataikba kapaszkodnak.

Táncolnak, mint a vadak a megszokott éjjeli gyülekezőhelyen.

A zöld hangyák, amik minden nap megcsipdesik a potenciális betolakodókat
a seggükkel felfelé és ragadósan
nagyon nyugodtak a lepréselt leveleik között.

Akár egy tizedrész cseppbe is belefűlladnának!

Egy fekete kakadu beszélget a mennydörgéssel.

Amikor válaszol az ég a magasba emeli kemény kis csőrét.

Úgy látszik, az eső valami szörnyen izgató dolog.

Egy béka, mintha pontosan olyan helyzetben aludna a kertben azóta,

hogyan négy hete idejöttem, most felbrekeg.

[Minden rendben?] kérdelek.

Darwin a partba kapaszkodik, mint egy impregnált gyümölcsevő denevér.

„Igen, úgy vélem.” Egy város olyan barátságos, hogy még felel is.

A nagy szél meghatározza a hangom helyét, és egyszer belecsapja a kocsifeljáróba, majd végül kihajítja a tengerre...

A hatalmas ciklonok ott szövök az összeesküvésüket.

NIGEL ROBERTS
(1941)

A sirályok röpte
(*The gulls' flight*)

A sirályok röpte
alacsony
 lapos
 & kemény

ők
a tengerre
 a part felé
mennek hol a nappali fény
 kigyúl

mint két-műszakosok
mennek
 a hajnal felé

„*The Younger Australian Poets*”
(*Selected by Robert Gray & Geoffrey Lehmann*)
Hale & Iremonger, 1983

AUSZTRIA

ILSE VIKTORIA BÖSZE

(A fehér galambok...)

A fehér galambok
a fekete város
háztetőin
vajon egy valaki hívta őket
mint a fényt a sötétbe
hívták - és rögtön el is jöttek

(A mérleg serpenyője...)

A mérleg serpenyője
tele van a könnyeimmal
a te szavad miatt
így nedvesítik be
a könnycseppek az utakat
és a te lábaidat

(Mindig kerestelek...)

Mindig
kerestelek Téged, Istenem.
Akkor is, amikor távolodtam,
menekültem előled,
akkor is.

Mindig
gondoltam Rád, Istenem.
Akkor is, amikor gyaláztalak
és gúnyoltalak,
akkor is.

Mindig
szerettelek téged, Istenem.
Akkor is, amikor szidtalak,
káromoltalak,
akkor is.

(Nem hív a hang?)

Nem hív a hang?
Állok.
Tudom, hogy állok.
Mozdulatlanul.
És némán.

Nem hív a hang?
Hallgatózom.
Tudom, hogy hallgatózom.
Vágytól mámorosan.
És izgatottan.

Nem hív a hang?
Álmodom.
Tudom, hogy álmodom.
Könnysúlyosan
és mélyen.

Ravel

A hold
sápadt nevetése
alatt fehéren
ül az alak;
messze előre hajolva
lelógó karokkal
guggol
és vár.
Zene száll a magasba.
A rejtőző mélységekből
tör elő -
magával ragadja
és az örvénybe rántja.
Fehéren izzó láng?
Amíg zokogva meg nem hal
és ki nem huny
az éjféli táncban.

CHRISTINE BUSTA
(1915-1987)

Olvasójegyzék

Olvass el egy követ,
egy fakéreg darabot, egy falevelet,
egy emberi arc vakírását,
ez a nyelvedet, az életedet
megváltoztatja.

(A valóság és az álom...)

A VALÓSÁG ÉS AZ ÁLOM
a mi dajkáink.
Az ő kiapadhatatlan mellükből
isszuk a szomjat - az olthatatlant,
ami életben tart minket.

Ahol lakom

Kell, hogy legyenek építészek,
akik földrengésbiztos házakat építenek.
Én egyet sem engedhettem meg magamnak.

Egy nomádsátorban lakom.
Ha neked nem túl megbízhatatlan
és túl kicsi,
meghívlak
töltsd nálam az éjszakát.
A sivatag vendégszeretővé tesz
a sarki jégben úgy mint a homokban.

Csók

Nyomtalan az arc és a száj,
de a hamu a szívben
világít mint karácsonyi hó.

Figyelmeztetések

Vannak szögek
amikre
 verseket akasztanak
és egyszer
 meglehet
 a kötelet is

Ne kiálts nekem,
a kötélén lépdelek.
Akkor tedd,
ha el akarsz kapni.

Csillagképek

A balkonom alatt
zöld egem van,
azon fényes nappal
felkelnek a csillagok:

a vad bogáncs
levélcsillagai sorban.

Hóima

Bocsáss meg,
nem merlek
megsérteni Téged.

Gyakran féltem
a Te világodat, még
alámerülhetsz vele.

Olyan szép az
és olyan szörnyűséges, mint Te.

És még nem
vesztettem el a fülemből
gyermekkorom óta
a mindent kapó szeretet
kijelentését.

Az egyetlent,
amiben hiszek,
amiben még mindig megbízom
saját boldogtalanságom ellenére is,
amit még védeni
akar
a Te haragoddal szemben is!

A várt

Sokáig vártam.
Ahogyan a hely, amit fenn akartam tartani Neki
üres maradt, egymás után
emberekkel töltöttem meg azt.

És egyszerre - egészen egyszerűen
megjött Ő
és itt van.

MILENA MERLAK
(1935-2006)

Rémálom
(*Ein Angsttraum*)

A lépcsőn
- különösen meredek -
már lefelé is
nehezebb
a járás.
(Az idős hölgy
lentről
már
nem mer
felmenni.)

Miért kell ilyen gyorsan
menni az utcán,
amiről le
az ember
sohase lép?

Ott, arrébb
a magaslaton,
ahol az alacsony virágok
kőkeretekben
nyílnak,
vagyok én otthon,
tudom, de
a cím
még
ismeretlen.

Az erőszak-csendélet
(*Das Stilleben der Gewalt*)

Fekete háttéren
szivárványszínű madár,
a feje levágva,
véres szablya,
egy pár katonabakancs,
kis dombon
névtelen nyírfa-
kereszt.

Egy bizonyos önelismerés
(*Eine gewisse Selbsterkenntnis*)

Az ön-elégetési effektus
hőstett.

A hatás nélküli önelégetés
egy kézirat elhamvasztása,
amit felülvizsgálni
többször már nem lehet.

A halak felkelése
(*Aufstand der Fische*)

felkelünk mi halak
visszaköveteljük a tengerünket
ami nekünk a menny és a föld
mi halak
kifogjuk a halászokat
saját hálókkel fogjuk ki őket
üres fémhálókkel fogjuk ki őket
a halászokra halásznak
mi halak halásznak a halászokra

teljesen kiegészve
belső nélkül szélek nélkül
nincs tenger nincs kék szürkén szörnyű szürkeség
nincs nyugalom a holt homokban
haladás halál-lépés
mérge ezüst-hasak aszpikban
szuper álom-halsaláta
sütött pörkölt ördög-tekercek
forognak a hajókerekeken forognak
a vízbe fültakról leverik a vizet
feldobják a fénybe a feketekarikás szemeket
majd eltűnnek a vizet őrlő
hajókerék alatt

mi halak
felkelünk
felkelünk a halászok ellen
nem marad számukra hely
sem a tengeren
sem a mennyben
sem a földön

halkoncentráció

A feledékeny tükör
(*Der vergeßliche Spiegel*)

Csak a mai arcomat mutatja. Nem emlékszik, hogy hogyan nézett ki tegnap és tegnapelőtt és előtte és még sokkal előbb. Új, még megmagyarázatlan, múlt jelentés nélküli szavakkal, az eltűnt színek színtelenségével, a hallgatást kísérő hallhatatlan hangokkal kínozz engem; halott szavakkal kínozz, mintha tegnap óta arc nélküli lennék és a tegnapelőtti arcom már halott lenne, és azokra az előtte és sokkal előbb előre már nem tudok visszaemlékezni.

Ha az csúnya lett volna, titokban megfigyelném és szenvednék.

Ha szép lett volna, büszkélkedhetnék rá emlékezve és annak a kitalált sikereivel.

De mivel szörnyűséges volt, elsökttem előle, olyan messzire futottam, míg csak meg nem leltem a feledékeny tükört.

Álomjegyzőkönyv
(*Traumprotokoll*)

Magam sem tudom, hová is léptem be. Két üveg törpe bezárta mögöttem az ajtót. Egy átlátszó lény üvegkezét nyújtja nekem (nem merem megszorítani). Két üveglény dobálja egymást a közelben hegyes ablaküvegekkel. Egyszerre porrá hullanak.

Üvegjárműveken átlátszó lények haladnak el mellettem, eltűnnek egy csillogó térben. A távolban óriási tömegben gyülekeznek.

Felnézek. Minden átlátszó. Sehol sincs egy darab színes anyag sem, amin megállíthatnám a tekintetem. Átlátok a tetőn éppúgy, mint egy üveg égbolton.

Nem tudom megállapítani, hogy hol állok. Nincs talaj. Az üvegmélységek éles csillogást vetnek rám, mintha feneketlen átlátszó víz lenne, amin keresztül állandóan zuhanhatnék (nem féltve közben a lábaimat).

Nincs semmi bizonyos látható földi térség. A tekintet egyre messzebb hatol a töménytelen világos sima üvegen át...

Mindent láthatok, ezért már nem nézek...

Átsiklom a téren, mint egy átlátszó üveglényen...

Mintegy villámsújtottan állva maradok.
Valaki zsémbelve becsapja az ablakot.

*Milena Merlak: Die Farbe des Schnees,
Edition Log International, Wien 1996*

DORIS MÜHRINGER
(1920)

Van egy házam

Van egy házam
Van egy tetőm a házon
Van egy ablakom a tetőben a házon
Van havam a házon
Van havam a tetőn a házon
Van havam az ablakon a tetőben a házon
Van világosságom a hó alatt az ablakon a tetőben a házon
Van melegem a hó alatt a tetőn a házon
Van csendem a hó alatt a házon
Van csendem a hó alatt

(Ne mondd: szeretlek!)

NE MONDD: SZERETLEK!
A szomszéd rozsföldjéről, te bolond,
hazaviszik a termést?

Csak egy gyerek nyúl éjjel a tóba
azt sejtve, hogy fogja a holdat.

Utazunk

Utazunk

De hová
kérdzem

Hazafelé

De hát hol az
kérdzem

Belül
mondta a hang

(Mellettem...)

MELLETTEM

Mi lélegzik?

Egy ember.

Elérhetetlen.

De melegen érint meg valami melegség,
jó az élő szaga
(és ha állat lenne)
mert hiába
hiábavaló minden érintés
túloldalról.

(A barátnőm...)

A barátnőm
a barna kígyó
reggel aludt
csendben a küszöbön
nem itta meg a tejet
nem ette meg a békát
ami rajta táncol.
Elkergettem.
Szomorúan eltemettem.

Szobrok

A földből vették
felizzították
összeverték
megedzették

Rajzok

Egyszer volt
élet
ezen a
csillagon

Párbeszéd az orgonistával

Oly
szép
Ez fáj

Élj vele
Belül

(Beszélek hozzátok...)

Beszélek hozzátok
mert tudjátok hogy hallgatók
Mert tudjátok hogy hallgatók
beszélek én hozzátok
a síroktól jöve
ellapátolva
Tudjátok hogy én hallgatók

(Nézd nem tudsz megölni...)

Nézd
nem tudsz megölni
mondta
haldokolva
a hal
Agyonütöttem

Éjjel
a párna alatt
ismét hallom:
Énekel
és énekel
és énekel

(Mindig mondtam...)

Mindig mondtam
kockázat ez
itt a földön
Élni úgy
ahogyan mi élünk

Jobb lenne
ha másképpen élnénk
máshol
vagy egyáltalán nem

De ki hozza
ezt
már készen?

(A kezet figyelni...)

A kezet figyelni
az ujjakat
a lábakat

Mozgatni
Az almafa alatt

Lélegezni

Teli csodálattal
hogyan is lehet
hogy élek

(Nem tudok élni...)

Nem tudok élni
csoda nélkül
és csoda lenne
a torony a galamb a megváltásunk
tavirózsa-fehér
rakétája
a halál órájában
az öröklétből
Ámen

PETER ROSEI
(1946)

(A barátok az asztalnál ülnek...)

A barátok az asztalnál ülnek, egyikük
jól alszik, jó multságunk volt,
igen, a gazda feldob egy érmet,
magasra, a lányok nevetnek az ágyban.

(A családunk...)

A családunk - te meg én,
gyerekünk nincs. Nem akarunk egyet
sem. Egymással élünk. Te elmész,
én egyedül vagyok; fordítva, te maradsz

(Az asztalon két dosszié...)

Az asztalon két dosszié: bennük
papír. Középen áll az író-
gépem. Jobbra pedig a többi
írószer. Íme ez az asztalom.

(Megírtam a dalomat...)

Megírtam a dalomat, feketén
a fehérén ott áll előttem.

Nézek ki az ablakon, látom mi van,
milyen nagy az.

(Az üveg üres...)

Az üveg üres. A dugót
a fiókba hajítottam, a kést
veszem elő, a kenyeret,
hogy még egy szeletet kanyarítsak.

(Sok fát festhetek...)

Sok fát festhetek, mondta
egyszer a barátom. Hát fessél mindig,
szeretném mondani, hiszen képes vagy rá.

(Telefonon mesélte a férfi...)

Telefonon mesélte a férfi, mit is
tett. Hallgattam őt. A férfi azt mondta:
És te mit tettél?
Akkor elkezdtem mesélni, mit is
tettem. Sok mindent. Örültem e
beszéd közben. Beszélgettem.

Looking

Az ág az ablak előtt, az ágak; túl
a fal, a zöld körfolyosó, ahol gyerekek futkosnak,
az utcakövön beszélgetők állnak, a nagy
ablak a hátsódudvarra, a kertre: kinézni.

Nevető férfiak

A fal előtt, amely előtt állnak,
kifényesített cipőben állnak
a férfiak, a lányra nevetnek,
a kék nappalra mutogatnak,
amint éppen elhalad mellettük
a járdán, tréfálkoznak a férfiak.

Szerelmespár

A nő a férje fölé hajol, kezét
bedugta zakója alá, ott fekszik
a mellén, míg a férfi a derekát öleli.
A nő szereti a férfit, a férfi a nőt.

Szerelmespár

Amikor kihalófélben voltak az emberek, ketten közülük ott ültek egy bárban, egy nő meg egy férfi. A fejüket összedugva sugdolóztak egymásnak. A férfi a nő arcához ért az ujjai-val, a nő a férfi állát fogta. Mindketten nevettek.

(A buszmegállóban...)

A buszmegállóban elhaladtam egy férfi mellett. Helló, mondta. Talán tudja, Már nem jár. Mégsem szóltam semmit, tovább mentem. A férfi megköszönte, bízni kezdett, mert elhoztam neki a szerencsét.

AZERBAJDZSÁN

ABBASZ ABDULLA

(A szívemben hol süt a nap...)

(*γpəjnməðə bɪr az kʏnəʃɪ*)

A szívemben hol süt a nap,
felhőtelen,
Derült az ég,
hol borul rám
az éj sötétje.
Ha nevetek, vagyok a nap,
s ha sírok, hasonlítok
a borús égre.

Ember

(*Инан*)

Mindenkinek egy neve van,
Itt mindenki neve: Ember.
Mindenkinek a kedves
Rokona, s a társa: Ember.

Sok ember él itt köröttünk,
Csak külsőleg egyforma mind,
De én az egyet keresem,
Azt az Embert, az Igazit.

A haza

(*Вəтəн*)

Ha tőled távol nyitom fel a szemem,
Kínozt bánt, vágyt hasít belém, hazám,
Arcom fekete földdel beszennyezem,
Fehér színt csupán tetőled kap, hazám.

Otthon ha voltál, te voltál támaszom,
Mint a Kur folyón, úsztam a hátadon,
Bakut és Tebrizt magamnak tudhatom,
Enyém Susa, Fahr, Marhal is, hazám.

Örömöm, bánatom nekem te adod,
A világon bár szabadon járhatok,
Csak téged látlak, téged nézlek, hazám.

Ha te vagy - enyém a föld, az ég enyém,
Mely vidék is szebb tenálad, kérdem én,
Folyókkal szabdalt mellű drága hazám.

A kedvesem
(*Ярым*)

A hegyre ment kedvesem,
Mebántott a kedvesem.
Kerestem, de nem leltem,
Jaj, eltűnt a kedvesem!

A hegyről jött kedvesem,
Virág lett a kedvesem.
Zokogtam keservesen,
Kacagott a kedvesem.

Közénk idegen lépett.
Só marja szívem sebét.
Mert tőle elmaradtam,
Ölt ruhát, feketét.

*Аббас Абдулла: „Үзү дан јеринә”,
Язычы, Бакы, 1984*

HÜSZEJN ARIF

Félnék

Félnék a vad vihartól,
Ha erős, masszív, sziklás
Partjaink nem lennének.

Félnék a szeles ősztől,
Ha bódító illatú
Évszakok nem lennének.

Félnék én a bánattól,
Ha a szívből feltörő
Kacajok nem lennének.

És félnék a haláltól,
Ha utánam világra
Jövők már nem lennének.

Mit mondjak?

A szívem régóta kívánja: írjak.
A kedvetleneknek én most mit mondjak?
Ha gyümölcs nélkül telik ifjúságunk,
Az öregség nevű télnek mit mondjak?

A népet nem érted, az nem ért téged.
Örökkön az ihlet, bár tűz, nem éghet.
Megállás nélkül, lásd, rohan az élet.
Hónapra hónap, évre év, mit mondjak?

Várjanak barátok, terített asztal,
Sokáig ne maradj, bár mind marasztal!
Ha eltűnsz te is a tavalyi harasztal,
Hüszejn, a földnek, kőnek én mit mondjak?

Ősszel

Elhervad mind a virág.
A rét, mi volt, már nem az.
Megkopaszodnak a fák.
Az ág, mi volt, már nem az.

A nap sápadtan kinéz,
Látja, változik a táj.
A fészek múltat idéz.
Üres, elszállt a madár.

A kék szulák, zöld bokor
Most az árokban szárad.
Pár sárga levélcsokor
Fedi már a tócsákat.

A kertbe mennék. Hol van?
Mindenen sárga lepel.
A hegyet nézem. Hol van?
Mindent fehér hó lep el.

Autók hosszú sora
- hinném, karavánt látok -
Vonul épp a városba,
Visznek almát, gránátot.

Már minden megváltozott.
Hol van a tavaszi nap?
Nyomunk takarja homok.
Most az őszt parancsokat.

Felhő jön a hegy felől,
De esőt nem hoz, csak ködöt.
Kanárim szól egyedül,
Társa mind elköltözött.

Világ kacér szépe

Elég volt egy pillanat,
Búm elillant hirtelen,
Mihelyt én megláttalak.
Más világ vagy, idegen.

Betörtél a szívembe,
Befolytál a lelkembe.
Mélyen nézve szemembe,
Tollam rezgett hidegen.

Tudd, világ kacér szépe,
Földünknek legszebb éke,
Anyádnak szemefénye,
Hüszejn Arif a nevem.

VAKIF DZSABRAJILZADE

A költők

A legnagyobb magasság az,
ha anyád előtt térdre borulva
a halálra esküszöl.
Boruljatok térdre,
boruljatok térdre, költők.
Ti talán nem azért születtetek,
 hogyan meghaljátok?
Anyátok előtt térdre borulva
halálotok napjára,
mint születésetek napjára meg nem esküdtek?

AHMAD GASAMOGLU

A szemeidből szerelmet olvastam

A kezeidből
a lelked olvastam szép
Kezeidből - a lelkedet.

A szemeidből a szerelmet olvastam
a tested
Téged ábrázoló világgént szeretlek

Téged
mint virágos képet értelek
Téged mint aki a virágot szereti szeretlek

Öt nap múlva

Az öt nappal ezelőtt
a szívedet elárasztó,
a lelkemet elöntő
almavirágok már nem léteznek.

Az öt nappal ezelőtt
a fejem fölött
napként villódzó
almavirágok
örömteli képet
rajzoltak
de hol van már
az az öröm?

NARIMAN HASZANZADE

Ha

Ha jószágod
csak szemrehányásként adod,
vagy mert oly búskomor vagyok,
ne tégy semmit!

Ha tanácsod,
vagy kérésed
emlékeztetőül adod,
ne kérj semmit!

Ha jó szavad
csak szolgálatomért adod,
ne szólj semmit!

Ha mosolyod
nekem titkos céllal adod,
nem kell a mosolyod!

(Ha nevetek...)

Ha nevetek,
nem kínoz semmiféle bánat.

Szomorkodom,
akkor azt sem tudom én,
mi a vígság, mi a bánat.

Saját szívem,
saját lelkem
és világom van.

Mondd, barátom,
mi a szív,
mi a lélek,
mi a világ.

Egy évszakban
mennyi évszak él majd bennem.

Jön az eső,
rózsák nyílnak akkor bennem.

Ha hó esik,
a napot keresd te bennem.

(Köszöntöm majd...)

Köszöntöm majd a nevedben
azt a tájat -
hol ittál, a forrásokat,
az utakat, amerre jártál,
amiket szedtél, a nárciszokat,
a felhőket, amiket láttál,
a vad szelet,
a vizeket,
a madarakat,
a szirteket,
meg a kerteket.
Azt a földet, amelytől kaptad
a szívedet.

A szegény elefánt

Mindegy, mennyit élsz...
Hosszú életed mit sem számít.
Hisz csupán
halálod után
lesz a csontodnak ára.

HIDAJET

Szeretni nem könnyű

(Севмәк ... асан дежилдир)

A szerelemnek csapdájába estem.
Megyek, futok, de nyugtom nem lesz soha.
A szívem remeg. Reszket egész testem,
Vagyok az utak örök vándora.

Szétszórtam néhány kínzó kérdésemet:
Milyen a világ, meg hadd értsem végre.
A költő mindig kőkenyeret evett
S a viharból jó, ha kikerült élve.

Ezernyi gonddal van világunk tele,
A szív minden nap óceánba fullad.
A költőnek nincs háza, munkahelye,
Őt hegyek, sziklák várják, kell, hogy tudjad.

Az ellenségem több, mint a barátom.
Csak az anyám az, kivel mindent lehet.
Bajt hozhat rám, ha felsóhajtok vágyón,
Nem teljesítik a tett ígéretet.

Meghallani nem könnyű a füleknek,
Hogy a szívem most mily hevesen dobog.
Tudom, hogy engem könnyen gyűlölhetnek,
Ám megszeretni nagyon nehéz dolog.

*Нидажет: „Зирәв чыгыры”,
Советакан гроғ, Јереван 1982*

MUSZA JAGUB

(Itt minden erdőben...)

(Бурда һәр мейәнин мин бир ағачы)

Itt minden erdőben fa ezeregy él,
Itt minden fakorona zölden zenél.
Itt minden fa haja sok-sok zöld levél,
S minden haját a szél cibál itt egyre.

Itt minden ágon fészket egy csalogány rak,
Itt egy bimbó jut minden csalogánynak,
Itt a bimbók mind zöld fátyolban állnak,
S minden fátyol szélén leng rojtok ezre.

Itt a mező olyan, mint egy pipacs-szőnyeg,
Itt minden szőnyegen fekete szőnyeg,
Itt minden szőnyegen álmokat szőnek,
S minden álmokép táncolna, ha merne.

Itt minden sziklán szürke a vakolat,
Itt minden kövön saskarom karcolat,
Itt mindenütt lelsz jeges forrásokat,
S minden forrás vendégeket vár egyre.

Mind e szépet, tudom jól, megtalálod,
Ha Azerbajdzsán földjét végigjáród.

Az anya élete

(Ана өмрү)

Az anya élete - egy bölcsődalban
Mi kettőnkért korán kiégett élet.
Az anya élete - két csöppnyi kézzel
Vágyaktól megfosztott, kirabolt élet.

Mióta a harcokban apa eltűnt,
Az anya élete - magányos élet.
Két élet szenvedéseivel terhes,
Bújával, bajával megrakott élet.

Az anya élete - a gyerekszemben
Olvasott szeretettől ittas élet,
De ha elhagyják őt hálátlanul,
Egyedül vánszorgó bús vándorélet.

Egy darabját a konyhájának adta,
Más darabját a pelenkáiban hagyta.
Egy darabja az emlékek ködében,
Más darabja a férje életében...

Egy darabja a fia esküvője,
Más darabja az unoka jövője,
Egy darabja a lányai féltése...
Az ölében a haragot lefojtó,
Világunkban háború tüzét oltó,
Önmagát értünk megtagadó élet.

Egy húron...

Egy dallamot őriz a szívem féltve,
Le nem írom soha ezt a dallamot.
Se barát, se ellenség meg ne értse,
Le nem írom soha ezt a dallamot.

A forrást, a tűzhelyt senki sem látja,
Csak enyém a vize, lobogó lángja,
Jaj, hamu ne hulljon a parázsára,
Le nem írom soha ezt a dallamot.

Mint a gyöngy, mi tenger mélyén tölt sok évet,
Mint könnycsepp, mit elhullajtani félek,
Mint hattyúdal, egyszer zendül csak ének.
Le nem írom soha ezt a dallamot.

*Муса Јагуб: „Бир сим үстә...”
Јазычы, Бакы, 1983*

BAHAMA

JEROME CARTWRIGHT
(1948)

Hirtelen lehülés
(*Cold snap*)

Vagyunk akik vagyunk
Forró tájak gyermekei
Minden Karácsonykor tüzet rakunk
És komolyan hidegért imádkozunk.
Északról jön, ha
Az óceán felől jön
Házam privát falán át
Testem kiszáradt falán át
Csontvelőmön áthatol
Jeges ujjaival
Vadul végigkarmolja az arcom
A szemem is könnybe lábad
És ég
Magányos küldötte
Éjjel nappal vonyít
Mint egy sebesült kuglóf
Ami nyugodtan állni képtelen
És mi köszöntjük őt
Mert a rabszolga-értelem tűr
Minden mi idegen felsőbbrendű.
Mint az importált időjárás,
Jézuska hozta
Ezt a hideget
Csomagolás nélkül

Minden Babilon
(*Everything Babylon*)

Herkulesi karok fagyos, görbe ujjakkal
Hatalmas, homorú tálakba
Fogják fel az égi mannát
E forró, éhes pusztaságban.
A történelmem
Kalózkodok
Egyiptom
Alkoholcsempészek
Koldusok történelme
A földrajzom

Egy istenverte áldás
És minden
Babilon jó.
Szomjas vagyok
De el nem kapom
E mérgezett cseppeket
Amik befröcskölik a csészealjamat
Bizonyos távolságról, az idegen csészét.
Az étel, amiért könyörgök, nem az égből hull alá,
Hanem bensőm mélyéről kell felugrania
Hogy úgy nevezzen
Aki vagyok.

*„From the Shallow Seas”,
Casa de las Américas and Bahamas
Writers Association, 1993*

BEATRICE I. GARDINER
(1959)

A jövőbeni Nassau

A jövőbeni Nassaut festem:
festői épületeket,
amik a tegnapi modern építészet
remekei,
az ősi gyarmati házak
vázát, amik megmaradnak
a történelmünknek.

A jövőbeni Nassaut festem:
a minden kerítésről az utcára lógó
sárga bodzát és bougainvilleát
és a poncianna virágokat
minden kosárban anyák napján.

A jövőbeni Nassaut festem:
amikor a karácsonyi pulyka helyett
homár felel meg az évszaknak
és töltött rák meg köretnek kagyló
helyettesíti a sült sonkát.

A jövőbeni Nassaut festem:
amikor az iskolás gyerekek jobban kedvelik
más országok dalainál a bahamaiakat,
és amikor védik a szomszédjaik
tulajdonát
s felszólalnak a vandalizmus
és más társadalmi betegségek ellen.

Ahogy a jövőbeni Nassaut festem:
az nem egy problémamentes hely,
de azoknak a hazája,
akik hajlandóak és máris készek
legyőzni minden bajt.

A szigeti fiú

A szigetről jött
mondják, északról,
Szigeti fiú, így nevezték,
lent a parton élt.
Rákokkal játszott
és meggazdagodott,
hogyan nincs hozzá fogható,
a politikában s a businessben.

Kóbor kutya volt ő,
hallhattátok őt szólni,
nagyon is régen,
most már nem kell
így harcolnia.
A Szigeti fiú,
A Szigeti fiú,
a rákász fiú,
a politikus fiú,
kóbor kutya volt ő.

Hol van a nap

És megkérdezték,
hol van a nap,
és így szoltam:
A balzsamos szellők cirógatta
tájon van,
hol azúrkék a tenger
és kristálytisza a víz.

Hol van a nap,
Elmagyaráztam,
A Június-szigeten van,
ahol a poncianna
pávaként büszkélkedik
a színeivel.

Hol van a nap,
Az esti égbolton van,
ahol a horizonton pihen
és mi még érezzük a melegét
és csodáljuk a színeit
nagy messziről.

Hol van a nap,
mondom,
Azon a tájon van, amit
Északtól Délig,
Kelettől Nyugatig
víz vesz körül
és barátságos népek élnek, akik
a melegüket osztogatják,
ott van a nap.

*„From the Shallow Seas”,
Casa de las Américas and Bahamas
Writers Association, 1993*

CHARLES ELIOT HUGGINGS
(1950)

Görbe bokák
(*Twisted ankles*)

Figyeld, sirályok ríkoltoznak
Amint a hölgy fröcsköli magát
A szirt lábánál a köveken
Nem hagyva panaszszavakat
Széltől meggémberedett néma fák között
Miközben a gondolataidat szórod szét
A gazban, nem törődve szomorún meredt szemével
És a görbe bokáit szelíden nyaldosó hideg vízzel.

*„From the Shallow Seas”,
Casa de las Américas and Bahamas
Writers Association, 1993*

CHRISTIAN JUSTILIEN
(1960)

(jöjj barátom...)
(*come my friend...*)

jöjj barátom és vidd el a bús napokat
mert nevetés vár rád itt a közelben.
Találtam egy helyet ahol a szerelem
végtelen áramai folynak miként
a tenger ereje egy szeles
napon; a szívemben van az a hely.
HALLGASD, minden dobbanásában a te
neved hallod. Hát jöjj, barátom,
és vidd el a bús napokat.

(Ma egy madár szállt el...)
(*Today a bird flew...*)

Ma egy madár szállt el az ablakom előtt
ezért terád gondoltam. A dalt
amit énekelt a szabadság öröme
töltötte meg hogy röpködhet
az én pompás fám körül.

(Mintha vitorláznánk...)
(*As if we were sailing...*)

Mintha vitorláznánk
a könnyedén arcunkba lehelő széllel,
Mintha feküdnénk
sötétkék-fekete égboltok alatt
Mintha sétálnánk
feneketlen talajon,
Mintha szállnánk
hőlégballonon,
Mintha tényleg kedvelnénk egymást
Mintha mondanád nekem,
Mintha mondanám neked,
SZERETLEK

„From the Shallow Seas”,
Casa de las Américas and Bahamas
Writers Association, 1993

CARLSON LAURENCE LIMERICK
(1953)

John

Jó barátaink voltak a jó barátokat elveszítettük
Az úton.

Bob Marley: Semmi nő, Semmi sírás

Egy részem éppen meghalt,
amikor azt mondta - barátokként többé nem találkozunk,
de én megpróbáltam
oh Istenem te tudod, hogy megpróbáltam.

*„From the Shallow Seas”,
Casa de las Américas and Bahamas
Writers Association, 1993*

LELAWATTEE MANOO-RAHMING
(1960)

Lábnymok ezen a tájon
(*Footsteps in this land*)

Egy hang
egy lábnyom
egy kiáltás
visszhangját keresem
ezen a tájon
ahol ősapáim
ősanyáim
nem éltek

Egy suttogásra vágyok
a tengeri
szellőben
csendben
ősi ujjak
cirógatására
évszázadokon át
erről a tájról

De egyedül vagyok
történelem nélkül
ezen a tájon
ahol a gyerekeim
nem hajlandóak megszületni
ezen a tájon
ahol nincs
köldökszínórom

Oh Atabeyra
Karib Tenger Nagy Anyja
szülés istennője
halld meg az imám
fogd meg a kezem
s fond meg velem
a köldökszínórt
a gyermekeimhez

Így elhozhatnak
nekem
egy kiáltást
egy lábnyomot
egy hangot
ősi szellemeimtől
arról a távoli tájról
keletről

Anyám Atabeyra
segíts hogy halljam a kiáltásodat
segíts, hogy halljam
anyáim és apáim
hangjait
így itt hagyhatom a lábnyomomat
ezen a helyen
ebben a tengerben
ezen a tájon.

Látomás (*Vision*)

Csíkos

Meztelen

Sötét

Két vak, elveszett lélek

Tapogatózva

Keresi egymást.

Mélyen égő tűz

Hőt sugároz

Fehér világító

Ujj-ívek

Csatlakoznak

Elveszett

Vak

Sötét

Már nem

Csíkos meztelen.

Pusztítás
(*Destruction*)

A föld ordít.

Kutyák csintalankodnak,
növényeket pusztítanak.

Egy ember csintalankodik,
babákat gyilkol.

Az Isten csintalankodik,
csecsemőket gyilkol.

Nincsenek már csecsemők,
nincsenek már babák,
nincsenek már növények,
nincs már föld...

*„From the Shallow Seas”,
Casa de las Américas and Bahamas
Writers Association, 1993*

PATRICK RAHMING
(1944)

A fivéreim és a nővéreim
(*My brothers and sisters*)

Jól beszél
mézként ömlenek a szájából
a szavak
édesen és csábítón
a szeme vad
hisz önmagában
és ujjhegyei erejében
jól beszél
jól mozog
teste az elvégzendő munkával
szembeni elkötelezettség
nyelvén szól
a háta egyenes és erős
a fejét magasan tartja
az eshetőségekkel dacolva
jól mozog

Jól kever
a modora feddhetetlen
mintha ő írta volna a könyvet
és ha megváltoznak a pártok
hozzáír még egy oldalt
és még egyet
a stílusa határozza meg a szót
jól kever

Jól hazudik
a testével és a szavaival
és a kölcsönhatási stílusa
sértés az apjával szemben
és az apja apjával szemben
de a hatalma sokkal nagyobb
mint azoké bármikor is lehetne
és a vára biztonságában
alszik éjjel
(vagy próbál aludni)
messze nagyon messze az emberektől
kiket ő így nevez
a Fivéreim és a Nővéreim

Jól hazudik
az ő népének és önmagának
de ha nyugodtan megfontolja
analitikai kutatásait
szemtől szembe kerül a hazugságai
szülte szörnyekkel
és azok aprólékosan elmagyarázzák neki
hogyan lóghatna az ő kibelezett váza
egy gyümölcsfán
együtt a nevét ugató kutyákkal
Jól hazudik

De jól rejtőzködik
börtönbe zárta az álmait
és kerüli a nyugodt időt
azzal vigasztalja magát hogy az életének
se füle se farka
csak a hatalom az övé
ha jól beszél
és jól hazudik
és mosolyog.

Itt állok
(*Here I stand*)

Itt állok
Egy láncszem
Egy nemzedék
Egy nagy fajban
feltárva egy büszke történelmet

Grants Townból
származom
hol felegyenesedve jártak az emberek
arccal a nap felé
baptista himnuszokat énekeltek
anglikán templomokban
és fiaikat az Exuma nevű szigetről
származó dolgokra tanították
ahol a föld édesburgonyát
édes cukornádat
édes nemes fiúkat
mésző vulkánt
köpött ki magából
ami elnyelte anyám verejtékét
és kiadott engem

Itt állok
egy erős kötél egyik szála
amit a rabszolgák fontak füledt
kunyhóikban és a segéd munkások
a királyok és főpapok palotáiban
ahol griotok nevettek
az úgy nevezett Történelem
apró csínytevésein
és gyerekeknek meséltek
a nemzedékekről
amik újjáépítették Egyiptomot
és keletre mentek
Marco Polo előtt
és nyugatra Kolumbusz előtt

Itt állok
egyetlen verssor egy nagy költeményben
ami a magukat bahamaiaknak nevező
emberek szívével
íródott.

*„From the Shallow Seas”,
Casa de las Américas and Bahamas
Writers Association, 1993*

OBEDIAH MICHAEL SMITH
(1954)

Esti napfény
(*Evening sun*)

Egy Haitii megváltoztathat
Egy tájat
Mint traktor
változtatja meg a fű színét
És lenyírja
És elijeszti a növekedéstől

Felhalmozza a levágott füvet
Kazalba mint az emlékeket
A halálig

A lány esti napfényben
ülve

Egy Haitii eljöhet
Egész messziről
Kiúszhat a csónakból
Ami elmerül az öbölben

És engedelmessé teheti a füvet

Hangszer
(*Instrument*)

Ha most
Megjelenik
És becsönget hozzám
Meg nem
Lepődöm -
Isten mindig felel
Az imára.

Plágium
(*Plagiarism*)

Amikor teljesen egyedül
Érzem magam
S ez oly szörnyű
Az isten a sorsára hagy
A fejemben egy verset.

És el kell kapnom
Azt,
Hogy lekössem
Vele magam
És megnevezzem

Mintha a sajátom lenne

Távoli tenger
(*Distant sea*)

Ma
Vértelen
Húsdarabok
Vagyok
Egy homár-
Salátában.
A hangom
Belemerül
A zöldségekbe
Isten meg nem hallja
Az imám,
A vágyam
Kimászni
A tálból
Vissza
Az óceánba.

„*From the Shallow Seas*”,
Casa de las Américas and Bahamas
Writers Association, 1993

BANGLADES

OMAR ALI

A magányos férfi

Egyedül ült,
szomorúan, kimerülten,
könny-foltos arccal.
Megkérdeztem: Miért?

Némán rám nézett,
meg sem mozdult.

Megkérdeztem ismét: Miért?
Ismét némán
a szemembe nézett,
és nem mondott semmit.

Majd felállt és elment,
maga után hagyva a csendet.

BARBADOS

JAMES BERRY

(1924)

A falusi függetlensége
(*Villager's Independence*)

Minden étkezési idő étkezési idő lesz.
Minden gyermeki testnek lesz ruhája.
Minden gyerek minden nap iskolába fog járni.
A pusztító hurrikán helyett
majd építő hurrikán lesz.
És minden ház vihar-biztosan fog állni.

Lesz traktorunk megművelni a földet.
A női fejeken hordott terhet mindenhová
négy keréken fogják szállítani...
Az esős időszak esője nem tűnik el. Egy új
tartályban őrizzük majd a vizet a száraz évszakra.
Egy igazi piacot fogunk felépíteni.

A lábnyom-ösvényeket kiszélesítik
mindenütt széles keresztutakká.
A Nagy Legelő új házakban gazdag településsé válik.
Majd repülőgép landol a Vadonban
a leszállópályán. A tengerjárót majd megállítjuk
pont itt a Hosszú Öböl Strandnál.

A víz majd energiaként fog lakni
a házukban - egy megfelelő, nyugodt partner
lesz itt állandóan a villanyfény.
És amikor eljön Anglia Királynője
mi pont itt a mi körzetünkben
szállásoljuk el, valamelyik házukban.

Az egész szigeten át hallatszik a dob hangja,
mindenkiből és mindenből a pokol szelleme
szól a dobon. Ne térjen vissza.
Ide... Ne menjen el örökre.
Jó nekem hallani. Minden új
új hanggal már a fejem búbjáig tele vagyok.

Az Isten elé és az ember elé
jön a változás kora.
Jön ide.
Épp ideje, épp ideje, a mi életünkben!
Az Isten elé és az ember elé
Lép majd a Függetlenség!

James Berry: „Hot Earth Cold Earth”, 1995

KAMAU BRATHWAITE
(1930)

Nem csatangolt
(*Didn't he ramble*)

1

Nos végre eljövök
New Yorkba Londonba
reménykedve a hasamban
utálom - ami a csontig
lelapult - a szerepet
amit játszom

Az a nyár pompás volt
újság-hírek
különböző számok
amikből hiányzott a szív
mi kipótoltuk a csípőtökkel
és a művészettel
a mi csoszogó cipőinkben

De télen - tudtam
megöregedtem, szegény
Tom fázott. A lábai nem
tudták tovább taposni a park
lehullott aranyát. A kapuk
zárva, a kövezet
kéken és fagyosan
csúszós. Mentem
ide-oda, vándoroltam, a szél igazi
Gilette-pengével vagdosta az arcom,
hó égette fel a folyó-hidakat. Kicsi
bérelt
szobámban, a New York Herald Tribune-on,
kinyújtózkodva, a lapok a mocsoktól,
a lezárt parkoktól, a csatornáktól bűzösen
gőzölögnek; sötéten, fáradtan,
süketen, fázósan, túl öregem hogy azzal törődjem,
hogy fellobbanjon a szájalmatok gyufaszála.
Egyedül haltam meg, a tűz jótéteménye nélkül.

Vigyél most oda, ahol a meleg szél
fúj, ahol sóhajtozik
a fű, ahol az édes nyelv
virágba borul,

ahol a záporok
a halászkéhoz hasonlóan
vékony hálót szőnek az édessé
vált légen át.

Vigyél most oda, ahol a munkások
pihennek, ahol folyók vannak,
és egy zenész üldögél

egy fatönkön
lassú gitárja álmaival.

De a fiaim híznak, egyre
híznak, messze a lassú gitártól.
Nézd csak, ember, illik rájuk ez a gönc? A fekete
texasi kalap? Látod, hogy villognak
a műfogaik? Ez csak álbarátság, gúnyt űznek
a bánatodból,
és túl erősek ők,
a nép legjava, a nép
politikusi. Nos, a dobozt most
ragadd meg, ragadj meg mindent,
amit csak tudsz, és tedd
magadévá, a szegényt!

Törvényesítsük, hogy a fekete
fehér és a fehér az a fekete
domínium, mit mi örökre célba veszünk.

Égessétek fel a termést,
emeljetez csillogó vagon-városokat.
Én Selassie vagyok.
Selassie Isten,
fekete hó hull az egemből,
ti csak kapargatjátok a dobomat.
Én meg verem a ti hegedűtöket.
Én, aki egykor a ti rabszolgátok voltam,
most titeket teszek a rabszolgámmá.

De talán túl messze vagyok
attól, hogy ezekkel a dolgokkal
törődjem. Itt
inkább a jó talaj
melegít engem, a kukacok
figyelmeztetnek a túl nagy bizalomra,
a túl nagy félelemre

másoktól. A bőr-pusztító
ebben a szelíd lecsillapodásban
engedelmeskedik a részrehajlatlan törvényeknek.

És én többé már nem vágyom
a dobokat, hogy beszéljek,
a hegedűket hallgatom,
mielőtt elkezdődne a lassú
gitárok beszélgetése.

Vágyom a virágokat is,
nem a gyökereik póklábait, amik
most

átfonnak, hanem hogy megérintsem
a felületüket,
és természetesen az alakjukat, a színüket, a különböző
illatokat, amik valójában értelmet

adnak nekik.
És szeretném meglátni
a gyermekeim gyermekeit:
a sudár hajtásokat: a növekvő

zöld figyelmeztető jeleket,
amiknek én vettem el a magját.
A virágjaik vajon meglelik a síromat?

Ők is osztoznak a sziklákon,
a faszén-ágyakon,
az elvesztett aranyon, a félelem

tűz nyomait, a néma erdei ösvényeket
nem ismerjük meg mi
újra?

Vagy majd azt hallom, hogy gúnyolják
a fiaimat: az én saját fiaim gúnyol-
nak engem?

„Rights of Passage”, 1967

BASKÍRIA

FENIL KÜZBEKOV

Őszi erdő

Arany színű bankó hever
Lábunk alatt rengeteg.
Amint lépünk, mind megzizzen,
Figyeld jól:

Mit mond neked.

Így beszélnek mind:

A földnek

Nedvét ittuk nyáron,
Most befedjük oltalmazón,
Hogy télen meg ne fázzon.

BASZKFÖLD

GABRIEL ARESTI
(1933-1975)

Költészet
(*Poesia*)

Azt mondták,
hogy ez
nem
költészet.
Én ezt fogom
mondani:
a költészet -
kalapács.

BELGIUM

flamand

HANS ANDREUS

Érzékeink

A sötét látás: a vak
renehártyájú szemek.

Az igazi ízlelés: egy testen
végigkúszó száj.

A kemény tapintás: az áldozatokat,
a halált kereső
ujjak.

A süket hallás: az utak,
ahol fellázadtak a zajok.

És az elveszett szaglás: már
alig követhető nyomok.

- De a kezdetüket ott veszik,
ahol felkel és lenyugszik a nap.

Csodálatos madarak patetikus álarcok felett.

MARIS BAYAR

Fejedelmi zöld (*Het vorstelijk groen*)

A Kedves Tavasz a fejben,
visszakívánni!

Karokban, lábszárakban, bokákban, combokban, állkapcsokban,
zápfogakban, bordákban, lépben és tüdőben.

Csőrökben, ormányokban, farkakban, karmokban, tarajokban,
begyekben, tőgyekben, agancsokban, szárnyakban.

Balga Nyarak a fejben,
visszakívánni!

Mennyire pásztor nélküliek néha a lelkek
megtalálhatók magukban az őszi kikerics nyílásakor.

Méltóságteljesen trónnal, koronával és jogarral,
ismét a földre lépett Tél Király.

A Kedves Tavasz a fejben,
visszakívánni!

*Maris Bayar: „Fleur de Flandre”
Facet, Antwerpen, 1998*

GERDA BERCKMOES
(1942)

Orfeusz
(*Orfeus*)

Út
miközben a halállal beszél
az egyre fokozódó hiány
a NEM-ultimátum
egy megállás nélküli éjszakába torkolt.

A nyelv
(*Taal*)

A szó volt a kezdet
amiben egybegyűlt minden
az emberek és a történetük
a nyelv kegyéből született

Írni
(*Schrijven*)

Írni az annyi mint eltűnni
az innenből és a mostból
a szóból
részt venni a csendben
ami egybeesik a halállal
Írni az annyi mint bejutni
a legmélyebb szükségbe
engedelmesen kiszabadítani a betűket
arra az időre ami leszűkült
halkabban és magányosabban lélegezni
hogy a halálhoz elérjen a dal

*Gerda Berckmoes: „Verzachtende omstandigheden”,
Leuvense Schrijversaktie, 1992*

JOS BRABANTS

Távozás (*Weggaan*)

Egy hosszú fasorban előttem -
behavazott és le nem taposott -
a pad.
Mögöttem
a hegyek.

*Jos Brabants: „Een hoofd tussen twee handen”,
Jozef Moetwillig, Gent, 1999*

Megegyezés (*Afspraak*)

Rózsailatot áraszt a lány
édesen maga körül és
felesleges mozdulatok nélkül
megcsókolja a fiút.
Az lustán kiszedi a szirmokat
a lány hajából.

MARK BRAET

(1925-2003)

Elbámult

(Verbaasd)

CSODÁLATOSAN

csodálatosan

szép hogy csillagok az elmázolt
tej fényezett asztallapon

ÉS

minden órában

amikor szitkozódnak

s kézzel vadul csapnak a tejútba

(ach egyáltalán nem fáj)

legfeljebb elbámulsz

mily csodálatos messze

vannak a csillagok

Az eszperantó

(Het esperanto)

EGY

estétől vakon

átment egy újabb éjszakán

PILLANGÓK

heverték holtan

felhők vonultak kővé váltan

a madarak Eszperantója

kísérte a vakot

ÉS

az emberek

ach az emberek ugyanazok maradtak

a gyávaság és a bánat álarca mögött

a közömbösség ruhája alatt

BOTORKÁLVA

felismerhetetlenül a levertség

sok alakja között

ment be hóval a haján

ment be korommal a hangjában

ál-ujjakkal

egy bánatos dalocska későbbre

Csend
(*Stilte*)

Ő
ráfektette
kezét az időre

A CSEND
csendbe süllyed

Ő
kezét félelemből
a mesgyére fektette
a múltra
a nyelvbéli talán-ra

A MÉSZFEHÉR
és halott
közé

*Mark Braet: „Ik ben bedroefd maar niet wanhopig”,
Pablo Nerudafonds vzw/Brugge 1994*

Egy kis kék szelence
(*Een klein blauw doosje*)

EGY
kis kék szelencében
tovább ajándékozhatod

A SZAVAK
elillannak
az emlékezés illatával együtt
Ahol találkoztam vele beszélt
aki szétharapta nevető ajkait

A költő
(*de dichter*)

A költő ír
ujjaival a vízre
A víz alatt úszik
és ott is meglelheti lakását

Megízleli az égető sót
a pikkelyes fényt
ami egy ott lakik egy kagylón belül
és kívül
Mindezt leírja ő
a költő

Éppen ő
kelti fel a nappalt
kedvére és kívánsága szerint festi be

A szavai a nyelv sziklafalán
magas és masszív világítótoronnyá válhatnak
vagy álommal az Atlantiszról
aranyra festett éneklő halakká
hajótörést szenvedett szerelmesek
kék levélkéit tartalmazó üvegekké
és lakatlan szigetek körül
cikázó kis lángokká

Igen
ő minderre képes

A költő énekelni is tud
ami meghatja a szívet
Bele tud rúgni
a szüette hajóroncsba
igazolja az igazságtalanságot
és nem meri más néven nevezni a dolgokat

Valakit talán akár
fel is tüzelhet
halat gyereket virágot verset Napot

Talán

(1992. IX. 14)

*Mark Braet: „Ik ben bedroefd maar niet wanhopig”,
Pablo Nerudafonds vzw/Brugge 1994*

A kimerült szárnyak
(*De vermoeide vleugels*)

A madarak,
mint szavak,
elszöknek tőlem,
ismerik a saját fészüket.

De a szobák
sötét története
fölött a kezem úgy mozog,
mint egy mese röppen el
az ajkaimról.

Minden elnémul,
minden elfeketedik,
mint este
a pipacs.

Láthatóan kifestve,
és a gyógyító szél szárnyain
gyengéden ringatózva,
míg vissza nem térek
saját útjaimon
és meg nem lelem magam újra
saját hangom
kimerült szárnyaival.

Előkelő
(*deftig*)

Igen,
elhiheted nekem,
hogy nem lehet
eloltani egy égő szívet,
különösen, amikor hévvel lobog,
füst nélkül,
és hamuja sem marad,
ami egy dicséretes
és előkelő dolog.

A happy end
(*het happy end*)

Egy nyelvi szerkezet
adta meg nekem, hogy kiemelkedjem
a való egyedüllétből.

Elég szavam maradt,
hogy egy néma szájhoz szólhassak,
elég még egy szó?

A happy end-et el nem felejtjük.
Minden kulcsnak megvan a házhoz a zárja.
Olykor valóban hinni akarunk ebben.

*Mark Braet: „Herknoop het in de herinnering”,
Pablo Nerudafonds, Brugge, 1995*

Az indigó
(*het indigo*)

Minden nap közül a legszebbet
úgy melengettük, mint
a nyári Nap, egy szellőkés, szerelem.

Minden szél közül a legjobbat
félretettük a kora ősznek,
ami befesti az életet,
egy kedvét vesztett,
lakhatatlan háznak.

A távozásodból a feljegyzett,
ideiglenes címet, és az eső
meg egy lehulló falevél
indigóját,
a véget. A mozdulatlant,
mint egy véget, a véget.

A napok
(*de dagen*)

amik szétforgácsolódtak
keltezésekké és emlékekké
tegnapi napok
elmúltak és holtak

De holnap
Ah, holnap, a nagy holnap
mohó napjaim
virágzó remény-világom
csókolj meg boldogság
ölelj át nyár-karjaiddal
el nem megyek
meg nem halok
nem leszek olyan mint az elmúlt nap
a dalom erővel emelkedik majd a magasba
mint a felkelő nap
- csillogó madár -
az ég kék lobogóján

Oh, holnap holnapom
örökre megmaradsz
mindig reménnyel tele és életre készen

A boldogságom - növekvő hold
(*Mijn geluk is een wassende maan*)

a szívem zajokkal teli szoba
és az ablakok nyitva állnak
amikor mi ismét találkozunk egymással
mohó szájaink keresztútján
amikor egymást üdvözljük
oly sokszor kell hallgatnunk
a szíveink csodás dalát
- ezt a sóvár madarat -
nem szavakkal szólunk
de minden mihozzánk tartozik
a táncoló fák a víz
kacagó orcája
a nyugtalan sárga villamos
a ringatózó Nap
és a várakozó csend

Jön egy reggel
(*Komt er een morgen*)

Az üres szén
néma színek
pihenő ecset.
Apró dolgok
kérdésekkel mesélnek
papír toll figyelmen kívül hagyott képek
a falon.
Mindez oly gyors,
amilyen gyorsan megy az élet.

Jön egy nap
egy szokásos nap
négy fal
veri vissza majd az új színeket.

Mark Braet: „Liefde mijn Huis”, 1958

PIET BRAK

(1943)

Kis mese

(*Klein sprookje*)

Találkoztam egy fával
egy hosszú hajú gyerekkel,
aki zöldes karmait nyújtotta
a nap fehér gyűrűje után.

Összetörtem egy lámpát
és négykézláb futottam
a fény mögött.

Óda a naphoz

(*Ode aan de zon*)

A hangok a szobámban
feksznek egymáson
míg a nap
az aranyhártyáján játszik,
megosztott partjait
elefántcsont fehér kagylók
Árasztották el
egy nagy kék kehelyből.

A nap egy nagy tükör,
a lélegzetét hóként hinti,
és reggel az ablakomban fekszik
egy vén barátcsuha.

Öröm

(*Vreugde*)

Öreg homokgalamb vagyok
és a tenger törpéinél lakom
és itt-ott egy kőököl alatt alszom
egy fénycseppel a hajamban.

Egy hóleány
aranyalmával csillagkezén
megérinti a nádszálat fekete számban

Piet Brak: „Apollo”, Drongen, 1965.

Vándor 3
(*Wandelaar 3*)

Az eső kavicsá keményedik a cipőben.
Valaki megfogta a lehetet
a felhőbe zárta.

Egy hangtól megmozdult,
nem hogy megbotoljon,
az ingatag egyensúly.

És kérdem magam:
Miért hasít a fény oly fájdalmasan
mélyen a sövénybe?

Egy szó, messzire fújva,
még függ a légből, befagyva,
míg a reggel felcsillan a vándorboton.

Egészen be a jelentésig.

Peron 4
(*Perron 4*)

A valóság némán áll
mint egy oszlop a városszéli
tájban.
Jelzés tántorog tőle
visszhangozva, fáradtan gördülve
mint porhanyós homokban egy nagy golyó.
Körötte a levegő
kékeres fátyla.

Kiáltás hasítja ketté a falat.
Látómezejét nappali álmok
zavarják.
Figyelme káoszba vész.
Mint jégesőben a lehetet.

A földben gödörre vízfelszín íródik.
Rajta a test skizofrén módon összegyűrődik. Megkeményedik.

Teátrálisan elhagyottan fektette
fejét a sínre.
És egy szempillantás alatt
mintha csak viccé válna.

Csend 3 (*Stilte 3*)

Az ég egyre nő.
A határai között gondolatokat
zivatar sodor szertesét.

Hangok zavarják részleteiben az emlékezetet.
Látogatás zárja körbe a környezetet -
sötétebbé nyomja össze - pírba.

Kinyújtott lába árnyéka
fekete foltot képzel.
Hallgatózás sérti meg.
A csend kíváncsian kiharap magából egy darabot.
Fejét nyugággyal határolja.

A hátába ferdén gyűlölet akad -
üvegéles szárny.
Megéli a késleltetett mozgást
a kétség felé -
teste szétforgácsolódásához.

Estig közeledik tekintetében
az aszfalt fölött.

Nagy Nyugtalanságban.

A stílus 3 (*De stijl 3*)

A nő hallja a felhőtlen eget,
mintha körömmel kaparnának egy táblát.
Az agyán átfut egy zebraöszvér képe
sima mint egy csíkos hal.

Úr terjeszkedik a testében.
Az egyik sarokban pókok haboznak. Késleltetik az időt.
A keret fölött egy felhő formázza vágyát.

Egy folt hiányzik a lábáról.
Bosszankodik mert lebeg a táj.
Valahol elrejtve. Egy orgazmus egybefonódott érzése.
A férfi ívbe hajlítja a hátát az éj fölött.
A nő lobogóként összeráncolódik,
Hol hullámokban sáncolja el magát a szél.

A férfi közeledését megsérti a nő.
Csíkokra szabva bukik a kalitka mögé,
benne egy holt madár.

A cirógatás foltot ejt a nő leheletén, erekkel pikkelyezve.
Iszapban barázdák.

A nő visszautasít minden melegséget. Tisztasággá keményedik.
Csillagok képeznek kóc szakállt
elcsendesedett tekintet fölött.

Mint csiga mászik a nő szemére
egy bozontos szemöldök.
Elvakítja egy bemocskolt cserje.

Piet Brak: „Stuifzandrug”, Het vel van de Beer, 1996

JOS DAELMAN
(1937)

Az eső után
(*Na de regen*)

Az eső fűszeres
illata.
Az éjszaka muszkusz- és bors-szagú.
Feltesszük a szúnyoghálót,
friss bőrbe tekerjük magunk -
Alszunk.

*Jos Daelman: „Herdersuur”,
Uitgeverij C. de Vries-Brouwers,
Antwerpen/Rotterdam, 1996*

Voyage intime

A Föld itt magasba domborítja a hátát: dombok
és fény, ami gyertyaként lobog a téiben,
de ez nem ház,
most semmi sem ház,
a bőröm alatt is borzongok
ebben a versben, mi összerándul és felzizeg.

A levegőben van ez vagy egy nő
alszik mellettem
és elérzékenyülten húzódik össze,
térdeit melegen és gyermekien felemelve -
de a fű meg a homok nedves és nyirkosan hideg
és a szem és a szív sem hangra sem magyarázatra nincs itt szükség.

Gyümölcsök
(*Vruchten*)

A dió gyümölcshúsról és földre
cseréli ki elefántcsont-ízét.
Az őszibarack rohadtan zuhan le
az ágról, a fűbe
öli magát,
ahol minden serceg,
csapódik, csikorog, cuppog.

A dolgokon át az
utolsó út
nem a horizont
szélén vezet.
Egészen itt van mellettünk, mint gyümölcs-
pép, a föld sara,
agyaga, mint égető seb.

Mint tükörben
(*als in een spiegel*)

A földre fekteti
aludni az időt;
magam felé fordulva
tükörbe nézek.

No, szólj már,
mondja mosolyogva;
az ismeretlent majd
megmagyarázod.

A szavak képeket
mutatnak, miket már
oly régóta keresünk.

Psz, ne írj! suttogja;
a sercegés, kaparászás
még felébresztheti.

Nő és férfi
(*vrouw en man*)

A nők oly csendben alszanak,
a férfiak a lepedőkbe gabalyodnak,
őket kínozzák az álmok,
egyre terjednek, meghosszabbodnak,
és szabadon beleömlenek
a melegbe s a világmindenségbe.

Mindig meg kell borotválnod a férfiakat,
fogoly-értelmükből ki kell
tépni a szálkákat, illatokkal
és olajjal, megnyilatkozási görcseiket
szelíd ujjakkal oldani.

A férfiak nem maradnak
tetteiken és zárt
világukon kívül.
Félnek a vízbefulladt lánytól,
mélyen, esti szemük
tenyerei között.

Ismeretlen
(*Onbekende*)

Ki voltál? Egy felület,
amin az ujjal más ujjakkal találkoznak,
összefonódnak, résnyire
nyílnak.
A testmeleg, mint egy fény-történet,
fokozatosan megváltozik,
csökken, kihűl.

A jelenléted verejték-
és lehelet-köd.
A nyálkád - mint a bőr.
Felfogni csak akkor tudlak,
amikor belém falazódtál,
ahol teret teremtetél,
ahol űrt hagytál hátra.

*Jos Daelman: „Herdersuur”
Uitgeverij C. de Vries-Brouwers,
Antwerpen - Rotterdam, 1996*

Költők, mint ez
(*Dichters als deze*)

Néha az álmában látja önmagát,
önmagát írni, egy vers fölött
üldögegni, és csodálkozik.

Szinte el sem tudja képzelni,
hogyan rendeződnek el
életén át a szavak.

A csendje nem sírással teli búcsú,
amiért senkit sem talál,
aki megértené.

A költők, mint ez, nem panaszkodnak az emberekre,
kétkednek, hogy az írásuk döntőbíráskodás-e,
és ez a kétkedés - a vérük duzzasztógátja.

A kő-gyerek
(*Het stenen kind*)

Ma éjjel arra ébredtem,
hogy a lábaim között
egy kő-gyerek feküdt.
Olyan mozdulatlanul,
s horzsolta a combomat.

Az orrán kúszott végig
egy hideg, fehér csepp a szeme alatt.
És az idegen köldökzsinóron
csúszattam magam kifelé,
törvényes vonalakon belül.

Mit vettek el tőlem?
Mi folyt el
egy kő szürke pórusaiban?
Az űr, amit hátrahagyott bennem,
olyan, mint az egész Föld

Egy téli történet
(*een verhaal voor de winter*)

Amint a nagyapám egy októberben ezt mondta:
„A fák megint fordítva élnek”,
még most is magam előtt látom:
a gyökerek az égben, a levelek
ott susognak a föld alatti résekben,
lyukakban, és minden manó
elhagyja mély barlangját,
színes kagylóhéját
és dúdolván sűrögnek-forognak
pár méterrel az emberek talpa alatt;
idegen kis nép
nevetve susterog, igen sötét levelekkel.

DEEN ENGELS
(1926)

Előkészület
(*Voorbereiding*)

Ne reménykedj semmiben,
ne várjál semmire,
másodrangú polgár
a születésedtől kezdve!

Ne reménykedj semmiben,
ne várjál semmire,
legyél készen arra,
ami majd jön!

Ne reménykedj semmiben,
ne várjál semmire,
de harcoljál
és készülődj!

Azt mondhatod
a gyerekeidnek:
Reménykedjete most,
és várjatok most!

Ugrás
(*sprong*)

Ne felejtse el Tarzant!
Őt érvénytelen ugrás volt
és hat halálos,
mind egyformán nevetséges volt,
Nem lett volna, ha a halálos
ugráson nem nevetsz.
Ne felejtse el Tarzant!
Valójában tizenegy
teljesen félresikerült ugrás volt,
de én még csak tanulom
az ugrást ágról ágra.
Ne felejtse el Tarzant!
Mert egyszer
én magam leszek a vadon ura.

Cocon

I love ezt a régi, nagydarab rádiót,
kellemesen meleg.
Semmiféle beszéd,
csak zene,
Ma az egyetlen a házban,
senki sem képes megváltoztatni
az én rohadt véleményemet erről:
kőkemény vagyok.

*Edith Oeyen & Deen Engels: „Whitehaven”,
Zuid & Noord, 1994*

RENÉE VAN HEKKEN
(1954)

Téli ablak
(*Winterraam*)

A szépség olyan, mint egy elmúlt,
elsárgult virág,
ami lassan, de biztosan
elhullajtja kis leveleit,
de tovább tud élni
gondolatban, egy ölelő
lélekben.
Együtt egy napsugárba foglalva,
a fehér keretű téli ablakon át.

A szegényes, téli ösvényen
ma délben
egy decemberben virágzó
fűzfagallyra bukkantam
a legutolsó rózsák mellett.
A szomszédék szemétdombjába
kapaszkodó növény.
Amikor előrehajoltam,
még ott pörgött egy utolsó levél,
a tél ellenére.

Amint látom, már sehová
sem vezet út,
a szeretet üres szóvá változott.
Mint a kakukkszegfűre várni
e télidőn.

Amint a napok sötétednek
decemberben,
és rövidebb lesz az anyag,
kimondhatatlanakká válnak a szavak.
Akkor hagyj egyelőre magamra,
a madarakat etetni,
óvatosan összeszedni a jobb idők
morzsáit.
Bogyókat, napfényt, kis gyengédséget
tenni az asztalra,
virágot a barátok számára.
Téli álomba merülni.

Akkor még a hó is hull
a téli erdőre,
Az erdőre, a mesebeli erdőre,
A kis tavakra, az elcsitult nyomokra.
És a kékesszürke gém
egyedül lesi
a tóban azt a pár halat.
A láthatóan holtta fagyott vízben,
a tavaszelőn,
hófehér virágok, virágpor és
költői ágak.

Az eső savanyú,
így mondják.
A folyami halak kimúltak.
Már nem lélegeznek.
Lilloban állok,
nézem a folyót,
a gátat, az ívbe hajló nádat.
Ezüst-szürke még a víz,
büszke folyamként hullámszik egyre.
Ott állok, hol egykor az apám állt,
hajíthatatlan egyenesen,
talán a nagyapám,
horgonyhoz hasonlóan, egy itthoni kikötő,
ugyanazon a szürke, kissé felhőkbe borult folyón,
széles rakpartokkal a gát tövében.
Bennem lélegzik a víz,
és az évekre gondolok, az iszapra, a sárra.
A lelken ott vannak a kopás nyomai,
bőrkeményedések a sima köveken
a napokon át tartó álldogálástól.
És a gát,
az imbolygó zátony a végén,
szerencsére egyenesen áll
éppúgy a kávéház
a nem túl meleggel
és a nádszállal egy tálcán.
A folyó folytatja útját
a zöldes hullámokon át,
Tovább, át a hídon, a part mentén
hol a láncokon
vén csónakok pihennek

Godot-ra várva?
Egyetlen egy kutya ugat
a mély, szinte csengő csendben,
amit a szúnyogok nyári tánca zavar csak meg.
Beesteledett,
a víz visszahúzódik,
a pipacsok összezsugorodnak
a túlparton.

Könyörtelen méltósággal
áramlik a francia megyékből
az országba.
Mint Breitner egyik tarkára festett
robosztus képe,
folyik végig a házak, a téli szántók
és a legelők mentén.
Ugyanazok, amiket már régóta ismerünk.
Az ősz öregek tudják;
ezzel a folyammal nem érdemes viccelni.
Semmi megszokás, semmi szájalom.
Téli kopárságában a lépcsőfokokon
méltóságosnak tűnik, könnyezve, nyomorral
és balszerencséjével küzdve,
míg nyáron oly boldogan nevet
zöld, napsütötte partjai közt.

A halastó
(*De vijver*)

A halastó fölött szivárványszínekkel megrakott
pókháló lebeg.
Tavirózsa és nőszirmok lakik ott,
lótusz és majoranna
a parton.
Oly jó talpunkat
rátenni,
lágyan érinteni, és besüppedni e nem mély nedvességbe.
Micsoda élet van itt a vizen,
rovarok és brekegő békák
ropják a táncukat.
A vízi virágokat le nem tépi senki,
csak rizspapírra festik
finom bambuszecsettel.
A fű alatt sugárzón fekszik a tó,
A partján türelmesen
várakozik a bodza
és a gyűszűvirág.

Madárnapló
(*Vogeldagboek*)

Miközben kint közeledik a nyár,
a háztetőn galambok párzanak,
a kertben virágzik a gólyahír,
a cinkék, a feketerigók, a vörösbegyek
együtt dalolnak.
A búbosbankák először etetik a fiókáikat,
a vörösbegyek figyelik őket.
A feketerigó messziről nézi e színjátékot.
A galambok a háztetőn turbékolnak.

Renée Van Hekken: „Plantgoed”

RAOUL-MARIA DE PUYDT
(1944)

Üdvözet, oh élők
(*Groeten, oh levenden*)

Meghalni az annyi
mint elhagyni a lelket ott
amiről egyesek álmodnak
és amiben mások nem hisznek

„*Verzamelde gedichten 1978-1987*”,
Kofschip-Kring v.z.w., Brussel 1990

Fehér jázmin
(*Witte jasmijn*)

A virágaidban
egy csepp tej sincs,
de, mint egy fehér jázmin,
szelíd illatot árasztanak,
amit beszippantanak
nagy orrcimpáim,
amikor sárga sugarat
vet rájuk a hold.

A csók
(*De kus*)

Az ajkad
szaftos
képmását hagyta
az arcom
szónoki emelvény

Balett-táncos
(*Balettdanser*)

A Nap
a szemembe csíp.
Aranyszínű szemérem-tincseidet
vágd szögletesre,
azon eltáncolok majd,
mintegy balettcipőben,
egy mazurkát,
egy polkát,
Bizet Carmenjét,
a taps el is maradhat,
én táncolok tovább.

*Raoul-Maria de Puydt: „Verzamelde gedichten 1978-1987”,
Koofschip-Kring, Antwerpen, 1989*

MARLEEN DE CRÉE
(1941)

(amikor az idő...)
(*als de tijd tussen de dagen*)

amikor az idő a nappalok és az
éjszakák között megsemmisíti
önmagát,
az órák hossza a gondolatok hosszává
lesz és a halott
a képekben jelenik meg,
akkor ott állok csendben
önmagam partján
és elgondolkodom, az álmok
holdbeli tájait tartva a kezemben
óvatosan,
dédélgetve mint a meleget
mint a szerelmet abban a nulladik órában

Passage

3.

a szerelem ismét kikönyökölt az ablakon
miközben a nyelvek őrzöngtek át
az éjszakán, friss levegőhöz hasonlító tekintetek,
minden szívben havazik,
a szánkban kicseréltük a dohányt,
a távolságnak nem volt neve, hogy
áthidaljuk, akkor a csend éppoly
magányos.

4.

mezítláb, amikor a szív túl meleg,
érezem, hogy ég a talpam
és hajadonfőtt, amikor szelíden esik az eső,
a fejem fázik, a cseppek végigcsurognak
felismerhető alakjukban,
miért nézel oly szégyenlősen, mint egy
kései látogató. hajadonfőtt
az esőben és csókok között.
már késő van, még sok minden
van előttünk.

*Marleen De Créé: „Over de brug der aarzelingen”
Gedichten 1969-1989 Poeziecentrum, Gent*

EDITH OEYEN

(1945)

Szó

(Woord)

Porrá öröltem a szavakat
gabonaszemekként
jól termő földbe
vetettem
mást nem tehetek
csak várom
az eredményt
várok
és remélem
hogy a szó gyökeret ereszt
és tovább viszi önmagát

„Neveldraden en morgendauw”,
Litera V.Z. W (1983)

Séta a parkban

(Wandelen in het park)

A lány óvatosan a férfi keze után nyúlt
kölcsonösségre vágyott
a férfi megtalálta az oly vágyott szeretetet.

A nappalt virágok festették,
és emlékekkel illatoztak.

Felemelte a lányt,
hogy jól lássa a rózsákat.

Az igazság mindig túl későn jön

(De waarheid komt altijd te laat)

Már magam sem vagyok húsz éves,
a gondolataim minden nap a nyomodban járnak.

Hiányzol,
már több napja
egyre kérdelem: miért?

Anyáépp most mesélte,
üvegszilánkok sebeztek meg a fejed.

A kérdés ez:
ezért ítélték téged
örök magányra?

Élnie kell!
(*Zij moet leven!*)

Az anyám meghalt!
Nem!

Vasárnap még itt volt,
ez a papírlap mit sem bizonyít.

A neve
nem az ő neve.

Ő az én anyám,
és élnie kell
ÉLNIE!

Széthajtogatta a halotti bizonyítványt
és lassan csíkokra vágta.

*Edith Oeyen: „Een kruisweg door het huis van eenzaamheid”,
‘t Kofschip v.z.w., Antwerpen, 1991*

Minden perc
(*Elke minuut*)

Napok számolják
az életemet
hónapok
évek

A boldogság első fiam
kiáltására emlékeztet
engem.

Szomorúság borul fölém
amint apám felé
igyekszem.

Hiszen a nap - a ma
minden perc az élet

*„Neveldraden en morgendauw”,
Litera V.Z. W (1983)*

EDDY VAN VLIET
(1942-2002)

Halál
(*Dod*)

Halál! Ne félj! Ne álldogálj
az ajtóm előtt! Gyere be!
Olvasgasd a könyveimet! A tízből
kilenc vagy. Ismerlek.

Ne őrjíts meg a kínoktól,
amik nevét meg nem említi senki!
Ne rázz ki a zsebemből pénzt
előkelő klinikákon eltöltendő órákra!

Töröld le a lábad, és érezd magad otthon!

A város
(*De stad*)

A várost olyan terek fedik, amiket
tőlem vettél el. Tele van közös
lépésekkel, közös nevetéssel.
Álmok óvták azokat, és szükség esetén
megvédeni a szerelem ragadott fegyvert.

Mondd meg a lábamnak, hogyan kerülje
el, mi egykor őhózzá tartozott.

Mondd el neki! Nem akarja elhinni,
hogy a színházak leégtek, az éttermekben
kitört a pestis, a teraszok levegőbe
repültek, a szállodákat bezárták,
a belső udvarokat felszámolták.

Amint lehajtom a fejem,
hogy az eső ne verje,
elfelejtem, amit elvettek tőlem.

Apa
(Vader)

Apa, vetközz le! Még képes vagy rá.
Mutasd meg nekem, mit tett az idő,
amióta együtt fürödtünk, s én bizonygattam,
hogy a vízcseppek meg akarják érinteni egymást.

Ne szégyelld magad! Egyforma a mi szerkezetünk.
A lábaink, a hátunk, a körmeink és a számtalan mozdulat.

Nem akarok még huszonhét évig várni,
hogy meglássam, hogyan terjednek szét
az öregség-foltok, ereszkedik meg a bőr, és
pattannak meg az érfalak.

Mutasd meg, mi maradt még meg, ha
már nem szeretkezel!
Mondd el a nők nevét, hadd nevessünk
rajta, belenyugodva.

Szerelmes
(Verliefd)

Így van, így volt, és mindig is így lesz.
Ígéret egy randevúra a zárás napján.
A híd másik oldalán állni meg.
A hüvelyk- és mutatóujj között - égő hamu -
a rosszul értelmezett telefonszám.
A parkok túl nyirkosak, a szállodák megteltek, Párizs túl messze van.
A szerelem olyan, mint a félreértések megsokszorozódása.

Gyámoltalan szavak, mint éppen most, és
oly sok óhaj, a jó ízlés
törvényein túl, és értelem, írni
a városról, ahol először találkoztak,
íme egy térképnyi hely, amin egy csókot,
amit alig lehetett annak nevezni, feljegyezték.

*Eddy van Vliet: „Verzammelde gedichten”,
De Bezige Bij, Amsterdam, 2007*

RENÉ VERBEECK
(1904-1979)

Föld

Föld
még sokáig kevergesd
vérünkben erős fűszereidet.

vágyainkban sódat.

hogya ne beszéljünk meghasadt nyelvvel
az égről a földről
a szellem szelíd ünnepein.

és a legéteribb virág
a mi testünkben eresszen gyökeret.

Még nincs késő

Még nincs késő, még ne aludj el
az éjszakának még van ideje

előtte áll az örökkévalóság
biztos a zsákmányában.

maradj itt még egy kicsit
maradj még hallgasd az életet.

hallgasd a kert neszét,
mily halkán nyikorog ez a meghitt otthon.

hogyan ketyeg a pici véróra.

ne hagyd hogy egyedül számoljak
még nincs késő, még ne aludj el.

Szerelmes versek Sarah-hoz

I.

... Miközben Kánaánban éhség pusztított, Ábrahám Egyiptomba menekült, hogy egy ideig ott éljen. Amint közeledett Egyiptomhoz, így szólt Sarah-hoz: Tudom, hogy te szép vagy; amikor majd megpillantanak téged az egyiptomiak, azt fogják mondani: ez az ő felesége, ezért engem megölnek, téged megtartanak. Mondd hát nekik, hogy te az én nővérem vagy, hogy én törődöm veled, akkor életben maradok. - Amint Ábrahám Egyiptomba érkezett, az egyiptomiak azt mondták, hogy Sarah nagyon szép nő. És amikor a Fáraó kurtizánjai hírt kaptak róla, elfogták és a Fáraó palotájába vitték. (Teremtés könyve 11,13)

A házam csillárja vagy
ezüst lámpa az arcod
és az ajkaid kristályként csengenek

a szavaid a falak és a tető
amik között tért talált a létezésem

én vagyok a padló a talpad alatt

a házam tartóoszlopai - te vagy
ne mozdulj mert még összedől az egész épület

Sarah, Sarah
a nevedet eszem
és a nyár méze
csorog a nyelvemen

a csontjaimban
édes velő duzzad érted

iszom a hangod
és az ereimben
a legszebb víz vágya ágaskodik

Az én legcsodálatosabb reggelem pirkad
a te tiszta arcodban

milyen frissek a fogaid
a fényes nyáladban fürödve

a bőröd mint a róna remeg
ha a nap táncol rajta

és a hónod alatt még ott rejtőzik
az éjszaka misztériuma.

Sarah, szép érett nő
akinek a rugalmas bőréből
a leggyengédebb ikertermés pattan elő

a köldököd (az a csomó,
áldott legyen az anyád!)
oly finoman vágták el a hasadon
a vad fűszerek és az engem
megrészegítő és ellenállhatatlanul vonzó
benned rejlő idegen vér
illata fölött

Nézd, ennek az országnak a fáraója
most a lábnyomaidat nyalogató
széllé kénytelen változni

a szemeim téged mindenüvé követő
hű kutyák

mert a véremben a vörös vadász
felkelt és nem ereszt

félre a jogarral, félre az ékszerekkel
a te meztelen szeretőd akarok lenni

veled akarok áthaladni az életen
egészen a fenékgig
egészen az egyszerűségig
ami a kettősségben az egyedüli

Mindazok segítségéért imádkozom
akik a nőktől és a bortól
tüzes nyelvvel daloltak

hogyan megtaláljam a szavakat
amelyekkel levetköztethetlek
amelyekkel megesküdhettek

és amelyek táncra perdítenek téged előttem
az ízületeid olajában

a karok és a lábak
eleven nedvében

a tűzben ami az ágyékból
a két szemed nyílásán keresztül
mélyen a húsomba vág

A lágoló, csodálatos földet
amely újra meg újra kihajt
ősanya gyökereiből
adjuk egymásnak ajándékba

és a fénye is látomásokkal ihleti meg
a lélek szemét
a halál pincéin túl.

Egymásnak ajándékokat osztva
ott maradunk mélyebben önmagunknál
a tér és az idő alatt mélyen.

oh, szerelem, tégy csodát
hogy együtt fogyaszthassuk el a kenyeret
az apám a nap tenyeréről

itt vagyunk, ezen az erjedő földön
az ajándékosztó életfolyam partján.

II.

De az Isten a Fáraót és az övéit sok csapással sújtotta Sarah, Ábrahám felesége miatt
A Fáraó utasította a népét, hogy Ábrahámot a feleségével és a javaival együtt vezessék ki
Egyiptomból.

Az apám a nap mögött
- oly jóindulatúnak tűnt -
rejtőzik egy komor féltékeny isten

próbára teszi a vért
rémisztgeti a szellemet

előrántja az érzékeinkből
amit a legjobban kívánunk

és amit én legutoljára
Sarah, szerelmesem s bánatom,
az ajkadról ihattam,
csak a szomorúság bora volt

oh, mindig éreztem
hogy mélyen a szerelmes csókjaiban
ott szunnyad az elválás íze.

Létezésem a táplálékát
a természet jeleiben
a nyelv és a gesztusok képeiben szerezte be
amiket a te életed és szellemed
hatott át

a te jóindulatodnak köszönhetően léteznek

de most mindenben a hiányod rejlik
itt és mindenütt

elmentél
és így elnyel engem az űr

A reggeli víz még lemoshat téged
végigsimíthatja a tested
hegyeit és völgyeit

és ugyanaz a nap
süt majd mindkettőnknek

de soha többé, soha többé nem fut át
a múlt teljesen az éjen

mindig oly nagy munkával hiábavalóval
kell az álommal és ábrándokkal teli szavaimmal
fordítani az éji homályt.

de a boldogságot nem lehet konzerválni
mint a húst vagy a mézet

a lelkem beteg és éhes
ólomsúly húzza le két kezemet.

A kedvesemnek meleg volt az öle
(a szárnyalás és a zuhanás között)

olyan nyelven beszélt,
amelyben összefolyt a lélek és a test
egymásba olvadt a föld meg az ég

esküvői rózsák sarjadtak
ünneplő ujjjaiból

a tücskök zengő szikrái
villódzó csillagokká váltak fölöttünk

és a kapcsolatunk lett
a gyökér meg a föld gyümölcsöző egyesülése
(a szárnyalás és a zuhanás között)

oh, ki sejthette egykor
hogya világ álmítása mily mélyen
bújhat egy meleg ölbe

ezekben az örömteli napokban
amikor a gondolat még az érzésekben fészkel.

Egy halott nap ágyában alszom

és a lelkem fuldoklik az éjben
amit egy szárny sem hasít

az emlékezet repedéseiből
kegyetlen álmok kúsznak elő:

kedvességek, ahol még
sistereg a tüzed
az engem megtévesztő
viharok száguldanak a testemen át

de a lényemet és a bennem rejlő képedet
árulásod mérge marja
kezdi lerombolni.

Sarah, Sarah
én mindig olyan bágyadt vagyok amikor felmerülök
a fekete bogarak honából.

Elnyúlva kihúlt ágyamon
(egy csillag dühöng az égen)

hozzád beszélek
az ajkaim - pengék

vadállatok hordáját ébresztem fel magamban
megragadom a legvadabbat
és rád uszítom

tépd szét!
hallom hogy üvölt szabadjára eresztett hangom
- egészen itt mellettem
kiáltásával felijeszt.

bocsáss meg, bocsáss meg
de mikor pihensz már meg
a szívem kamrájában?
Gyönyöreim lángokból kelt
tigrisek voltak
olyan vadul vetették rá magukat

tüzes leheletükben
a szerelmes hús liliomai nyíltak.

de most éjjel úgy vágyom
szelíd kis nőstényem
asszonyi gyengédséged
néhány csepp tejét

oh, csak a te jelenléted harmatja
lenne képes felüdíteni engem

mint egy gyerek kisírnám magam
nyakad lágy pihéin.

Sem munka, sem játék nem segít rajtam
a barátaim idegen nyelveken szólnak

a királyság csak szép látomás
annak aki mint én magányos

mámort egy kehely sem ad
túl nagy lesz a súlyom
hogya a bor szárnyai repítsenek

ami engem még a magasba emel
az a vers izomereje

Világos színekben
szeretnék megénekelni

de a nyelvemre
súlyos nap nehezül

és korhadtan hevernek az ujjaim
amik egyszer húrokon táncoltak
a te élvezetedre

mint a síron - pecsét van
most a téren ahol kivirágoztam
mikor a kezeim simogatták
lemeztelenített combjaid közét

és a lelke a múlt néma képei között
befalazva senyved.

Mézédes asszonyok keringenek köröttem
mint réz-méhek raja
zümmögésükkel beteggé részegítenek -

a vágy ereje olyan
mint egy törött nádszál

Sarah, Sarah
örökre eltűnhetnék
az utánad maradt úrban

de kilök magából a semmi
és a világ is kitaszít

ez a sorsom gránitban
dermedni mozdulatlaná
a mohó időből
a laza homokból
a múltó húsból

én vagyok a fáraó
engem fertőzött meg az örökkévalóság.

Benned akarok élni
mind az öt érzékemmel

gyapjad gyantája
itassa át a hajam

a szád sóját hintsd
a nyelvemre

nyomd az ajkamra
a bőröd de főként a mellbimbóid
magjait

a szemem merítsd
tekinteted élet-vizébe

és engedd hogy közelebb menjek
a hangod sátra alatt álmodó éjben

Minden részében
új nevekért kiált
a tested

olyan dal akarok lenni
aminek ajka van és fogai vannak
amik erősen belemarnak
bőröd rétegeibe

amik a véreddel
az ereiden
az irhádön át
engedelmes izmaidba hatol

amíg a hús szóvá változik
amíg a tett szóvá változik

A tengermély hála
az ajkamig ér
mert beléd süllyedhetek

mert itt fekszem játékos kezeid között
amikről gyengédség csepeg

a belső részeim remegnek
a vérem felhevül.

Oldozz fel engem, oldozz fel engem
kitárulkozó öledben

és az én test-terem
a világmindenséggé változik.

Disszonancia
(*Dissonant*)

Elhangzott egy sértő szó -

megpattant egy húr
és az összhangnak vége

köd ereszkedett le
kettőnk arca közé

a lámpa lyukat fúrt a sötétbe
és közöttünk az asztal
kőszivataggá vált.

hallgatásunk barlangjában
félelembe burkoltan ültünk

hol a megmentő dalosmadár?
költemény-fészke kiürült.

Az arcodba merülve
(*in uw gezicht verzinkend*)

Az arcodba merülve
egyesülök veled
a magasba csapó tengerrel
a szűrő Nappal

míg mozdulatlanul fekszem
az arcodba merülve
a föld ölének
nyugalmába merülve

mélyen a Nap alatt
mélyen a tenger alatt

Mondják az érzéki szerelem
(*ze zeggen de zinnelijke liefde*)

Mondják: az érzéki szerelem elsötétül,
amikor a test lángja kihúny.

mint a pattogó rózsekköteg,
merülnek egymásba a szeretők.

és a kéj, mi elnyeli a zavart,
hamvukat szétszórta a szélbe.

nézem és csókolom a kezeden
a finom bőr alól kidudorodó ereket,
az életfa ágait,
az ujjongóét, ami részegítő nedvével
teszi elevenné a lélek és értelem ünnepét

és a gyermekeinkben ágazódik szét.

Két reszkető szárny
(*Twee trillende vleugels*)

Egyetlen tűzmadár
két reszkető szárnya

egyetlen titkos gömb
sebe és dala

egyetlen folyam
két örült partja

két száj egyetlen serlegen
két száj - egyetlen ének

két összecsengő
és egymást elnyelő hullám

Az évekkel
(*Met de jaren*)

Az évekkel a vér megtanította,
hogy a heves élet habja szertefoszlik

hogy a nyelve annak, ki másokat meg nem hallgat
nem varázspálca

hogy mélyen a hangok erdejében
ahol mi eltévedünk
a léleknek bele kell merülnie az ősz-csendbe
ami egyetlen hangra vár

a források ölében
az életben mi a földben és a húspan csírázik
és a nőkben akik szótlanul forralják a tejet

a gyümölcsöző csendben csak ott születik meg a szó

A pisztráng
(*De forel*)

A mi testünk együtt
egyazon ágyra lelt

teveled mentem
- egy folyón - lefelé

és az ár ellen ugrált felfelé
a lélek pisztrángja

csak a víznek köszönhetően
szökken a magasba és csillog a levegőben

a gyümölcsöző, magával ragadó,
a mélybe merülő víznek köszönhetően.

*René Verbeeck: „Poèmes d’amour et autres”,
La renaissance du livre, 1977*

REINOUT VERBEKE

Odüsszeusz
(*Odysseus*)

otthon.

amit ő hajdan nem tett:
mint a tenger
húzza vissza
a szavait.

a kérdést
a kezével csillapítja
amire túl sok part
homokja tapadt.

még egyszer
ráfeszíti türelmét
a szándék íjára.

fehér volt
a ruhája színe, mint a bőr
amit kihúzott
a szakállából.

„*Gedichten 2002*”,
Daidsfonds/Literair, Leuven, 2002

francia

PAUL ANDRÉ

A fehér kancák

Bretonul „A fehér kancá”-t
így mondják: „Ar gazez wenn”.
Arabul így: „El farasz el beda”,
Angolul így: „The white mare”
Eszkimóul sehogyan sem mondják, mert őnáluk
nincsenek fehér kancák.
Spanyolul így: „La yegua blanca”,
Flamandul így: „De witte merrie”.

Amint látjátok, ezek a kancák nagyon is
eltérnek egymástól.

De hiszen mind egy fehér kanca.

GUY BEYNS

A boszorkányból a máglyán
Eleven hamu születik

Úgy látszik mi sem változik
A hóhér hasában

És minden másmilyen

A kövek alatt
Röfög a forrás

A szél tollforgója alatt
Egy filc szemhéj
Édességét inni

A nap vándoráramlatra
Rakja a tojásokat

Ajkai a szélben elkapják
A fogolymadarak neszét

A boldogságtól
Szigorát tanulja

A szavak közt bolyongva
A megkövült versek
Főtereit nyalogatom

Az érett fák meg
A moha pártján állnak
És költik a csendet

Az életem orvvadászat
Le kellene szállni az álmaimba,
Hol láthatatlan gyerekek járnak?

Le kellene tépni a mohát
Ami csapdába esett szavakkal fedi
A túlzottan tökéletes csendet?

Csupán a csontjaink vannak
Hogy arcunk az időnek tartsuk

Betegségeink nyomai

Íme a néma idő
Amikor a halál
Lánnyá érik

A nyugalanságom
Meleg hasához érek
Majd a fákat nézem

A gyökerek közepén
Kimerül a fájdalom

Január
A csipkerózsabokor
Vörös gyöngyszemei
Felkészítik a hárfákat
A májusi trillákra

Lámpaként használni
Fel a szavakat
Megvilágítani
A félhomályt

Még ha
A hullámtörés is
Vezet
A hajótöréshez

Levelek kettős vastagsága

Beékelődve
Az alsó ág
És a lapszél közé
A tér

Ahol lélegzik a csend

Miért nem engedni
Hogy daloljon a csend

A fűből a gyökérből jövő
Megrészegülést elfogadni

Egy szó-melltartó
Átlátszóságához

Önmagam mélyén lépdelek
Ott csak hideg szelet lelek
Gazos ugart
Lágy esőt

És az illetlen szörnyet
Akit életnek hívnak

ÉRIC BROGNIET

Az amit elveszítünk, hasonlít miránk.

Ami hiányzik, az összekapcsol minket.

A tarthatatlan.

A fehéreneműben szenvedő arc.

Ezek a kövek a kezünkben, ezek a kavicsok a nyelvünk
sivatagában részletekben, jóslatszerű rezgésekben szólanak.

Hatalmas tudások napja, amit fölénk helyez a folytonos
élet és felfeslett idő.

Szürkületi angyalok a vállunkhoz érnek, váratlanul, és
viharszigorukkal elkápráztatnak minket.

Ezek kövek, amik a nyelv alatt görögnek.

Ezek átllyuggatott kezek.

Lyukas tudatok.
Mélyvízi magányok

Láz hol szótlánul feketéllik a kakukkfű a gőzben, a
felforgató kék vízörvény szélén a moraj

Minden akkor kezdődik, amikor elvesztik és haboznak,
a kezdeti térbe benyitva, a hirtelen megrepedt lelki-
ismerettel.

A mágneses hatás onnan, ami elszökik, a fehér rémület
egyik szépsége.

Letisztázás h o g y m e g n e h a l j o n.

Minden ennél a hiánynál kezdődik.
Az orgona és a vászon fehérsége, az álom a hamuban,
a szegénység, az iszappal teli száj.
Minden ennél a hiánynál kezdődik.
A csodás megvilágosodások, a nyállal és agyaggal
bekent szemhéjak, a betörés, amiről nem tudtunk, az
összekapcsolható megtermékenyítése.
A szüzesség, az ismeretlen.

Minden repedés: egy ajak, egy seb, egy mellhártya.

Egy függőleges villámcsapás.
Egy hebegő kalapácsütés a szájban.

Nem látjátok a fényt, ami mint szépségek zivatara terül szét
a légrétegekben?

A világ a hamvak elmélete, egy arc, amin végigsuhan a meta-
morfózis lassú lehelete.

Ez az elveszett száj, a beszélő mítosz, ami minket, örökkön
szófogadatlanokat, botladozókat az felé lök, ami becsavaroz
és átlukaszt, az felé, ami belénk ömölve, kisugárzik.

Összefüggő hang.

A szív és pulzus ütései a semmiben.

Nyitott száj.

Szeméremszáj.

MARIE-CLAIRE D'ORBAIX

Az őszi fa

Lehet
nagyon is fáj neked
amint a levelek menekülnek
ágaid egész hosszán.

Lehet
hogy minden felszállás
elragad,
és szenvedsz
a szellőkésektől.

Lehet
hogy vigasztallak
zöld levél hangommal.

Felhők

Vannak felhők,
amelyek az ég kékjét
legelik

Vannak arcok, amik ezeken a felhőkön
utazgatnak.

Látunk ott egy Férfit és egy Nőt.
Bújócskáznak a széllel
úgy, hogy az
meg ne haragudjon.

Nézem őket,
nézem őket,
csak el ne ereszem
a szarvasbogaram.

Motor

A csend mélyéről felbukkan
és közeledik egy motor

Jön
elhalad
távolodik
két zörgő kerekén

és lassan
nő a távolság
és belemerül
a csendbe.

PATRICK DEVAUX

Egy sajnálkozás ellentéte
(*Le contraire d'un regret*)

hallgatni fogok
örökkön

a vízparton
hullám-
veszély
megzabolázatlan
híve lesznek

mintha
a tenger
válna

más valaki
gyermekévé

aki egy gáton
elveszett

meghasadt
sziklapadon
lassú társammá
válsz

az elhajított
kenyér

zokogása
közepett

elfordítom
visszafordítom
pihenésem

egy holdfényes
éjjelen
színüket vesztett hajókon

túl fehér
sirályok
alatt

éjféli
napról
álmodva
átalakul

egyedül az övé

a boldogság hege?

amikor
túl sokat beszélsz

azzá a madárrá
leszek

amit hanyagul

hajítasz
a szemem
fenekére

és a te kedvenc szavad
vagyok

az
cirógatja

a hajnal
rózsaszínű
szőnyegén
a rojtokat

éjjel
bevádolod
ezt a valójában
nem is vétkes
holdat

a legkisebb
zaj miatt

egyedül
a megszokást
kapja el
röptében

mint
a galaxis
játékait

gyakran
a szoba
függönyei
megtévednek
a futó

mozdulattól
az ablak mögötti
homályban

nincs
időd
maradni

akkor
eloltom
a lámpát
a lapokat
esztergályozó

ujjaimmal

reggel
a harmatod vagyok
ami ellenáll

a fű kiáltozásai
közepette
a napnak

tudom

hogy
néha
madarak

kiáltoznak

nyakukat
beékelve

egy véletlen hárfa
csendjébe

túlzottan is ismerem
a szokásodat ahogyan
a kezeddel kaszálsz

megtudni
azt

hogy a mennybe szökő
füzek hosszú mozdulatai között

ott van
a nap

az égbe
menekülve

az üstökös
elvitt mindent

kiáltásaink
virágokká
váltak

megy
a gyermekem

ez a fasor
szárnyakat hord

a tenger
kék

pikkelyeiig

előbb vagy utóbb
fehér
ránccá
változom

a homlokod
titkában

a tükör
ami végül
mindennek

nemet
mond

emlékszel

az asztalt
indulásnak
fogadjuk

majd
egy régi film

az örök
revolverrel

az éjszaka
asztalán

az utolsó pillanatban
mégsem

követnek el
öngyilkosságot
a kert
rózsái

így
lassan
késlekednek

hogy ne legyen már
szükségük
a halálra

úgy hiszem
hogy
a te szeder-szíved
az

ami befröcsköli
a szobát

egyébként
maga
a fehér papír

vagy te
harapásból
árnyból

a falakon
virág-zárójel
leszel

számomra
a lámpák
mozgásában

mint
hosszú búcsúszó

használódik el
a gipszdíszeken

már nem
zajongok
többet
mint egy költő

aki
viharos este
búslakodik

a villámok
sorai között

én a te
legközelebbi
feledésed vagyok

az
ami
a jövő
éjjel

kinyitja
a fiókot

a kulcsaid
titkával

kora
hajnalban

hirtelen
fénnyel
az ablakon

egy virág fölött
átszáll egy
madár

mosolyogva
a szobádban

akkor
az öröm

egy befejezetlen
kézirat
örök

sápadtságává
válik
egy üveg-
asztalon

mit számít
az évszak

mindig
belehal

a színek
hullásába

néha gyorsan
elviszem
a kert végébe

az egyik alvó
szavadat

a spaletták
nagyon rövid
jövőjébe

azoknak a régi spalettáknak
amik kapirgálják
a szelet

mint a vitorlák
zenéje

a kikötő hajói
között

a könyvek között
remeg az én ifjú kezem

vad tájakról származó
öreg
vértől

messze
a tenger
zúg
a lapok között

egy poszméh
magánya
foszlik szét
a szobában

egy üres
vizespohár

parancsol
egy virágnak

de senki
sem jön

hacsak nem

és soha
egy hasonló

a szokás
mi megtagadja
az árnyak
végéről
lefűrészelt
fákat

már
túlzottan is
kivilágosodott

olykor
keressük
a tengert

akkor
azt keresni

a forrás
felől
kell

a nyár
a te nagy
mosolyod
a virágokra

ami ott függ
egy kis
langyos szélben

mi elernyed
a világítótorony
körül

semmiféle álombéli
ötlet
ami az asztalok
megüresedett helyére
hívna téged

egy angyal
ír fel
egy hazugságot
az abroszra

sajnálat nélkül

egy
elhullott toll

sajnáltatja
könnyedségét

egy vén
kínai szőnyeg
rózsaszín szálain

hogy összeszedjük
az a szavaknak
nem ismerése
lesz

tekints rám
a vázák
fekete tüzében

de talán
inkább egy másik kéz
virágaira
mosolyogsz?

tehát
az marad nekem
hogy
egy mim pózát
öltsem magamra
aki várja
különös visszatéréсед
a vágott virágokhoz
tett útról

de
a felhők
határozottan
tudják hogy te vagy az
aki a fehér álarcot

viseled

a vízjelen
egy napsugár

visszanyerte
a világítótorony
fényét

akkor
rögtön
az eszébe jut
egy sirálynak

hogyan
lopja le

az
égről

az igazi nevek
jegyzékét

Egy kicsit véletlenül
(*un peu par hasard*)

a csend
miként nap-
korongok
ereszkedik
a vízbe

tudom
hogy hallgatsz
a néhány
fa között

csupán
a szél
ismeri
valóban
a levelek
lassú kínját

és állandó
habozásukat
a lehelet szélén

egy kicsit
véletlenül

az írás
támasztéka
feltárul
a tűznek
túl kerek
kovakő
koldus partjain

mi túl kopár
a tengernek

az egyenletes árapálynál
lehet
jobban szeretni
a repedést
az orgona neszében
egy tekintet
lassú karcolásánál

éppen
ismeretlen szenvedésektől
megingott
néhány kavics
hogy a habokba sodorja
egy nő kerek vállaira karcolt
elavult üzenetét
az időnek

majd
a strandkabinok
összezsugorodott sora
ezek a nyitott
halászati könyvek a vágyról
hogy tápláló dagály
csapdájába essenek
egy hullám sodorta
csend
láncszemei

az élet nem hasonlít
semmi ismertre sem

kivéve

a te csillagsuttogásodat
a fülemben

a tenger
amint öregszik
elveszti ráncait

a gyermekkacaj
örök ifjúsága
zátonyára futnak

az idő
hogy nevet adjon
egy sziklafalnak

megváltoztatta
a szokásait

a hellyel és korrallal
kapcsolatban

a valóság
örjáratának útja

az ő égboltján

ami egyetlen
naptól terhes

egy testet öltött hold

amit két kéz
egy toll
tart a magasban

amikor
éjjel

só-hajú
szökevények
láncot képeznek
a nyílt tengeren

a szellő
édesen
sóhajtozik
szerelmes énekeket

a foglyok
fülébe

mint
tiszteletében
felfejtelődött

a hosszú
és haszontalan part

minden esetre
ez az a név
amit az emberek
a túl sok lábtól
fáradt homok
ily nagy ásítózásának
adtak

a nyugodt
panasz-szavakhoz

a dolgok erejével
a szél lohasztja
a válaszokat

haszontalanság
teli torokból ordítani
a sirályok örökös
kérdései
előtt

a horgonyról elszabadult
fájdalmakra
kétségbeesés nélküli
éjszakák
következnek

messzire
mennek
mint
borostyánnal kirakott
régi cirógatások

egy holdfényes
bőrön

a rakpartok
édessége
üzenet nélkül

nyitott
boríték
az ismeretlenről

egyedül
a holdi kútásó
őriz
arcokat

egyedül
a sziklafal
válaszol
a fehér halál
hamis húzásai

és a kréta
egy tiltott séta
bűnétől
veszélyes hajba
hullik

a tengerbe veszett
emlékek
lábánál

fennáll
a kockázata
hogy elveszítjük
a korábban már elvesztett
keresztnevek
futólagosságánál
rövidebb zivatar
hosszadalmas zokogását

közeledés
a tengerhez

ujjal mutat

egy ismeretlen
vízbefúlt nőre

egy lépéssel
túl messze
halhatott meg

a madarak
kiáltása felé

hallgasd
egyedül
egy írás
fehér lapját
a szél zokszava nélkül

és mindenek fölött
nem reszket
a só-vágytól

a tintába dermedt
ujjak
gödrében

itt
nincs butik
ahol drágán öltözhetünk

csupán a halál
vágyakozik
estélyi ruhára
a széllökések vágta
krétarajzolatra

amint eljutnak
a teraszokra

napszemüveg
túl erős apályába
merül a nap

a tükör előtt
sótól megduzzadt
szemöldökök
úgy látszik
távolodnak
a szemek

nem bíznak meg
a könnyekben

ismerem
az ingatag éjjelt
mint egy ismeretlen kikötőben
elsüllyedt hajó
kis szerelmét

az erős szélben
hallom
hogyan halmozod fel a tengeri
kavicsokat

a kővé vált
ősmadarakat amíg

emlékezünk

elegendő
egy mészkö
műbe
bebörtönözni
a szavakat

hogy biztosítsuk
a visszatérést
a tengerhez

a félhomály
összerázza
a nap
pár kockáját
a gáton

és hirtelen

mindent elmondott
a véletlen

olykor
a köd elhúz
egy víz alatti sziklát
a hullám legelső
illatáig

majd megpróbáljuk
leolvasni
a tengerről
a láthatár
legelső kívánságát

íme
az álmok
elsodródnak
az egyik dagálytól a másikig
az örökkön
ezeréves
kagylókra

nem ügyelnél
a kavicsokra
ezen az éjjelen
felemelve a parton
a szívemet?

néha
az
eső
mintegy
teljesen egyedül
hull

a cseppek
beszélgetnek
habár nem is
ismerik egymást

tehát
eltűnsz
a strand
vízhatlan
szerelem-fantomjai között

meztelenül
állok
az emlékezet nélküli
viharban
a megdöbbenést
csapkodó
vitorlák előtt

a vén
rozsdanyomok közt
megfejtjük
a szállodák nevét

kétségtelenül
el kell mormolni
egy tengeröbölben
a gyümölcshezó nap
körforgását
hogyan éljen
egy női csíra

kora
hajnalban

a csillagok
felsorakoznak
a víz zokszavai
mögött
amik más korok
szúrágta fái közt bolyongó
halászhajókra
emlékeznek

jelenleg
a tengert
csupán
a túloldalra nyúló
gázvezeték
nagy tömegű
rozsdás hányadék
zavarja

hallani
hogyan nyögdécselnek
a sziklafal
két roham között
a gyógyíthatatlan betegségek
amik visszahelyezik az embert
az öröklét
vesztését
megillető helyre

minden
ami van

visszatér

abba
ami nincs

olykor
egy kavics
elvetélt egy sikolyt
egy meglepett csőrben

jöjj
só-fogú
ifjúságom

a folyópart-zöld
almába harapni

benne van
az élet
nagy gyűjteménye

holt angyalokra
bukkanunk
ezen a vidéken
háború rágta rozsdás
nyomokkal
elveszett szárnyakon

a tenger
nem ismeri
a Történelmet

visszajövök
egész lent
a lépteimmel
amik nem tartoznak
senkihez

a kezem
visszateszi a helyére
a mozdulatokat
amik már nem az enyéim

hiszem
hogy láttalak
évszázadok
folyamán
meztelenül és zátonyon
a parton

az emberek mormolták:

„ő halott
ő halott”

de

több türelmet

a dagály
elérte a kezed
amint egy tintaszínű
kék pillangót
kimentett

és az emberek szótlank

mint
egyes öregasszonyok
a falvakban

te sohasem
hagytad el
a homok-
váradat

de
nem volt
veszélytelen
túl sokáig
sírni

az esztelen
örömtől
hogynyezik

hogynvisszatérhet
a hullám hátára

a szerelmek korában
így beszélünk

„ezek kis
tengeri menekülések”

nem kételkedve
a szirének énekében

hajnalban
a lassú kovácskohó kék
és bölcsebb

nagyon is
elment a kedve
a tűztől

majd
kipróbálja
a napsugarak
szelíd közeledését

gyere
elmondom neked
szivacszerű
bánatomat
a szemek
szigorú sarkában

már sohasem
sírnak

a könnyecseppek
kiégették

amikor lépdelek
hazudom

egy kicsit

süketen
a lépésemre

csak
a madarak nesztét
hallom

a túlélésnek

egy rövid pillanatát
próbálgatják

miként
a sziklafal
a művészet
kétségtelenül
az idő
titkolt elkorcsosulása

lehet hogy téged
egy napon
kedvesnek találtak

én már nem tudom

csupán a te
kréta-tekintetedre
emlékszem

és hogy
nekem nem volt
jó palatáblám

a kikötők
meglepetése
már csak
a dagály kiáltására
nyílik

a lépcsőt napjában
kétszer ölik meg

és
a dagály és apály között

semmiféle tanú
a büntettek között...

...mert

egyszerűen
véletlenül
séta közben

találkozhatunk

egy laccím nélküli
halállal
ami kéri hogy
adjunk utat neki

nem várok semmire

senki
sem veszi észre
belső szétmorzsolódásomat

pedig

mindannyian
ugyanahhoz a sziklás parthoz tartozunk
amit egy ismeretlen ég
kék fényéig
csőrök zúztak szét

itt vagyok
egymagam
az én késlekedő
éjjelilámpa-mosolyommal

vigyorogni
a tintán

a hatalmasság
előtt

teljesen egymagam
a mészkő-
csontvázammal
ami éppoly ritka
mint a sziklafalak
szerkezete

az örök írás
tolvajai
a tenger
szélén

és a lámpa
fényörvénye
lassan
siklik

az élet egy napjának
bizonytalansága felé

a tengeren
egyre kevesebb és kevesebb
a vitorla

ezek a dobhártyák
amiken csattognak
az idő-
panaszok

és mivel

minden visszatér
az apályban

tehát itt van

a legvégső hullám
az óceáni homok
két algazöld
szemedben

amik
végül

felébrednek

JEAN DUMORTIER

Szépség-fény

(*Feu de Bel*)

/C'est midi, le terre fume../

Dél van, füstöl a föld, a csersavát kínálja.
Az egész élet kartávolságnyira...
A parfümök, az összes átélt dolog titkába férközni,
amikor minden átalakul, távolodik és közeledik, reszket és
ünnepel.
Egy szempilla sem rezdül, minden a menny s az újakezdés.
A réz meg az ólom ki nem terjedhet, a völgy meg a hegy
egyazon ölelésben egyesül.
Kezdődik az utazás hosszú távon...
Az ágyára dőlt folyó... a szemhéjak alatt az árnyék...
Aludtam...
Te jöttél, hogy bekerítsd a végtelent... hogy mellém ülj...

/Tu m'avais fait la lecture./

Te olvastál nekem, én hallgattam a csendet.
Nyitva hagytad a könyvet a földön,
a szavaimmal és cseresznyemagokkal teleszórt földön.
A szokásosnál is pirosabb volt a szád...

Minket észre sem véve berendezkedett az éj...
Meghódította a sarkokat, a csillárt, a könyvbeli történetet,
az ünnepséget, amire meghívtak a szomszédok.
Ott maradtunk, a beszédek előkészületénél.
Elkéstünk...

/Les conversations éteintes.../

A békésen kihunyt beszélgetések a visszazárt
bejárati ajtó mögött, tompítják a késlekedő lépteit, a ház
visszanyerte nyugalma és felnőtt korát.
Az utolsó látogatók elhalványultak a ki nem mondott
vagy vissza nem vont szavak csúcsán, hogy meg ne zavarják
a rendet és a dolgok éleit.
A kamrából a konyhába, a lelkek visszatértek, szárnyuk
hegyével érintve újra az évszázados tölgyfák kérgébe faragott
lombjaikat.

A szalonban az egymást kereső tekintetek a helyszínek és a csend pillanatainak a cinkosai, a kis asztalkákon felejtett nevers-i fajanszok körül keresztezték egymást.
Hogy itt ki nem ejtették a szavakat, és ennek az elutasításnak a gyönyörűségét észre sem vették...
Hol maradtak a nyelv hordozói, azok, akikért az ünnepet rendezték, és a falak hagyták magukat elmozdítani?

A kertből elillant a szilvafákon elalvó utolsó darazsak zümmögése.

A cseresznyésben felhangzott még néhány veréb csipogása.

Lámpagyújtás előtt még várakoznak.

/Glissement du cygne.../

Hattyú siklása a csípőn,
tenyér röpte sejtve a vállat...

A test kanyarogva vár,
a test elnyúlva vár...

Két tavirózsa között vágyba hajlik a tarkó.

A hang meghátrált a csatornától,
a halánték százszorosán lüktet, a tekintet elég zavaros
hogy elhiessük az első áramlat elmúltát...

A test várakozik, legendára vár, a nyárra a hullámtörőn, a neki ajánlott tájra...
„Súrolj” - szól a lélek, - benne az istennél biztosabb
átlátszóság.

/Jupe tissée.../

Szöttes szoknya, az ünnepség pillanatában az érzékeid illatát
igenlő fodros gallér, egyetértés az ébrenléttel, szikláid brokátjával,
a gyújtogatóval, ki lova pallosán magával ragad téged és elszabadul...

Igent mondasz a mandulafák fiának, akit hagyott elcsábítani
a szavanna, az öntudatlanságot felszabadító megtört tekintet...
Egymás után, a fa az, ami megdördül, s a zivatarhoz méri magát,
majd a lombsátor alatt látod a költőt, amint a mintázó terem
lényegét rejti magába...

Az illatot hordozó két térdednek nincs titka a férfi előtt. A
kettős szorítás a világ első napjainak elbűvölő és elbűvölt belső tengerét
adja neked...

Fényesre csiszolt vén nap, te nem ismered a rítusuk okát, a réz
és a kegy kútforrását...

Szépség-fény, nő, kit az ajkak tartanak a te lenyugvó elixírodban,
egymásba fonódva, hol felbukkan a misztérium, hol a lepecsételt
források úsznak...

/Je t'ai trouvée dans la parole tue/

Az elhallgatott szóban leltem rád,
ebben a fény nyitotta gyökérben,
ebben a városban, hol éhségtől huny ki a nappal.

A metszett rózsában ismertelek fel,
a retikül kopott bőrében mi az üzletbe húz,
a fiola bizalmában, ami tudtod nélkül kiürül.

Ott találkoztam veled, hol gyermekek csintalankodnak,
ahol összesűrűsödött a tekintet,
ahol megsebesültek az alkonyaim.

Kereslek, hol kővé vált a hangod,
ahová nem követsz,
ahol a költő létezett,
át a Rendeken, amiknek az esőit
és könnycseppjeit tápláltam a bölcsek számára.

/Je te recherche où mes ongles.../

Újra kereslek, ahol nem nőtt meg a körmöm,
ahol álmatlanságba temetkezem,
ahol nem haltak meg a gyermekkor félelmei.

Újból megellek, ahol gordonka díszíti az éjt,
ahol a szulák a nyár örököse,
ahol az örököseim csörgedeznek, a jegyeimmel
egybekeveredett többszörös cibóriumok.

Újból felismerlek, ahol a szerelmet osztogatod, türelmetlen szerető,
ahol a túloldal szárad, nyitott tenyereden keltve
életre e világ ismeretét,
ahol szennyvizek szüze, idegen országba
választasz utat.

Felfedlek e szűk vénában, ahol melegszik a vérem,
e szőlőben, ahol újra fested a vasárnapot,
e fogadáson, ahol emigránsként fogadnak.

YVON GIVERT

A lelkem

Ha egy nap találtok egy szitakötőt
ami dobol és trombitál
ami meztelenül úszik egy halastavon
ami trágár dalokat dúdol
ami nem tud számolni de jól beszél
angolul kínaiul szanszkritul
és a dolgok nyelvén
ami tök nagyságú petéket rak
és mint kamarás fényesíti a szárnyait

Hozzátok el nekem

Az én lelkem ő

Egy részeg este vesztettem el
és azóta szürke patkányokkal teli
gödörben lakom

Tahualpában

Tahualpában felágaskodnak és felnyerítenek a lovak
amikor vérzeni kezd a nap

A parasztok bőre ezért vörös

Skarlátszínű a szél
Bíborvörös a kutyák szeme

Egyedül a corregidor sápadt mint a tojás
amit az imént tojt egy pulyka

FRANÇOISE JOHNEN
(1969 -)

(Milyen fehér)
(*Comme elle est blanche*)

Milyen fehér
ez a mindennek idegen magaslat
Ha sietek ráemelni a tekintetem
rejtélyes arcot mutat
és súlyos fürtben
jön felém
Mily meglepő magány
veszi körül a rést
mi a jelek ellenére
határos a csodával
ami a lelkembe vési
létének egyetlen értelmét

(Csak egyik ponttól a másikig mehetek)
(*Je ne peux qu'aller d'un point à l'autre...*)

Csak egyik ponttól a másikig mehetek
a mozdulatlan öröklét
s az állandó változás között
Próbálok természetesnek látszani
az égő por ellenére
Mindez a jövő-menés
egy hatalmas kerek hold
benyomását kelti
aminek a kerületét mérem
abban a reményben hogy hozzászoríthatom az orcám

FRANÇOISE JOHNEN
(1969-)

(Úgy történik minden)
(*Ainsi tout se passe*)

Úgy történik minden
mintha tudnánk
megfontoltan összepréselve elkapva kölcsönben
Semmi sem történik úgy
amint azt előre láttuk
 Azokba kapaszkodunk
 akik kijelölték a sorsunkat
 amit a tudat árnyékában nem akarunk
 elválasztani a balszerencsétől

YVES NAMUR

Egy levél

Egy levél
hajóra száll,
a hajó
vízre száll,
a víz
viszi a levelet
s a levélhordó
meghozza a hajót.

MARIE-JOSÉ VISEUR

(Egy napon elfeleded...)

Egy napon elfeleded
a nyugtalanságot
ami egy vihar fejénél virraszt

Elfeleded
a fájdalmak élet
és a bohóc grimasz-nevetését amikor sírsz

Egy napon elfeleded
hogyan éltél

(Megpihenni...)

Megpihenni
a domb két melle között
így a jóllakott gyermek
rejtje tejes álmát
a titok-szemhéjak alá

Más vidék
foglya
minek ajtaján amnézia
a szeg?

Magányban csupán a szédületnek
van helye mert nem szeretnek

(Mint a hold, a nyári esteken...)

Mint a hold, a nyári esteken,
majd mély vizekbe lépek
hol ölelkeznek a nyárfák

megtudom, hogy ki vagyok,
miért ilyen az arcom
és hogyan párzanak az angyalok
hogyan csupán szépséget
nemzzenek

ROGER FOULON
(1923)

Tea
(*Thé*)

Élvezni egy csésze teát
És dicsérni a hely Urát,
Ki megteremtette a fűvet s a vizet,
Ez élvezetben íme minden:
Az illatok, ízek, formák, fények,
Még a táj lelke is,
Ahol egy napon e virágok éltek.

*Roger Foulon: „Paroles du feuillage”,
Editions Les Taillis Pré, Châtelineau, 2004*

A batalhai sírok
(*Tombeaux à Batalha*)

„Vágy, vágy, vágy, vágy, vágyakozás”...
Olvashatjuk egy batalhai síron.
De mellette egy másik sírkövön: „Soha,
Soha”. Ez egy név, „Soha”, vagy az
Árnyvilágon túli szerelem örök elutasítása?

És úgy történik, hogy e közeli szarkofágokban
Két lény nyugszik, kik ismerték a szerelmet, a szenvedést,
A vágyat és a vágnak az elutasítását?

MICHEL CLIQUET
(1947)

(Hasonlítani a más...)
(*Etre pareil au roc sans âge*)

Hasonlítani a más
csillagzatok alatt született
kortalan sziklához
amit a szobrász lassan vetkőztet
nap nap után
szemcse szemcse után

arra készíti hogy daloljon a lelke
szálanként megszólaljon
a gránit hangján

szembeállítja vele a simogatásnak kitett
leglázázóbb nőt
mint bizonyítékát hogy honnan is
tűnik elő
egy reggel
a tökéletesség
mozdulatlan hatalma

*Michel Cliquet: „Entre l’âme et le fil”,
Éditions Caractères, Paris, 2000*

BELIZE

EVEN X. HYDE

A versekről

(About poems)

Nem tudtunk
semmit sem jobban
kicsik voltunk
rabszolgák voltunk
ezért ezt mondták
nekünk ezt mondták
megtaníttuk nektek
hogy mik a versek
a versek olyanok
mint Joyce Kilmer fáí
az Isten egy fát
verssé tehet egy hozzám hasonló ember segítségével
a versek olyanok mint ez
rímelniük kell
minden sorban
minden időben
a verseknek szépeknek kell lenniük
ezért próbáltunk verset írni
amikor még kicsik voltunk
és rabszolgák voltunk
és mi rabszolgák voltunk
és azt mondták, jó, ezek versek
de aztán megnőttünk
és harcolunk a szabadságért
és arról írunk
hogy hogyan érezzük
az éhséget
a szemhéjainkon
és minket a gyűlölet hevít
ők azt mondták NEM
ezek nem versek
ezek - gyűlölet
ezek - erőszak
ezek nem szépek
nem is megfelelőek
nem is helyesek
a legkevésbé előzékenyek
ezért mi így szóltunk: rendben
ezek nem versek
ezek - AMANDALA
AMANDALA - kérdezték ők
az meg micsoda?

És mi azt mondtuk
ez az amit versnek
neveznek az olyan emberek mint én
akiken keresztül az Isten egy fát verssé
változtathat

BENIN

ZAKARI DRAMANI-ISSIFOU
(1940)

Utcai jelenet
(*Scène de rue*)

Láttak előjönni
A lihegő tömegből és ugrálni
A porond közepén egy lázas szemű
Lövöldöző férfit

Amikor a türelmetlenség felölti
A harag álarcát
Ti felszeditek
Mint a hulladékra támadó
Hiéna és dögkeselyű
A félhomály porában
Ezernyi darabra robbant
Mondataitokat parancsaitokat
És jelszavaitokat

„*Récidive (mots pour maux)*”,
Lutry (Svájc): Ed. Jean-Marie Bouchain. 1985

BHUTÁN

DORDZSI PENDZSORE
(1972)

Száz négysoros
(*One Hundred Quatrians*)

I

Mint egy esőcseppet az óceánban
Mint egy homokszemet a talajban
Mint egy füst-szálat a levegőben
Elvesztettelek és meg nem találalak.

II

Arra az útra léptem amit más épített
Tudom azon vissza nem jöttél
De remélem hogy megtalállak
Mielőtt én is elmegyek végleg.

III

Amióta nincs fényem
A nap kegyéből élek
Követsz amikor az süt
De elhagysz amikor lenyugszik.

IV

Az utazók hagyta lábnyomokat
Követem a sivatagban
Amíg az eső el nem mossza
És már az utazó is csak egy misztérium.

V

Megyek hogy találkozzam veled
Követve mások nyomát
Ők mennek hogy találkozzanak énvelem
Ki hátrahagyom saját nyomom.

VI

Én nem kereslek a nap folyamán
Amikor mehetek arra
Éjjel van szükségem rád
Hogy megvilágítsd az utam.

VII

Egy folyó keresztezi az utat
Így nem tudok előre menni
Ha semmi át nem hidalja
Vissza kell fordulnom?

VIII

Az útkereszteződésnél állok
Képtelen vagyok dönteni
A hideg értelem és a forró szenvedély
Kettőbe hasít.

IX

Irigylem a széltében-hosszában repülő
Szárnyas teremtményeket
Ha énnekem lennének szárnyaim
Én átlósan repülném át ezt a birodalmat.

X

Elfelejtve Ikarusz tanításait
Továbbra is szárnyakra vágyom
Képes lennék repülni feléd
Ha meglennének a szárnyaim.

XI

Virágok nyílnak az ágakon
Madarak dalolnak köröskörül
Ágak integetnek a fákról
Ez már a tündérvilág.

XII

Egy barlangba menekültem
Az esőtől és a vihartól
Szeretnék kemény lenni mint a szikla
De nem olyan mint amit folyam ölel.

XIII

Az érett gyümölcsöktől terhes
Fák hozzám hajolnak
Arra csábítanak hogy félbehagyjam
Elkezdett utamat

XIV

Az éggel mi a háztetőm
A fákkal mik a társaim
A földdel mi az ágyam
Alsom hogy ismét találkozzam veled

XV

Az örömöm könnyesővé olvad
Amikor álmomban veled találkozom
Völgyekkel barázdázza az arcom
Elég mélyen hogy elrejtsem nyomorúságodat

BISSAU-GUINEA

JULIÃO SOARES SOUSA

Az országom dalai

(Cantos do meu país)

A kezeikről dalolok amik rabszolgák voltak
a gályákon
az amerikákban korbács formázta
testekről

Az országom szomorú dalait
dalolom
ami belefáradt várni
az egyre késlekedő esőt

Haldokló Hazámról dalolok
ami abbahagyta a harcot
magába fojtotta kiáltásait
de nem mondott le a reményről

A mély csend
keserű óráiról dalolom
azokat a dalokat amik egy másik
világ mélyéről fakadnak
azokról a láncokról amiktől ez az ország
még képtelen lépni

„Um novo amanhecer”, 1996

CARLOS-EDMILSON M. VIEIRA

Szenvedések
(*Sofrimentos*)

A bennem lakozó fájdalom
nem a testemben, a szenvedés utolsó bástyájának,
a nedves földnek szánt húsban
megbúvó betegség

hiszen azt már
az Emberek leg-Emberebbének hozták áldozatul,
akit a létünket fojtogató
emberi igazságtalanság mumifikált

a bennem lakozó fájdalom
az amit Bissauban láttam
az amit úton Dakarba láttam
az amit a Zöld-Fokhoz vezető úton láttak
az amit mások testében látok

„*Un cabaz de amores*”, Ed. Nouvelles du Sud, Ivry-sur-Seine, 1998.

BOLÍVIA

CLAUDIO FERRUFINO-COQUEUGNIOT
(1960)

Más versek
(*Otros poemas*)

A te ametisztjeid
ötvöse akarok lenni
a rubinvörös
drága barlangok felfedezője.

*

Három rovar hullája fölött
képes vagyok szerelmes verset írni hozzád.

*

Ha van a földön egy kert
te vagy az én örök almafám.

*

A te szerelmed zene
egy percig tart
de nincs benne emelkedés sem zuhanás
a zenéd vízszintes vonal amit én nem szeretek
én a forrás vagyok de te nem vagy semmi.

*

Amikor kezdesz elfeledni
a verseimet gyilkolod.

*

A szerelem fa
örökzöld levelekkel
Az őszei csak
megfázott madarak.

*

Azt kérded, szépem, mielőtt írnál,
hogyan kell-e szeretnem, téged holnap
Tegyünk egy varázslatos lépést
hogyan a holnap most a karjainkba
omoljon.

„Ventana al mar”,
Ediciones Mairena,
San Juan, Puerto Rico, 1992

JORGE AYALA ZELADA
(1953)

A költő
(*El poeta*)

Az erdők sápadt szántóvetője vagyok
az utolsó aranyak között.

Egy csodaszép madár
ki elveszett az éjben.

És hallom, hogyan csúsznak meg a dalok
az én fénytollaimon.

*„Ventana al mar”,
Ediciones Mairena,
San Juanm Puerto Rico, 1992*

BOSZNIA-HERCEGOVINA

BISERA ALIKADIĆ
(1939)

Éjféli büntett
(*Ponoćni zločin*)

Éhes ebek marcangoltak egy macskát
Kisgyerekként visított
Hallva a halálsikolyt
A szörnyűségekhez szokott emberek
Megborzadtak az ágyban
És gondolatban levelet írtak
A világ állatvédő
Szervezeteinek

Angyalok menete
(*Marš Anđela*)

Vak és sebesült gyerekek
Mint tanúskodó
Nyomorék angyalok
Serege menetel
Mi lesz velük
Ha felnőnek
A kéz nélküli szem nélküli
Leendő apa
Vasárnap délelőtt
Amikor a fénysugárban
Homokszemek szállnak
Hogyan emeli majd magasba
A gyermekét

Káromkodás
(*Psov*)

Káromoljuk az apjukat
Káromoljuk az anyjukat
Káromoljuk a pólyájukat
Az öskezdetet
Káromoljuk a világon mindenüket
Káromoljuk a világot
Ezen a nyáron a káromkodás
A mi síri
És makacs virágunk

*Bisera Alikadić: „Grad hrabost - City of Courage”,
Međunarodni Centar za mir, Sarajevo, 1995.*

Szemiramisz sztaniol koronával
(*Semiramida sa staniolskom krunom*)

Szemiramisznak
Nincs királya,
De van kertje,
És még több.
A kert fölött, ami függ,
Ott a hold,
Annak fényében
Fürdik, mintegy
Tejben.
Szemiramisz akarja.
A bőség meg nem öli,
Szemiramisz akar
Istennővé válni,
A városban sétálni.

*Bisera Alikadić: „Pjesme”
Veselin Masleša, Sarajevo 1988*

ADISA BAŠIĆ
(1977)

Egy szokásos háborús nap
(*Običan ratni dan*)

- kinyitni a szemet, felkelni.
- felkelteni.
- felkészíteni az útra.
- rutinszerűen kikísérni, sírás nélkül.
- vizet hozni.
- megfürdeni.
- aggódni az elmaradt menstruáció miatt.
- kicsipegetni a szemöldököt.
- ötször elolvasni ugyanazt a könyvet.
- hallgatni a lövéseket az őrség irányából.
- elmenni a piacra lisztért.
- sietni az utcán.
- hallani a robbanást.
- érezni a fémdarabok vagy kövek ütését.
- lefeküdni.
- ujjal megérinteni a sebet.
- lenyalni a vért.
- sokáig feküdni.
- nem sírni.
- lemondani róla.
- kinyitni a szemet, felkelni.

FIKRET DŽINKO

Legdrágábbam

Legdrágábbam,
várlak akkor is,
amikor kiszáradnak
a reményben
rejtőző
jelentőségteljes
képzetes álmok
már elveszett
körvonalai
cseppjeinek
az utolsó visszhangjai is.

Legdrágábbam,
várlak
a trondheimi
őszökkel,
amik a sugdosásaidba
öltöznek,
amikor a levelek
lágyan hullanak
a hangodban,
amikor a szél
gyengéden siklik
végig a tájon,
a te
érintésedben,
amikor szakadatlanul
ékíted
ezt a várost.

Legdrágábbam,
várlak
a trondheimi
telekkel
a te melegedbe
öltözve
frissen és boldogan.

Legdrágábbam,
várlak
a trondheimi
tavaszokkal,
a szemeddel,
a tekintetteddel,
elmélyült
emlékeink
legmélyebb
lenyomataiban.

Legdrágábbam,
várlak
a trondheimi nyarak
forróságában
elégett napokkal,
a sugaraiddal,
amik kiszűrlik
a szépség
egész mélyét
a lelked
csillogó
fényében.

Legdrágábbam,
várlak téged
a késői éjjelekkel,
amikor
felissza
az összes
legszebb virágporod,
szerelmes
gyengédséged
és bájad.

Lehet, ott állok,
mint az álmaid
leghűbb őre
az ajtód előtt,
vagy csak úgy képzelem,
nézz ide,
akkor
találkozom veled,
bánatosan,
ugyanúgy.
Legalább
egy pillanatra
gondolj reám,
amikor megszólal
a legédesebb törköly
visszhangja.

Legdrágábbam,
várlak
azokkal a hajnalokkal,
megrészezedve
tested illatától,
a terád várás
édességére
ítélve.

Legdrágábbam,
várlak a reggelekkel,
amik álmatlan éjjelek után
ébresztenek
téged, keresztre feszítettet
az összegubancolódott,
összeverődött gondolatok,
az öntudat
és az álmok
között,
amik erről
és egy újabb
találkozásunkról
szólnak.

Legdrágábbam,
várlak
valamely újabb
találkozásunk
előestjével,
eldugva
messze
minden görbe
tekintet elől,
a testünk
titkában,
minden
érzésünk
kirobbanásában,
transzban,
szívünk önkívületében.

Legdrágábbam,
összeverődött gondolatok,
az öntudat
és az álmok
között,
amik erről
és egy újabb
találkozásunkról
szólnak.

Legdrágábbam,
várlak
valamely újabb
találkozásunk
előestjével,
eldugva
messze
minden görbe
tekintet elől,
a testünk
titkában,
minden
érzésünk
kirobbanásában,
transzban,
szívünk önkívületében.

Legdrágábbam,
várlak
véletlen
találkozásaink
éjjeleivel
a városban,
a parkban,
az iskolád
közelében
a szívem
hallótávolságában.

Az örömtől
remegve
hallgatózom
szól-e
lakásom
ajtócsengője
vágyva várva rád.

Legdrágábbam,
örök
ostromlásoddal
az arcodban
minden nőt
látok.

És minden autón,
ami elsuhan,
csak a tiéd
rendszáma látszik.

Legdrágábbam,
várlak
a trondheimi
napokkal
minden
árnyékodba
szerelmesen,
elfeledve,
hogy élet
és halál
között
állok.

Legdrágábbam,
várlak
a trondheimi
órákkal,
amiket
a lakásod
egy új
helyünk
közelsége
sugároz be.

Legdrágábbam,
várlak
a trondheimi
percekkel,
minden fényed
szétsugárzásával.

Legdrágábbam,
várlak
a trondheimi
másodpercekkel,
megvakulva
közelségedtől
és magam leszek
a fény,
annak része
tebenned.

Legdrágábbam,
várlak
a trondheimi
évekkel,
a reményt
akkor sem veszítem el,
amikor a hajamat
már fehér lepel fedi.

Tovább várlak
mindazoknál,
akik megtanultak
örökké várni
valakire.

Legdrágábbam,
arra ítélve,
hogy téged várjalak,
nem érzékelek
más árnyakat,
nőket,
időket,
teret,
sem körvonalakat.
Egyedül a te arcod
virágzik
mellettem.

Legdrágábbam,
várlak akkor is,
amikor már kiszáradnak
az imaginárius álmok
körvonalainak
utolsó
visszhangcseppjei is
amiknek
a reményben van
a jelentőségük.

Tovább várlak
mindazoknál,
akik megtanultak
örökké várni
valakire.

Legdrágábbam,
várlak
az élet után is,
a halál után is.

(Az összes időn túl...)

Az összes időn túl
Feldúlom
A testem
Hátrahagyom neked
Az igazságot a szerelemről
Szabadságot akarok
A tebeléd
Zárt fogoly
Szabadságát

(Hadd ne kóboroljon...)

Hadd ne kóboroljon
Az értelem
Az ősi
Előítéletek
Sivatagjaiban
De ha bezárom
A lelkem
Egyedül te
Vagy képes
Megérteni
Az én titkos
Gondolataimat

A csend erjedése fáj

Nem ismered
A földi ének
A hallgatás
Pillanatát
A madár
Mennyei zuhanását
Röptében
Sem a szél
Viharrá
Alakulásának
A vágyakozás
Fájdalommá
Válásának
A pillanatát

A fényesség lázadása

A lélek
Gyökerében
Felszikrázik
A legmagasztosabb
Találkozás
Elrendeltetett
Megérzése

A föld lehelete

Kristályosan
Hullanak
Az őskezdet
Felkavart
Varázslatai

A sors lényege

A való
Univerzális
Mozdulatával
Válik szabaddá
A reinkarnáció
Ráncolata

A túloldalról

A halál
Túloldaláról
A világmindenség
Gyöngyszakadéka
Havazik

Az élet túlélése

A fény-
zuhatag
Többrétegű
Megsokszorozódása
Az élet
Túlélése

Boldogság

Álmosan csepegnek
A fehér foltok
A lódobogástól
Az élet homlokáról

Eleven nyomok

Minden érdekeltnek! Helyen
Felvillan
Az arcod
Mert mélyen
Élsz
Nyomokat hagysz
Az egész
Földön
És itt
Énbennem
Mily nagyon
Élnek

Halhatatlanság

A tudat
Csendjének
Porladó
Fényével
Az igazság
Szentírásának
A visszhangja
Halhatatlanul romba dől

Töprengés

Hatalmas
Ikonok
Csillámlanak
Mint a menny
Árnyai

ZILHAD KLJUČANIN

A teremtő
(*Stvaratelj*)

Ivan Passernek

Hamarosan
mindünknek lesz mikroszkópja
és szakadatlanul azon át fogunk nézni

Mindaddig, míg,
hamarosan, nem találkozunk az Istennel
szemtől szembe

És attól hogy
ki remeg meg elsőnek
függ majd a világ vége vagy kezdete.

Zilhad Ključanin: „Godine koje nismo čekali”
(*kézirat*)

MUBERA MUJAGIĆ

Egy nő (Žena)

Egy szép, fiatal nő
minden nap
egymaga
hangosan, szépen, szenvedélyesen
énekel az utcán.
- A bolond - mondja mindenki.
Tegnap óta
ugyanilyen hangosan énekel
egy férfi karján
és már
senki sem mondja - A bolond! -
már ezt gondolják:
- Milyen boldog az az ember!

Találkozások és üdvözlések (Susreti i pozdravi)

A költőket várva
az óra elüti
az üdvözlő szavakat.
A költők a fogadásukkor
az idők üdvözlétére
várnak.

Virágok (Cvjetovi)

Virágokat ültettem
átlátszó vizekbe.
Mélysötét ömlött rájuk.
Egyetlen Vízililiom
maradt fehérén
távoli hozzáférhetetlenül, épen.

A szemek elbeszélése
(*Priča očíju*)

I

Egyszer találkoztam valakivel,
nem volt szeme, nem tudott beszélni.
A szemei voltak
egyedüli szavai.

II

És kivették a szemem,
mert, beszélük, sokat
láttak, sokat néztek.
Most kémcsőben tartom őket.
És az új üvegszem,
amit kaptam,
lámpává változott.

III

Szemek, ha fehér virágok vagytok,
tárjátok szét magatokat,
fogadjátok be
a színes magokat.

IV

Szemek ha tengerek vagytok,
csak a tiszta forrásokat
fogadjátok magatokba.

V

HONNAN JÖN ENNYI VÉR A SZEMBŐL?

Fények
(*Svjetlosti*)

Az oszlopok örökké tartják
nekem a napfényt.
A csillagtej forrása
is itt lesz.
Ki meglátogat engem,
sötétség nélkül a szívében
tér meg önmagához.

Titkold
(*Sakrij*)

Titkold, hogy ember vagy.
A kutyát megölni senki sem akarja
csupán ha azt hiszi
hogy ő farkas.
A tudást, bölcsességet, szépséget is
rejtegesd,
mert azokkal sérted
az értelemtől menteseket.
A bélpoklosokat zavarja a tükör
és büntetésül össze akarják törni.

*Mubera Mujagić: Budi drveće pod nebom
/Bosanski Institut, Zürich, 1987/*

Mentőövet ragadok magamnak
(*Grabim sebi spasa*)

Mentőövet ragadok magamnak, lélegzetet ragadok magamnak, álmokat ragadok magamnak,
amik arra készítetnek, hogy sarlóval learassam az időmet, ha nem ad nekem,
nem ad nekem mentőövet, mentőövet tetőled, simogass, simogass, simogass.
Megragadom, megragadom a kezem, megragadom, megragadom a kezéd,
de egy új kezét, ami békét akar, és nem simogat engem, magát.
Mert, én erős kéz voltam, a menny keze.
Nekem ad most ez az idő mentőövet a kezeimnek,
a lélek kezeinek, amik azonnal azt a hasonló lelket adják,
ami kéz volt, a sajátja, nem idegené,
és nem rúté, és nem feketéé, süketen az enyéért fáj.
Holnap lesz másik kezem, ami mentőövet akar annak a szellemnek,
a szent szellemnek, a fényes szellemnek, a szellemnek, az arany szellemnek.
Ez a kéz adta nekem, hogy szétzúzzam a csőcseléket, mit
csalóknak neveztek, disznóknak, kéjenceknek.
E csőcselék közé lövök, amit csőcseléknek hívnak,
lehelet-csőcselék, mi megnyugtat minden sötét leheletet,
hol levegőset, ami sarlót akar, békével, éhséggel, háborúval
nem Istennel, nem Isteni Erővel, forró tűzzel.

*Mubera Mujagić: „Moć moga bitisanja
ili usidrena moja olovka u tintu vječnosti”,
Sarajevo, 1997*

ZVONIMIR PENOVIĆ
(1948)

Négyszög
(Četverokut)

a mély ég felfalja Istent
színtiszta igaz
az ember
mint tengerfenéken kagyló
elnyomott
csenevész növény
mit kívánt
amikor megszületett

*Zvonimir Penović: „Zadnje protivljenje”,
Naklada DHK HB, Mostar, 2000*

ŽELJKO ŠKULJEVIĆ
(1953)

Le Temps retrouvé

A szentjánosbogarak
mint nagy esőcseppek
zúgnak s égetik
az első szeretők haját.
A sápadt magány,
mint az első hó
azok arcán,
aki az útelágazásokat,
a világ ajkait...

Szamarkand

Ahol feljön éjjel a Nap
A Hold zöld jelben
fogoly

A hódítók letapossák a rózsát
mert attól félnek
hogy csillogásukon túlvilágít.

Allegro maestoso

Fénnyel teltek a termek
amikben késő éjszakáig zenekarok játszanak
és a selymes dallamok beleharapnak
a födémbe s a baldachin függönyeibe.
Az áriák és utcák párhuzamosak
allegro ma non troppo,
adaggio assai
és a sorsok
allegro non tanto,
allargando.
Az ünnepség túloldaláról
eső s keresztezett szándékok
allegro maestoso...

Ballada a kalapról

(Balada o šeširu)

A nyugdíjas padok között egy kalap.
Hétköznapi.
Kerek, mint a tulajdonosa arca.

A zene háza

(Kuća muzike)

Egyedül a zene háza
meg az üdvözlésre emelt kalap
az, amin mosolygok.
Ez nem ugyanaz, mert előttük
képtelen vagyok szomorkodni (majdnem
mindig, amikor a madarakat nézem).
- habár nincs szárnyuk
amint egymás fölött látom őket.
És amikor leereszkednek,
azt egyáltalán nem teszik.

A kép

(Slika)

D. Grayhez

Azokban a vén kertekben,
amik egy időre várnak,
(ami, lehet, el sem jön)
mi változásokat jósol...

A gyümölcs hangja,
már érett, de végig nem játszott,
ugyanazon szemlélőt juttatja eszünkbe,
aki öregszik,
de nem a képe.

1990. 07. 18.

Nyakék
(*Ogrlica*)

Amikor felkapaszkodtak
a partra az emberek
akiknek a szeme
kékebb volt az enyémnél,
a szél verset mondott
a szív völgyében
játszó gyerekekkel.

Akkor egy fehér ló
fejfelé lefelé bezuhant az égbe,
és már az odaszaladóknak
semmi sem tudta visszaadni
a sápadtságot.

A nyaka köré fűzött pillangók
voltak az ágaskodó kanca
egyetlen ékei...

*Željko Škuljević: „Orfejev povratak”
Zenica, 1996*

AMIR TALIC

Írógép a börtönben (*Pisača mašina u zatvoru*)

A szobának nem volt ajtaja
nem volt semmilyen nyílása
egyedül az elítélt életéről
szóló csipás álom

Olykor látta a napot
periszkóppal
gondolatban tanulmányozta
Megsejtve a halál lehetőségét

A zene mit olykor
hallott
nedvdúsan és édesen
fel-felcsendült a lelkében

Visszhangját még ma is
hallja
az erős csendben

*Amir Talič: „Mali logor”, Wieser
(Tuzla-Sarajevo-Klagenfurt)*

Egy test (*Jedno tijelo*)

Egy test
Befűzzük a cérnát
A tűbe

Egy lélek
A szappanhab elég
Az örült légben

Ledől a test
Összeomlik a lélek
Eltörik a tű
Elég a szappanhab
És minden füstbe megy

*Amir Talič: „Uglovima šetaju tajne”
Tešanj, 2001*

BOTSWANA

BAROLONG SEBONI

Üres
(*empty*)

Üres

az életem

úr

vár
azt akarja

hogy megteljen
a te

telítettséggeddel

*„The love poems of Barolong Seboni”,
Gaborone: Morula, 1998*

BRAZÍLIA

MOACIR AMÂNCIO

A holtak (*Os mortos*)

Fájnak a megrepedt talányok,
nem üres testükben,
bennünk fájnak, pár olvasóban,
a nyelvből elfelejtettek,
ahol leírva őrződnek.
Meg kell tanulnunk
- az ábécét és helyreállítást -
hogyan olvashassuk a magány
egyforma dimenzióit?

„*Poesia Sempre*”, Agosto 1994,
Ministério da Cultura, Rio de Janeiro, 1994

NEIDE ARCHANJO

(A reggelek gyümölcsök...)
(*As manhãs são frutas*)

A reggelek gyümölcsök,
amiket érlel a nap.
Ugyanazok a gyermekkorból,
amikor keveset és mindent tudtunk
évekig tartó reggelek.
Most különös, hogy léteztek.
Kéken és fehéren.

*„Poesia Sempre”, Ministério da Cultura,
Rio de Janeiro, Fevereiro 1994*

PAULO HECKER FILHO

Újságot olvastam
(*Lendo o jornal*)

Becsukta a szemét, ez nem lehetett. Összeszedte a bátorságát, ismét elolvasta. A feleség, gyerekek, unokák ma reggel tízkor összegyűltek a temetésére.

Nem lehetett tévedés a névben. Talán jövő évi újság volt, de a dátum egyezett, látta. Tehát annyi kudarc után legyőzte? A Derék Halál.

Amint történnie kell, már nem kelhet fel, ha meghalt. A holtak nem élnek, semmit sem tudhatnak. Már nem ad előnyt. És belefeküdt a koporsóba.

*„Poesia Sempre”, Biblioteca Nacional,
Rio de Janeiro, Outubro 1995.*

MÁRCIO LEITÃO

(Amikor a holdszemcsék...)

Amikor a holdszemcsék
kiáltoznak a parton
a visszfény-galoppban
bélyegzi meg a szemem
s a sziklás partot mosó hab
letörli bukásom árnyékát.

Így kószálok szerte én:
a bensőmben hasító
éjszakával.

ZULMIRA RIBEIRO TAVARES
(1930)

Anyai nagykorúság
(*Maioridade da mãe*)

Nyitva az utcai kapu
hogy megszabaduljon a kíváncsi
teremtményekről gyerekektől járókelőktől
a foszforeszkáló undorító bandzsa lényektől

„26 *poetas ontem*”
BN, Rio de Janeiro, 1997

ULISSES TAVARES

Istenem! (*Céus!*)

Mit sem tudok a szúnyog
kis életéről, amit közömbösen megölök
a falon,
de gyanítom, hogy ez volt az egyetlen valami,
amije volt.

Körforgás (*Rotação*)

Megénekelhetem a szerelmet
anélkül, hogy ismételném a verset
a szerelem test és gondolat,
az ami az utolsónak látszik,
mindig alig lesz
több mint egy mozdulat.

„*Poesia Sempre*”, *Ministério da Cultura,*
Rio de Janeiro, Julho 1996

ARMINDO TREVISAN

A testedben

A testedben egy madár, mi dalol
az éjjel, amikor mi szeretkezünk,

s a madárnak, amelyik oda megy, ahová mi,
szebb hangja van, mint a dala.

Mégis, amikor az ágak között énekel,
mint a húr, cseng a kékség s a fény,

ami megsebzí a szárnyait, édesebb,
mint a dal, amihez már hozzászoktunk.

BRUNEI

H. MAR

Bazár

nyitott bazár
óriási tömeg
az árat kérdi mindenki
s érdeklődik, jó vagy nem
és még többen
alkudoznak
bár a felkínált ár
nem is a legmagasabb
valóban becsületesen

Az ember

A világ szülte meg
az embert ki mozog

A szabadságra törekszik
Az igazságot akarja
Az emberiességért küzd
Egyéniségét keresi
S egyszerre csak itt az idő
hogyan megismerje a jogát!

(Csak ezt a levelet adom...)

Csak ezt a levelet adom:

nincs név

nincs írás

Csak ezt a lehetetlen levelet adom:

„Ez a rendeltetése. A levél állandóan levél.”

Ezt a lehetetlen levelet adom:

„Rendben van, kövess minket! És meglátod a színeket.”

?

Visszajössz ha haragszom
Elmész ha szeretlek
Gyere ölelő karjaimba
A kezemben gyönyörű kést tartok!

H. Mar: „Gelora” (kézirat)